Traian ATAMAN

MĂRCILE UZUALE REGELE FERDINAND 1919 – 1929

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ 1920 – 1929

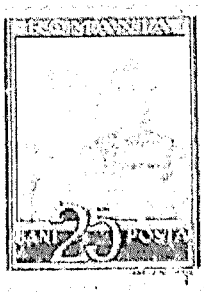

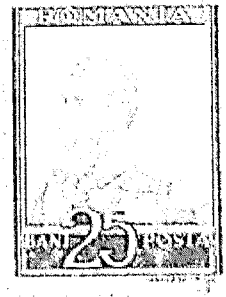

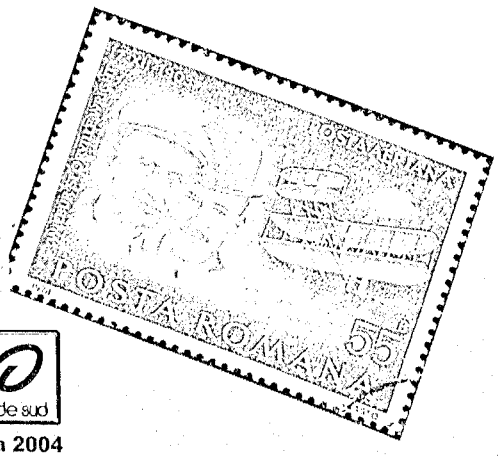

editura de sud
Craiova 2004

Traian Ataman

MĂRCILE UZUALE REGELE FERDINAND

1919 – 1929

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

1920 – 1929

Craiova
2004

I.S.B.N. 973 - 8395 07 0

Tipărit la Tipografia de Sud - Craiova
Str. Câmpia Islaz, nr. 97A
Tel./fax: 0251/534 408
e-mail: tds@gds.ro

Prefață .....

Date istorice și politice 9

MĂRCILE UZUALE – REGELE FERDINAND 1919 – 1929

Introducere 13
Denumirea 21
Machetatorul 21
Data emiterii 22
Tirajul 23
Modul de imprimare 24
Desenul 27
Eseurile 32
Culorile 33
Seriile supratipărite 40
Tipurile 44
Clasificarea 55
Erorile 60
Varietăți 63
Semnele de cuie 70
Hârtia 72
Filigranul 74
Guma 75
Dantelura 76
Nedantelatele 78
Falsurile 81
Tarife poștale 84

Francatura 88
Francatura cu marca înjumătățită 93
Decupajele 94
Model I – bust mare 1919 – 1922 101
Model II – bust mic 1920 – 1929 131
Bibliografie 179

CONTENTS

Preface 7
Historical and political data 9

USUAL ISSUE- KING FERDINAND 1919–1929

Introduction 13
Denomination 21
Drawing model maker 21
The date of issue 22
The number of issue 23
The mode of printing 24
Drawing-stamp image 27
The essays 32
Colors 33
Overprinted series 40
Types 44
Classification 55
Errors 60
Varieties 63
The nails signs 70
Paper 72
Watermark 74
Gum 75
Perforation 76
Imperforated items 78
The false items 81
Delivery prices 84

The prepayment 88
The prepayment with the divided into halves stamp 93
Cut up items 94
Model I-greater bust 1919–1922 101
Model II-lesser bust 1920–1929 131
References 171

PREFAȚĂ

Mărcile uzuale Regele Ferdinand (1919-1929) şi timbrele de „Asistenţă socială" (1920-1929) au foarte multe trăsături comune şi de aceea, în această lucrare, sunt studiate împreună.

De altfel, timbrele de „Asistenţă socială" au fost concepute iniţial ca o supratax㠄 a mărcilor uzuale Regele Ferdinand, cele două emisiuni circulând, practic, în aceiaşi perioadă :

– mărcile uzuale Regele Ferdinand între 1919 şi 1929.

– timbrele de asistenţă socială între 1920 şi 1929.

Deci emisiunile au fost contemporane, fiind emisiunile caracteristice anilor deceniului trei al secolului XX.

Ambele emisiuni sunt tipografiate fără relief, cu tipar înalt şi imprimare monocromă.

La ambele emisiuni nu se cunoaşte machetatorul.

Au culori comune (dar există şi diferenţe de culori).

Au, cele mai multe dintre ele, şi valori comune (10b., 25b., 50b., 1L., 2L., 5L.).

Există chiar coincidenţe de valori şi culoare la unele dintre ele (de exemplu: 10b. verde, 1L.lila, 2L. albastru).

Hârtia, gumajul şi dantelurile sunt asemănătoare, pentru că ambele au fost tipografiate la Fabrica de Timbre Bucureşti.

Ambele emisiuni au fost tipografiate pe coli tipografice de câte 200 de mărci, cu margini de coală, care ulterior au fost înjumătăţite în coli comerciale de câte 100 de mărci şi fără margini de coală.

La ambele emisiuni, colile comerciale au la capete semnele de ace.

La ambele emisiuni, se regăsesc semnele de cuie.

Au tiraje similare, erori şi varietăţi similare etc.

De asemenea, au şi francaturi speciale comune (de exemplu francatura înjumătăţită, francatura multiplă etc.).

Aceste izbitoare similitudini au făcut ca ele să se preteze să fie prezentate împreună.

Şi nu în ultimul rând, un alt argument al acestui mod de prezentare îl constituie faptul că autorul este singurul care până în prezent le-a studiat împreună, inspirându-se astfel de la o emisiune la cealaltă.

Desigur există şi diferenţe.

Mărcile uzuale Regele Ferdinand au avut numai utilizare poştală, în timp ce timbrele de „Asistenţă socială" au fost utilizate ca suprataxă poştal-fiscală (dar există şi excepţii).

Mărcile uzuale Regele Ferdinand au fost utilizate pentru francarea oricărei corespondenţe interne sau externe, dar şi pentru factaj (colete poştale).

Timbrele de „Asistenţă socială" erau obligatorii numai pentru corespondenţa internă (nu şi pentru cea externă).

Tariful la mărcile uzuale Regele Ferdinand a fost în continuă schimbare, în timp ce tariful pentru timbrele de „Asistenţă socială" a fost relativ constant ş.a.m.d.

Dar ambele emisiuni oferă posibilităţi nebănuite de studiu filatelic.

Datorită faptului că au fost emise în tiraje mari, au varietăţi de culoare, de danteluri, de desen, erori etc., adică tot ceea ce îşi poate dori un amator de studii filatelice.

In plus, se găsesc relativ uşor şi nu au în general cotări mari, aşa că se pot obţine fără un efort financiar semnificativ.

DATE ISTORICE ŞI POLITICE

Pentru a înţelege perioada în care au fost emise mărcile uzuale Regele Ferdinand, se reamintesc unele repere istorice şi politice.

- 7 mai 1918 – Pacea de la Bucureşti cu Germania, sub guvernul conservator Alexandru Marghiloman (contrar înţelegerii cu Franţa şi Marea Britanie din august 1916);
- **27 martie / 9 aprilie 1918 – Sfatul Ţării de la Chişinău hotărăşte unirea Basarabiei cu România;**
- 10 noiembrie 1918 – mobilizarea armatei române;
  Armata română mobilizată eliberează oraşele Târgu Mureş (25 noiembrie), Braşov (7 decembrie), Cluj (24 decembrie), Baia Mare (14 ianuarie 1919), Satu Mare (19 aprilie 1919), Oradea (20 aprilie 1919), Arad (2 iulie 1919), ocupă Debreţinul (23 aprilie 1919) şi Budapesta (4 august 1919), pentru ca apoi trupele române să se retragă în noile frontiere (28 martie 1920);
- **15 / 28 noiembrie 1918 - Congresul General al Bucovinei de la Cernăuţi votează revenirea Bucovinei în cadrul României;**
- **18 noiembrie / 1 decembrie 1918- Adunarea Naţională de la Alba Iulia proclamă unirea Transilvaniei la România;**
- 1 decembrie 1918 – reîntoarcerea Regelui Ferdinand în Bucureşti;
- noiembrie 1918 – ianuarie 1919 – Conferinţa de Pace de la Trianon Versailles;
- 1919 – Constituirea **Consiliului Dirigent al Transilvaniei,** ce a funcţionat între 2 decembrie 1919 şi 4 aprilie 1920;
- 10 martie 1920 – marile puteri recunosc alipirea Basarabiei la România;
- **4 iunie 1920 – semnarea tratatului de pace la Trianon Versailles;**
- 27 februarie 1921 – căsătoria principelui Carol cu principesa Elena a Greciei;
- 25 octombrie 1921 – naşterea principelui Mihai;

- **15 octombrie 1922 – încoronarea suveranilor României Mari, Regele Ferdinand şi Regina Maria , la Alba Iulia;**
- **28 martie 1923 – promulgarea Constituţiei României Mari;**
- 12 septembrie 1925 – renunţarea la tron a principelui Carol din cauza relaţiei cu Elena Lupescu;
- 5 ianuarie 1926 – recunoaşterea principelui Mihai ca principe moştenitor al României Mari;
- Constituirea Regenţei (Patriarhul Miron Cristea, Gheorghe Buzdugan-Preşedintele Înaltei Curţi de Casaţie şi Principele Nicolae);
- 18 iulie 1927 – decesul Regelui Ferdinand;
- 24 noiembrie 1927 – decesul lui Ionel I.C. Brătianu;
- 10 noiembrie 1928 – numirea ca prim-ministru a lui Iuliu Maniu;
- 9 octombrie 1929 – completarea regenţei cu Constantin Sărăţeanu (în urma decesului lui Gheorghe Buzdugan);
- 7–13 iunie 1930 – Restaurația lui Carol II;
- 12 decembrie 1930 – decesul lui Vintilă Brătianu.

MĂRCILE UZUALE

REGELE FERDINAND

1919–1929

EFIGIE MARE
1919 – 1922

EFIGIE MICĂ
1920 – 1929

Introducere

Unirea meteorică a celor trei ţări româneşti în 1600, prin cutezanţa lui Mihai Vodă Viteazul, a dat românilor un ideal naţional, dar soarta a hărăzit ca abia mai târziu, peste 300 de ani, sub domnia Regelui Ferdinand, să se înfăptuiască România Mare. De aceea, indiferent de calităţile sau defectele sale umane, Regele Ferdinand rămâne în istorie ca simbol al României Mari.

România Mare s-a realizat mulţumită strădaniilor unor generaţii de oameni politici români de excepţie (în faţa cărora trebuie să ne închinăm), prin sacrificiile poporului român, dar şi ca urmare a unor circumstanţe internaţionale favorabile.

Mărcile uzuale Regele Ferdinad (1919–1929) au fost prima emisiune poştală a României Mari.

Emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand denotă dificultăţile extraordinare ale epocii în care a apărut, prin neprevăzutul situaţiei (dublarea teritoriului şi a populaţiei după Primul Război Mondial), precum şi prin continua modificare a tarifului poştal.

Emisiunea a avut ca scop satisfacerea rapidă si strictă a necesităţilor poştale şi a fost ghidată de cererile acesteia.

Desenul este clasic, reprezentând efigia din profil stânga a Regelui Ferdinand (de fapt, a bustului său).

Este o emisiune neatractivă, inestetică chiar, cu un desen simplu (de aceea uşor de falsificat), tipică la necesarul solicitărilor poştale şi cu valori scoase, aparent, haotic.

Cu toate acestea, emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand (1919–1929) este una dintre cele mai complexe emisiuni din filatelia noastră, bogăţia de culori, nuanţe, danteluri, erori şi, mai ales, tipuri, îi conferă un cadru unic.

Apariţia sa în decursul unei perioade îndelungate de timp, de aproape un deceniu, a necesitat o continuă adaptare (din mers) la schimbările survenite în tariful poştal.

Aceste transformări continue sunt vizibile în desfăşurarea seriilor care alcătuiesc emisiunea şi sunt structurate pe multiple planuri în ceea ce priveşte desenul, cifrele şi inscripţiile.

Datorită faptului că a apărut de-a lungul unei perioade foarte lungi de timp, cu repetate reemiteri, cu schimbări de culoare, cu modificări de

modele şi tipuri, cu modificări de valori etc. precum şi datorită lipsei de informaţii certe asupra datelor de emitere şi de circulare, există numeroase hiatusuri în cunoaşterea exactă şi clasificarea corectă filatelică a acestei emisiuni.

Emisiunea Regele Ferdinand ridică numeroase semne de întrebare şi anume:

- este o singură emisiune sau sunt două emisiuni distincte?
- de ce există două modele diferite?
- de ce s-au emis, practic simultan, cele două modele?
- de ce s-a renunţat în 1922 la primul model în favoarea celui de-al doilea?
- de ce s-au utilizat mai multe culori pentru aceiaşi valoare?
- de ce s-a utilizat aceiaşi culoare la aceiaşi valoare dar la modele diferite?
- de ce s-au emis mai multe tipuri la o aceiaşi valoare?

şi aşa mai departe.

Există deci, la o primă examinare, o serie de bizarerii la această emisiune, care apar astfel pentru că nu mai cunoaştem astăzi motivaţia lor, întrucât nu s-au găsit documente care le-ar putea lămuri (şi este puţin probabil că se vor mai găsi vreodată).

Nu se poate răspunde stereotip sau simplist la întrebările pe care le ridică această emisiune, pentru că, evident, au fost motive diferite pentru situaţii diferite. Anumite constatări ne permit însă unele deducţii.

Pornim de la ideea că marca, pe lângă destinaţia sa comercială poştală, constituie şi un document istoric, având un mesaj informaţional înglobat în calităţile sale intrinseci şi pe care, descifrându-l, se pot lămuri o serie de probleme greu de înţeles la o primă examinare.

Prin corelarea celor două modele între ele, cât şi cu alte emisiuni anterioare, simultane şi ulterioare, se poate constata o serie de fapte surprinzătoare.

Menţionez că am preluat cu oarecare circumspecţie informaţiile asupra datelor de emitere din lucrările menţionate bibliografic întrucât, uneori, ele erau contradictorii.

Clasificarea filatelică a acestei emisiuni trebuie să se facă după criterii multiple: model, culoare, hârtie, dantelură, data emiterii ş.a.

Clasificarea numai după data emiterii (dacă considerăm corecte datele pe care le avem) se pretează la numeroase inadvertenţe (de exemplu: 15b. hârtie albă din primul model s-a emis concomitent cu valorile din hârtia gri; în acelaşi an, 1920, s-au emis atât valorile pe hârtie albă ale primului model, cât şi valorile de tip A din modelul II – dar cu toate acestea, nimănui nu i s-ar părea plauzibil să le considere ca pe o singură serie).

Din această cauză, clasificarea filatelică nu trebuie făcută întotdeauna mecanic, strict cronologic, după data emiterii (de altfel, acest punct de vedere nu este o noutate, existând precedente clasice – vezi CMPR 1974 – Cap de bour, emisiunea II, nr. 5–7; emisiunea Bucureşti 43–47; emisiunea Vulturi 57–61; 62–69; ş.a.).

Problemele esenţiale cu care a fost confruntat cel ce a aprobat apariţia acestei emisiuni sunt următoarele :

- alegerea culorilor, atât pentru utilitatea comercial-poştală, cât şi din punct de vedere estetic;
- alegerea valorilor celor mai potrivite pentru combinaţiile necesităţilor de francare.

Existenţa unor eseuri de culoare precum şi a unor eseuri cu valori ce nu au mai fost emise (de exemplu 20b., 30L.), demonstrează că s-au selectat cu multă atenţie şi nu întâmplător au apărut valorile, culorile şi tipurile, în ciuda dificultăţilor momentului.

Culoarea, în special la mărcile uzuale de mare tiraj, are o mare importanţă pentru că datorită ei se pot evita confuziile comerciale şi totodată se face o mai uşoară verificare a corectitudinii francării.

Analiza primului model arată că acesta este mai unitar pentru că a apărut într-o perioadă mai scurtă (1919–1922) dar cu toate acestea, explicarea şi clasificarea sa prezintă, totuşi, unele dificultăţi.

Nu trebuie să uităm că în 1919 România era încă în război (vezi prezentarea datelor istorice). De aceea, utilizarea hârtiei gri (numită şi hârtie de război) este explicabilă prin lipsa stocurilor de hârtie adecvată şi a lipsurilor materiale inerente unei perioade de război.

Existenţa aceloraşi varietăţi de tipar, atât la hârtia gri, cât şi la cea albă din primul model, indică o aceiaşi unică sursă de tipografiere, Fabrica de Timbre din Bucureşti şi contrazice ideea solicitării şi a altor tipografii particulare (tipografia C. Sfetea).

S-au folosit aceleaşi plăci de imprimare, deci nu puteau fi două locuri diferite de tipografiere în acelaşi timp.

Corelarea cu cărţile poştale, cât şi descoperirea datelor timpurii de circulare demonstrează, indubitabil, că primul model datează sigur încă de la începutul anului 1919 (Ataman, 2001).

Totuşi, sunt inexplicabile tipografierea valorii de 15 b. brun pe hârtie albă, simultan cu seria pe hârtie gri, absenţa valorilor de 50b. şi 2 L. galben la prima emitere. Dacă pentru 2L se poate justifica că nu a fost necesară această valoare mare iniţial, neemiterea valorii de 50 b. galben-portocaliu este suspectă, mai ales că aceasta a fost una din valorile şi culorile de bază, neschimbată la ambele modele. De aceea, este de considerat că există şi valoarea de 50b. galben-portocaliu pe hârtie gălbuie (foarte asemănătoare cu hârtia de la 1L verde) în prima emisiune pe hârtie gri (x).

Valorile nedantelate (parțial sau complet) pe hârtie gri constituie, indubitabil, un accident neintenționat (datorat condițiilor precare de lucru și de dotare) și acest lucru este dovedit de faptul că apar numai la valorile cu tiraj mai mare și, mai ales, că apar pe o aceiași coală, în porțiunea superioară – complet dantelate, la mijloc – parțial nedantelate iar în porțiunea inferioară a colii comerciale, exemplare complet nedantelate (am văzut o astfel de coală în colecția Gerard Herman).

Examinarea culorilor și corelarea cu emisiunile anterioare ne arată că primul model este tradiționalist din punctul de vedere al culorilor impuse de UPU.

Iată exemplificarea:

- 1b. negru: CMPR – 1974 – 136, 216, 351;
- 5b. verde: 50, 59, 65, 78, 85, 96, 110 (f, g, h),116, 126, 137, 144, 158, 162, 166, 170, 175, 185,193, 205, 208, 218, 223, 243, 352,;
- 10b. roșu: 51, 66, 79, 86, 111(f, g), 117, 127, 138, 145, 159, 163, 167, 171, 176, 186, 194, 206, 209, 219, 224, 235, 353;
- 15b. brun: 55, 60, 67, 80, 87, 236;
- 25b. albastru: 53, 56, 61, 68, 81, 88, 113(f, h), 119, 129, 147, 151, 160,178, 188, 196, 211, 225, 237;
- 50b. portocaliu: 54, 69, 82, 89, 107(a, b, c, d, f, h), 121, 131, 149, 153, 180, 199, 213, 228, 241;
- 1L verde: 140, 242;
- 2L galben: 109 (af), 123, 135, 155, 182, 192, 202, 243.

Seria cu supratipar „Ziarişti – 1920 – Ujságirók" este o serie distinctă, cu caracter local, dar legală și oficială poștal.

Seria pe hârtie albă cu scame albastre trebuie recunoscută și ea distinct pentru că o separă de seria standard nu numai tipul de hârtie și anul emiterii, dar și numărul de valori (3).

Imperfecțiunile seriei etalon din primul model fiind evidente (verde pentru 5b. și 1L.; galben-portocaliu pentru 50b. și 2L.) se încearcă corectarea lor în 1921, când 1L. devine roșu și 2L. albastru; iar 10b. devine vișiniu pentru a se evita confuzia cu nou-apărutul 1L. roșu, iar 50b. din galben devine roz portocaliu.

Dar nici această alegere a culorilor nu este prea fericită și în 1922 – 2 L. devine roz din albastru (pentru a evita confuzia cu 25 b. albastru din primul model și 3L. albastru din modelul doi).

De remarcat concordanța culorilor cu unele valori din seria Alba Iulia (25b. brun din ambele modele; 2L. roșu din primul model; 5b. negru și 3L. albastru din al doilea model).

Valoarea de 25b. brun din primul model nedantelată are o situație mai complexă și va fi analizată separat.

Alăturând cronologic cele două modele se observă că inițial s-au completat, apărând un nou factor de diferențiere al valorilor (3b. de 1b. negru; 5L. de 5b. și de 1L. verde), dar ulterior modelul prim va fi complet substituit de cel de-al doilea model.

Corelarea între ele a celor două modele ne demonstrează de ce s-a schimbat modelul și de ce s-a renunțat la primul dintre ele.

Primul model epuizase neinspirat culorile de bază și dacă ar fi figurat în continuare ar fi fost un haos imens și foarte păgubos comercial (de exemplu : verde pentru 5b., 1L., 5L., 60b., 10b., 2L.; albastru pentru 25b., 2L., 3L., 6L., 7,50L., 10L ș.a.m.d.).

Al doilea argument în favoarea modelului doi constă din cartușul valorii prea mic la primul (la care se observă că valorile formate din două cifre, ca să încapă, impun modificarea înscrierii).

In plus, înscrierea țării ROMANIA și a cuvântului POȘTA sunt mult mai clare și mai evidente la cel de-al doilea model.

De altfel, în esență, diferența între modele constă nu numai în dimensiunea bustului, ci mai ales în dimensiunea cartușului valorii.

Analiza modelului doi, acesta fiind mult mai complex decât primul, ne arată că s-a remaniat din mers pentru a fi la curent cu continua scumpire a tarifului poștal dar și cu strădania de a găsi o nouă formulă a culorilor.

Corelarea modelului doi cu emisiunile concomitente și ulterioare ne permite o mai corectă clasificare a acestuia și demonstrează cristalizarea unei noi tradiții.

Secvențele de introducere a modelului al doilea (bust mic) sunt următoarele :

- în 1920 apare tipul A (FT) în care: valoarea de 3 b. negru arată scumpirea tarifului poștal pentru ziare, 30b. lila este o apariție meteorică și în timp ce 5L. verde smarald este neinspirat ales, pentru posibilitatea confuziei cu 5b. verde și 1L. verde din primul model (de aceea, în 1921, 1L. va fi schimbat în roșu);
- în 1921 valorile de 3b. negru și 30b. violet (firește, tot tip A-FT) se tipografiază și pe hârtie albă cu scame albastre (z).

Din același stoc de hârtie albă cu scame albastre (z) se tipografiază și valorile de 5b.verde, 10b. roșu și 25b. albastru din primul model- bust mare (iulie 1921).

Dar în 1921 apare și tipul B (MF) cu 25b. brun (culoare asemănătoare cu 25b. din primul model, dar și cu aceiași valoare din seria Alba Iulia. Totuși, apariția acestei valori din modelul doi este o curiozitate, pentru că existau deja în circulație la acea dată din primul model 25b. albastru din 1919 pe hârtie gri(x) și pe hârtie albă (y) din 1920, dar și 25b. brun din 1921.

De asemenea, ca un exemplu de circumspecție de cum trebuie luate datele – chiar din surse de tot respectul – este și faptul că în catalogul Michel din 1930 figurează ca dată de punere în circulație sau emitere, iulie 1921 pentru valorile cu hârtie albă cu scame albastre(z), dar posed un bloc de 5b. verde cu ștampilă martie 1921 și un bloc de 10b. roșu și 25b. albastru cu ștampilă din aprilie 1921(!).

- În 1922 apar: 5b. negru care denotă o nouă scumpire a tarifului poștal la ziare (concordant însă cu 5b. negru din seria Alba Iulia), 50b. portocaliu tip I (continuă culoarea inițială din primul model), 60b. verde (dar aici apare posibilitatea confuziei cu 5 b. verde și 1 L. verde din primul model și 5 L. verde-smarald din modelul doi. – de aceea, toate acèstea vor dispare), 1L. violet de tip I, care abia aici poate fi clasat deoarece este de tip B (MF), iar până la acea dată circulau valorile de 1L. verde și 1L. roșu din primul model și 30b. lila (culoare similară) din modelul doi.; dar valoarea de 1L. violet avea și un precedent în emisiunea de Asistență Socială și de aici încolo se optează definitiv la 1L. pentru această culoare (violet); 2L. roz (uniformizare cu 2L. roz din primul model și cu aceiași valoare din seria Alba Iulia); 3L. albastru (posibilitate de confuzie cu 25b. albastru din 1919 și 1920 și 2L. albastru din primul model, dar concordantă cu aceiași valoare din seria Alba Iulia).

Deoarece devine tot mai dificilă coroborarea celor două modele, din 1923 se renunță definitiv la primul model și se optează ferm în favoarea celui de-al doilea (care din complementar, ajunge astfel, substitutiv) pentru argumentele mai sus menționate.

- În 1923: apar 10b.verde (având ca precursor 10b.verde din Asistența Socială încă din 1920), 3L. roz mat (tip I și II) schimbare de culoare din cauza valorii următoare și 6 L. albastru.
- Tot în 1923 se supratipăresc cu AJUTORAREA INFOMEȚILOR BASARABIEI – 1L. roșu / 3b. negru; 3L. negru/60 b. verde și 5L. roșu/6 L. albastru;
- În 1924: 10b. oliv(a fost tipografiat pentru ca verdele să poată fi utilizat pentru altă valoare – 2L. –, dar 10 b. verde neepuizându-se, fiind un stoc prea mare, nu a mai fost pusă în circulație); 50 b. portocaliu tip II; 1L. violet tip II; 2L.verde tip I; 3L. brun (tip I și II – ceea ce denotă o continuă căutare a culorii pentru această valoare); 6L. roșu (se schimbă culoarea pentru a-l diferența de valorile următoare); 7,50L. bleu; 10L. albastru;
- În 1925: 25b. cărămiziu (pentru că brunul din 1921 a fost dat altor valori); 1L. violet tip III; 2L. verde tip II; 3L. portocaliu tip III (pentru a-l diferența de 25 b., dar alegerea este nereușită pentru că este prea asemănător cu 50 b. galben-portocaliu); 5L. brun tip I;

- În 1926: 50b. galben-portocaliu tip III; 3L. carmin tip III (variind de la carmin închis la carmin violet - lie de vin) și 6L. oliv (aici trebuie menționată concordanța cu seria Regele Ferdinand 60 de ani: 10 b. verde, 1L. violet, 2L. verde, 3L. carmin, 6L. oliv și 10L. albastru);
- În 1927: 2L. verde tip III; 3L. roșu tip III (variind de la roșu imperial la roz); 5L. brun tip II (concordanță cu seria Jubileul Societății de Geografie: 1L. violet; 2L. verde; 3L. roșu carmin; 5+5 L. albastru; 6 L. oliv; și seria Cincantenarul Independenței: 2L. verde; 5L. brun; 7,50L. și 10L. albastru);
- În 1928 : se utilizează pentru factaj valoarea de 10b. verde, din care rămăsese încă un stoc apreciabil (ceea ce dovedește încă o dată tipografierea ulterioară a valorii de 10 b. oliv, care nu a mai avut timp să circule pentru că s-a retras această emisiune).

Deși este o marcă de factaj, trebuie alăturată la această emisiune, ca o serie cu destinație aparte (așa cum, de exemplu, în seria din 1915 de Timbre de Ajutor, valoarea de 10b. era pentru factaj). Această marcă este ultima reînființare a timbrului de factaj (marcă pentru perceperea taxelor poștale pentru predarea la domiciliu a coletelor poștale).

Clasificarea de mai sus, expusă pentru modelul II are o logică filatelică și poștală.

Totuși, se ridică încă o serie de întrebări la acest model:

1. De ce valorile de 2L., 3L. și 5L. au atât culori cât și tipuri diferite?
   Argumentul că apar mai multe tipuri ca urmare a faptului că datorită tirajului mare s-au uzat plăcile, nu este valabil, deoarece, de exemplu, 3b., 5b. și 10b., emise sigur în tiraje enorme, nu prezintă semne de uzură la cifre; ba mai mult încă, la plăcile de 10b. și 6L. s-a schimbat culoarea, dar nu și tipul, deci s-au utilizat aceleași plăci!
2. De ce la valorile de 50b. galben-portocaliu, 1L. violet, 2L. verde și 5L. brun se schimbă tipul, dar nu se schimbă și culoarea?
   Pentru că cel ce a elaborat această emisiune, a gândit-o și și-a dat seama că va trebui să aibe, totuși, niște repere fixe (nu se puteau schimba din nou toate culorile deodată pentru că s-ar fi repetat încurcătura din primul model) și s-a oprit la aceste valori pe niște culori etalon, dar pentru a le marca evoluția în timp, le-a schimbat tipul.
3. De ce s-au schimbat culorile și s-au combinat diverse tipuri la valoarea de 3L.?

Iată o problemă care a pasionat nume celebre (Celarianu, Demetrescu), dar la care se răspunde mai greu. Intr-adevăr, valoarea cea mai vitregită (și foarte mult uzitată poștal) este această „fatidică" marcă de

3L. care a avut atât culori diferite (albastru, roz-mat, brun, portocaliu; carmin şi roşu) cât şi trei tipuri diferite.

Faptul ca 3L. roz-mat are numai coli simple de tip I sau mixte, iar 3L. brun are pe lângă acestea şi coli de tip II, dovedeşte că aceasta este plasarea corectă cronologică a mărcilor respective.

Colile mixte de 3L. tip I+II dovedesc că s-au utilizat fie plăci diferite, fie plăci parţial modificate. Rămâne un mister neelucidat de ce s-a procedat astfel.

Valoarea de 6L.a luat diverse culori (albastru, roşu şi oliv) ca efect al celorlalte modificări efectuate, în timp, la alte valori.

De altfel, în privinţa culorilor există părerea greşită că au fost utilizate cu multă neglijenţă şi aşa au apărut varietăţile de culoare.

În realitate culorilor li s-a dat multă atenţie, mai mult chiar, s-a căutat corectarea din mers a celor asemănătoare. De exemplu, în primul model, culoarea iniţială a valorii de 10b. era roşu, dar ulterior, pentru a-l deosebi mai uşor de culorile şi valorile nou apărute (1L. roşu din 1921; 2L. roz din 1922) i s-a dat o tentă vişinie; 50b. era galben la origine, dar pentru a-l deosebi mai uşor de 2L. i s-a dat ulterior o tentă portocalie (de altfel, cred că 50b. a existat şi în prima serie pe hârtie gri-x- din 1919). La fel, valorile de 15b. brun, 40b. bistru şi 25b. brun din primul model sunt destul de asemănătoare, de aceea , spre a se evita confuziile, s-a renunţat la ele.

În modelul al doilea, culorile asemănătoare sunt şi mai numeroase (negru: 3b. şi 5b.; violet: 30b. şi 1L.; verde: 5L., 60b., 10b., 2L.; brun: 25b., 3L.; roz: 2L, 3L, 6L., 25b.; albastru :3L, 6L, 7,50L., 10L., oliv: 10b., 6L.) de aceea este mai evidentă căutarea unor nuanţe care să le deosebească mai clar.

Seismele cromatice din modelul al doilea au făcut să se nască o nouă tradiţie pentru aproape un deceniu şi iată dovada (CMPR 1974):

- 1L. violet (425, 444, 451, 460, 468, 473, 482, 486, 495, 504, 523, 546, 557, 575, 580, 586, 597, 606 ,617, 625, 642, 658, 685);
- 2L. verde (426, 445, 452, 461, 474, 483, 487, 496, 505, 510, 515, 524, 547, 576, 581, 587, 598, 611, 618, 626, 643, 652, 660, 693);
- 3L. roz-carmin (427, 462, 475, 497, 588, 599, 612, 619, 636, 661);
- 5L. brun (428, 463, 484, 517);
- 7,50L. ultramarin (429, 432, 454, 464, 465, 478, 494, 528, 550, 591, 609, 623, 634, 647);
- 10L. albastru (433, 442, 449, 455, 466, 467, 479, 485, 501, 507, 518, 529, 530, 531, 540, 543, 551, 578, 583, 592, 602, 610, 622, 624, 629, 635, 638, 648, 655).

Această emisiune constituie un „caz aparte" în filatelia românească datorită condiţiilor şi modului în care a apărut (şi deşi modernă, are unele caractere ce o aseamănă cu mărcile clasice).

Denumirea

După diferiţi autori, se utilizează mai multe denumiri pentru această emisiune, neexistând o denumire standardizată, unanim acceptată.

În decursul timpului s-au utilizat următoarele denumiri:

- uzuale 1919–1926 sau uzuale 1920–1926;
- uzuale Ferdinand (sau Ferdinand uzuale);
- mărcile uzuale 1919–1926 (sau 1920–1926);
- mărcile poştale uzuale Ferdinand 1919 – 1926 (sau 1920–1926);
- emisiunea Ferdinand uzuale 1919–1926;
- mărcile uzuale româneşti tip Ferdinand;
- efigia regelui Ferdinand în cerc ;
- emisiunea România – Regele Ferdinand – în cerc – mărci uzuale 1919–1928.

Deşi pletorică, ultima denumire este, firească, cea mai completă şi la obiect.

Machetatorul

Desenatorul sau machetatorul acestei emisiuni de mărci nu este cunoscut.

După Edouardo Cohen (menţionat de I. C. Demetrescu), în ziarele româneşti din 25 ianuarie 1915 se publica ştirea că pictorul Ludovic Bassarab a primit comanda de a executa efigia Regelui Ferdinand pentru emiterea unei emisiuni de timbre.

Execuţia acestei comenzi ar fi fost întârziată din cauza războiului.

Dar nici această supoziţie nu poate fi sigură, existând argumente pro şi contra.

Examinând desenúl bustului de la aceste mărci uzuale (identice la modelul II cu timbrul statistic din 1920!), acesta este complet deosebit de cel din 1926 (60 de ani Regele Ferdinand), care este **sigur** executat de Ludovic Bassarab şi care seamănă cu timbrele fiscale de la aceiaşi dată.

Şi totuşi, o oarecare asemănare cu figura din emisiunea Alba Iulia din 1922, executată **sigur** de Ludovic Bassarab, ar fi un argument în favoarea supoziţiei lui I.C. Demetrescu.

Dar ar putea fi, totuşi, şi machetatori diferiţi, pentru că bustul este, evident, diferit desenat.

Data emiterii

Data punerii în circulaţie a mărcilor uzuale Regele Ferdinand figurează astfel:

- anul 1919 (Yvert şi Tellier ; CMPR- 1984);
- anul 1920 (restul cataloagelor: Michel, Zumstein, CMPR – 1964; CMPR-1974 ş.a.).

Mai mult sau mai puţin documentat şi explicit, autorii ce s-au preocupat de această emisiune au optat pentru data punerii în circulaţie a acestor mărci astfel :

- pentru anul 1919: A.D. – autor necunoscut în 1943, Celarianu în 1964, Orădeanu în 1969, Ataman în 1985;
- pentru anul 1920: I. C. Demetrescu în 1966; Şapira în 1975, Cserni în 1984; 1920–1927 (C.Scăiceanu, 1990);
- pentru ambele date: A.B. Popescu în 1978 şi 1979.

Într-o notă redacţională la o lucrare a lui Celarianu din 1964, se afirmă că acest autor consideră că această emisiune a fost pusă în circulaţie încă din trimestrul IV al anului 1919, fără însă vreo argumentare!

În colecţia A.B. Popescu există eseuri de tipar aprobate şi datate 4 decembrie 1919 (pentru 1b., 5b., 10b. ş.a.).

Datarea eseurilor pentru prima emisiune – bust mare – este însă, în general, incertă şi asupra acestui fapt a insistat I. C. Demetrescu, în studiul său asupra eseurilor, apărut în 1976.

După datele incerte preluate de I. C. Demetrescu de la E. Cohen, macheta ar fi fost realizată de pictorul Ludovic Bassarab în ianuarie 1920 (ori la acea dată, deja circula şi a doua serie pe hârtie albă!).

Într-o lucrare apărută în 1985, Ataman pledează pentru anul 1919 ca dată a punerii în circulaţie a acestei emisiuni, pe baza emiterii cărţilor poştale cu efigia Regelui Ferdinand bust mare din 1919.

Cserni Gheorghe, într-o lucrare publicată în 1995, evidenţiază nepotrivirea dintre CMPR – 1984, care menţionează punerea în circulaţie a emisiunii Regele Ferdinand – bust mare după decembrie 1919 şi Buletinul Telegrafo-Poştal nr. 1 din ianuarie 1920, care comunică punerea ei în circulaţie poştală începând cu data de 25 decembrie 1919.

Dovada materială a punerii în circulaţie a emisiunii de mărci uzuale Regele Ferdinand în anul 1919, a fost făcută de Ataman, într-o lucrare apărută în 2001, când se comunică martie 1919, ca fiind cea mai precoce dată de circulaţie descoperită până în prezent.

Dar, este posibilă descoperirea şi a altor date mai timpurii.

Retragerea din circulaţie a emisiunii de mărci uzuale Regele Ferdinand după prelungirea termenului, a avut loc la 1 octombrie 1929, pe baza Circularei nr. 111415 din 5 iunie 1929 (Cserni Gh., 1995).

Tirajul

În privinţa tirajului acestei emisiuni în CMPR 1974 (o carte de referinţă în literatura filatelică românească) se afirmă că ar fi fost nelimitat.

I. C. Demetrescu afirmă în 1976, că aceste mărci au fost tipografiate în „numeroase emisiuni şi tiraje, apărute neregulat, după nevoie".

Prezenţa unor eseuri neaprobate, reemiterile, modificările de tipuri şi culori ş.a. contrazic însă aceste afirmaţii.

Într-o situaţie economică dificilă, imediat după Primul Război Mondial, dar într-o economie de piaţă eficientă, cu economişti responsabili şi conştienţi de situaţie (care au făcut leul – aur, monedă liber convertibilă oriunde!) nu se puteau comite astfel de erori.

Faptul că s-a testat cererea şi că s-au emis mărci numai cât era necesar îl dovedeşte reemiterea pentru anumite valori mai solicitate (şi chiar şi utilizarea francaturii înjumătăţite, deşi aceasta a fost numai accidentală).

Şi nu numai atât, această emisiune a servit ca etalon (atât pentru valorile utilizate, cât şi pentru adoptarea unor culori specifice valorilor) pentru emisiunile ulterioare.

De aceea, se poate estima că, pentru valorile comune din ambele modele (bust mare-1b., 5b., 10b., 15b., 25b., 40b. şi bust mic – 3b., 5b., 10b., 25b., 50b. etc.) tirajul a fost între 200.000 şi 500.000 de exemplare.

Pentru valorile mari (bust mare – 1L., 2L. şi bust mic – 5L., 6L., 7,50 L., 10 L) tirajul a fost între 50.000 şi 100.000 de exemplare.

Dar există şi unele raritäţi ca: 2L. lie de vin (2–3 coli după Celarianu); 3L. roz-mat tipuri combinate ş.a.

Există însă date certe pentru seria supratipărită „Ziarişti – 1920–Ujságirók" datorate studiului efectuat de I. Ilea:

- 1b. (50.100 mărci)
- 5b. (10.100 mărci)
- 10b. (1.100 mărci)
- 15b. (10.100 mărci)
- 25b. (1.100 mărci)
- 40b. (10.100 mărci)
- 1L. (1.100 mărci)
- 2L. (1.100 mărci)

Pentru seria cu supratipar „Ajutorarea Infometaţilor Basarabiei" se poate estima un tiraj de 5–10.000 de serii.

Dacă admitem ideea fantezistă că tirajul acestei emisiuni a fost nelimitat sau că s-a tipărit în milioane de exemplare, atunci ar trebui să admitem şi că imediat după Primul Război Mondial pe români i-a apucat

mania scrisorilor, ilustratelor ş.a.m.d., ori într-o perioadă dificilă economic, au avut cu totul alte probleme de rezolvat. Raritatea trimiterilor poştale din acea perioadă, dovedeşte aceasta.

În realitate, tirajele au fost mai mici decât era necesarul solicitării poştale; aşa se explică reemiterile de circumstanţă pentru anumite valori mai solicitate.

Modul de imprimare

Tehnologia tipografierii a constat din confecţionarea unei plăci matrice reproducătoare (negativul) din zinc pentru fiecare valoare (după aprobarea eseurilor).

Placa matrice reproducătoare avea două jumătăţi distincte şi era alcătuită din plăcuţe metalice care se ataşau cu cuie de un suport de lemn. O plăcuţă permitea tipărirea simultană a 25 de mărci (5 × 5). Fiecare jumătate a plăcii matrice era alcătuită din patru plăcuţe, ceea ce înseamnă că se puteau tipări simultan de întreaga placă matrice, 200 de mărci.

Modul de imprimare a fost prin tipografiere fără relief, cu tipar înalt şi imprimare monocromă, prin presarea plăcii pe hârtie (urmând gumarea, dantelarea, detaşarea marginilor şi înjumătăţirea colii tipografice).

Datorită presărilor repetate, a trepidaţiilor ş.a., unele din cuiele ce fixau plăcuţele ieşeau din făgaşul lor şi se puteau imprima accidental pe mărci (dând aşa numitele „flori de cuie" sau „semne de cuie").

Atunci când operatorii sesizau aceste urme, cuiele erau readuse la poziţia iniţială cu ajutorul unui ciocan, dar uneori la lovirea cuiului cu ciocanul se ciobea şi marginea cadrului mărcii.

Semnele de cuie şi ruperea cadrului au fost înglobate de către ing. M. Şapira (1995) în aşa numitele „urme tehnologice". Se presupune că semnele de cuie se găsesc pe mărcile care au fost amplasate pe rîndurile / coloanele ce încadrează coala (M. Şapira).

Dar dacă ţinem cont că o coală tipografică (de 200 de mărci) conţinea 8 plăcuţe de zinc a câte 25 de clişee, atunci este posibil ca semnele de cuie să se găsească şi în interiorul colii.

Există chiar exemplare rare în care semnul de cui se găseşte în interiorul mărcii, lângă efigie (ing. S. Dragomir).

După S. Dragomir, numărul de semne de cuie ar fi de 4–6 cuie / plă-cuţă, adică 20 de semne de cuie pe coala comercială şi 40 pe o coală tipografică.

Deci coala comercială era formată din 100 de mărci iar coala tipografică era formată din 200 de mărci.

După A.B. Popescu (1979), coala tipografică de 200 de mărci avea margini de coală (care, de regulă. se detaşau), se fixa la capete de un suport de lemn pentru a se usca, apoi se rupea în două jumătăţi a câte 100 de mărci, obţinându-se două coli comerciale: sigma (stânga) şi delta (dreapta)

Ca urmare, colile comerciale sunt fie :

- sigma (conţinând mărcile de la 1 la 100)
- delta (conţinându-le pe cele de la 101 la 200).

A.B. Popescu (1978) a calculat dimensiunile colii de tipar fără margini de coală (întrucât acestea erau variabile), ca fiind :

- 437 mm pe orizontală şi 277 mm pe verticală;

iar cele ale colii comerciale (delta sau sigma) ca fiind :

- 217 mm pe orizontală şi 277 mm pe verticală.

După mărimea marginilor de coală, dimensiunile maxime ale colilor introduse în maşina de tipar plan erau de 500 × 300 mm (A. B. Popescu).

Toate colile tipografice au la colţuri (sigma: 1 şi 91 şi delta: 110 şi 200) nişte misterioase perforaţii de ace.

După A. B. Popescu, colile de tipar se rigidizau (cu respectivele acele) pe un platou mobil, care se introducea în maşina de dantelat. Aceste perforaţii în „carnea" mărcilor se întâlnesc la seriile emise între 1876 şi 1930 la toate mărcile tipărite la Fabrica de Timbre din Bucureşti.

Şi totuşi, există anumite neclarităţi, în ciuda acestor explicaţii.

Mărcile emisiunii Regele Ferdinand uzuale 1919–1928 au fost realizate pe maşini de tipar plan.

Se introducea coala de hârtie, se imprima imaginea respectivă prin presare. Apoi coala tipografică cu margini, în prealabil uscată, era gumată şi iarăşi uscată. Urma dantelarea, apoi desprinderea marginilor şi înjumătăţirea colilor tipografice (de 200 de mărci) într-o coală comercială sigma (mărcile 1–100) şi o alta delta (mărcile 101–200).

Faptul că semnele de ace apar pe mărcile sigma 1 şi 91 şi delta 110 şi 200, înseamnă că înţeparea se practica pe coala tipografică (deci înainte de înjumătăţirea în colile comerciale), după dantelare şi foarte probabil, după desprinderea marginilor (pentru că altfel ar fi fost logic şi firesţe, mai uşor, ca fixarea cu ace să se facă pe margini, fără a se mai maltrata mărcile respective).

Dar faptul că A. B. Popescu a comunicat un colţ de coală nedantelat şi cu margini în care nu există semnul de ac (la 1b. negru), demonstrează că fixarea cu ace se practica numai după dantelare (şi nu înainte).

În orice caz, este o nebuloasă cu aceste semne de ace.

Studiile varietăților de tipar și a tipurilor demonstrează următoarele fapte:

- pentru primul model (bust mare) – s-a utilizat câte o aceiași singură placă tipografică pentru :
  - 1b. negru (x) în 1919 și (y) în 1920;
  - 5b. verde (x) în 1919, (y) în 1920 și (z) în 1921;
  - 10b. roșu (x) în 1919, (y) în 1920 și (z) în 1921
  - 15b. brun (x) în 1919, (y) în 1920;
  - 25b. albastru (x) în 1919, (y) în 1920, (z), în 1921 și 25b. brun în 1921;
  - 40b. brun (x) în 1919, (y) în 1920;
  - 50b. portocaliu (x) în 1919, (y) în 1920;
  - 1L. verde (x) în 1919, (y) în 1920; 1L. roz în 1921;
  - 2L. galben în 1920, 2L. albastru în 1921 și 2L. roz în 1922.
- pentru cel de-al doilea model (bust mic) s-au utilizat astfel:
  - pentru TIP A (FT) câte o singură și aceiași placă pentru :
    - 3b. negru (y) în 1920 și (z) în 1921;
    - 30b. lila (y) în 1920 și (z) în 1921
    - 5L.verde smarald tip I în 1920 și 5L. brun tip I în 1925;
  - pentru TIP B (MF) :
    - 5b. negru în 1922
    - 10b. verde (în 1923) și 10b. oliv (în 1924) cu aceiași placă;
    - 25b.brun în 1921 și 25b. cărămiziu în 1925 cu o aceiași placă;
    - 50b. galben portocaliu tip I (1922) , tip II (1924) și tip III (1926) cu plăci diferite pentru fiecare tip.
    - 60b. verde în 1922;
    - 1L. violet tip I (1922), tip II (1924) și tip III (1925) cu plăci diferite pentru fiecare tip.
    - 2L. roz tip I (1922) si 2L. verde tip I (1924) cu o aceiași singură placă;
    - 2L. verde tip II (1925) cu o placă diferită
    - 2L. verde tip III (1926) cu o placă diferită
    - 3L. albastru tip I (1922) cu o placă proprie;
    - 3L. roz mat tip I + II cu o placă proprie aparte
    - 3L. brun tip I+II cu o placă proprie aparte diferită de valoarea anterioară
    - 3L. brun tip II, cu o placă aparte diferită (?).
    - 3L. portocaliu tip III (1925),3L. roșu tip III și 3L. carmin tip III (1926) toate cu aceiași unică placă;

- 5L. brun tip II (1927) cu o placă proprie;
- 6L. albastru (1923) , 6L. roșu (1924) și 6L. oliv (1926) cu o singură aceiași placă tipografică
- 7,5 L. bleu cu o placă proprie și
- 10L. albastru cu o placă proprie.

Studiul varietăților de tipar și de dantelură de la primul model – bust mare – demonstrează că s-a utilizat pentru fiecare valoare o singură placă matrice și că deci s-au tipografiat într-un singur loc – Fabrica de Timbre din București (și ca urmare, ipoteza Tipografiei Sfetea este discutabilă). Ipoteza tipografierii la Tipografia Sfetea însușită de ing. A.B. Popescu în lucrările sale i-a fost sugerată de Willy Nathansohn (comunicare personală).

Desenul

Primul model, bust mare, efigie mare sau „cap mare" are dimensiunile:

- 18,5 / 24,5 mm după CMPR 1974;
- 18,5-19,5 / 24,5 –25 mm după CMPR 1984.

și caracteristicile următoare :

- imprimare monocromă cu tipar înalt ;
- bust, efigie mare, din profil stânga (atitudine clasică!);
- diametrul cercului: 7,5 mm;
- efigia plasată excentric spre dreapta;
- goarna poștală în colțul din dreapta sus;
- coroana regală, stema în stânga și frunze de laur în stânga sus;
- în coloana verticală din stânga inscripția POSTA;
- cartușul cifrei valorii 3 / 6 mm în stânga jos, separată de tableta literelor valorii 3 / 2 mm;
- sub cerc tableta inscripției ROMANIA de 8,75 / 4,5 mm.

Inscripțiile stilizate sunt destul de neclare iar cifrele valorii sunt înghesuite.

Scrierea neclară și înghesuită, în special pentru inscripțiile valorii, constituie principalul inconvenient al acestui model. Dar și inscripțiile ROMANIA și POSTA sunt destul de ilizibile.

De asemenea, plasarea excentrică a cercului cu efigia este un pic inestetică.

Chenarul cartușului valorii este format dintr-o singură linie albă.

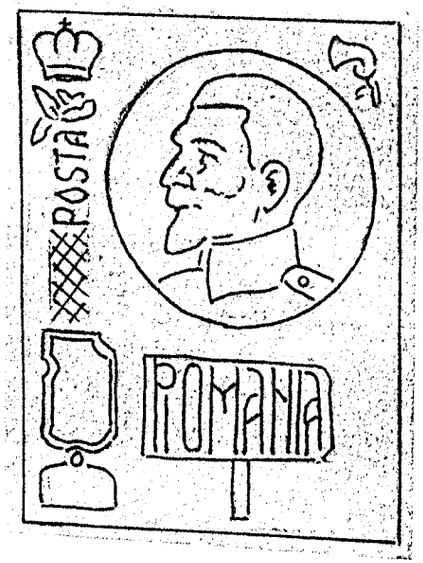

PRIMUL MODEL

MODELUL DOI

Modelul al doilea, bust mic, efigie mică sau „cap mic" are dimensiunile:

- 18,5–19 / 25 mm, după CMPR 1974;
- 18,5–19 / 24,5–25 mm, după CMPR 1984;

şi are caracteristicile următoare:

- imprimare monocromă cu tipar înalt;
- bust mic, efigie mică, din profil stânga, cu umbră;
- epoletul se observă în mai mare măsură decât la primul model;
- efigia plasată central, mai estetic şi mai armonios;
- diametrul cercului 6,5 mm;
- goarna poştală în stânga sus;
- inscripţia ROMANIA scrisă clar şi vizibil în tableta de sus, puţin excentric la dreapta;
- coroana regală în centru sus, între ROMANIA şi cercul cu efigie;
- în coloana din stânga o ramură de palmier;
- în coloana din dreapta se află acvila regală cu crucea în cioc;
- uşor excentric, la dreapta, sub cercul efigiei, tableta cu inscripţia POSTA cu dimensiunile 8,5 / 2,5 mm;
- tableta inscripţiei valorii unică pentru cifre şi litere cu dimensiunile 4,5 / 8 mm.

PRIMUL MODEL

MODELUL DOI
Tip A (FT)

MODELUL DOI
Tip B (MF)

Scrierea este mult mai clară şi mai vizibilă la modelul al doilea şi desenul este mai estetic şi simetric.

Chenarul cartuşului valorii este format din două linii albe la toate valorile, cu excepţia valorilor de 7,50 L. şi 10 L., care au acest chenar format dintr-o singură linie albă.

Diferenţele celor două modele constau atât în modificarea conceptuală a machetei, a desenului, cât şi a inscripţiilor literelor şi cifrelor.

Diferenţele esenţiale conceptuale între cele două modele sunt:

- două machete complet diferite;
- bustul mai mare la primul model (şi firește, mai mic, la cel de-al doilea model);
- inscripţia ROMANIA mult mai clară la modelul doi;
- inscripţia POSTA mai mare şi mult mai clară la modelul doi (la primul model este aproape inobservabilă);
- scutul valorii mai mare la modelul doi, cu cifrele şi inscripţia literelor valorii în general mai mari şi mai clare;
- la modelul doi există umbra bustului, acvila regală şi ramura de palmier (inexistente la primul model);
- la primul model există ramura de laur şi stema regală;
- există diferenţe de hârtie (hârtia gri-x utilizată numai la primul model) şi de dantelură (nedantelatele complet există numai la primul model);
- de asemenea, există valori deosebite atât la primul model (1b., 15b., 40b.) cât şi la modelul doi (3b., 30b., 60b., 3L., 5L., 6L., 7,50L., 10L.).

Ca elemente comune găsim :

- ambele modele sunt mărci uzuale şi au circulat practic simultan şi au fost emise simultan (iniţial se suplinesc, apoi se substituie);
- au aceleaşi dimensiuni ale desenului;
- au aceiaşi poziţie şi expresie a efigiei în cerc;
- au coroana regală şi goarna poştală (dar în poziţii diferite);
- au culori, hârtie (y şi z), dantelură şi gumaj, în general, asemănătoare la unele valori şi serii;
- au, de asemenea, multe valori comune (5b., 10b., 50b.,1L., 2L.).

Iniţial, apariţia modelului doi a fost o necesitate pentru a găsi un element în plus de departajare comercială şi poştală la culori asemănătoare.

După cum se observă, există multe elemente comune, dar şi multe diferenţe, de aceea au fost autori care au considerat că există o singură emisiune, în timp ce alţii au considerat că există două emisiuni, pentru că există argumente pro şi contra pentru ambele ipoteze.

Faptul că sunt două modele distincte, complet diferite totuşi, nu este un argument capital pentru a afirma că sunt două emisiuni distincte (Gh. Cserni), aşa cum s-ar părea la prima vedere, pentru că există exemple similare predecesoare (1893–1908 : Spic de grâu, 1908–1910: Gravate, 1918–1919: Moldova) cât şi posterioare (mărcile uzuale din 1930, 1932, 1934, 1935 şi încă multe altele).

De aceea, pentru că sunt mărci uzuale ce au circulat simultan într-o anumită perioadă şi au ca element esenţial efigia Regelui Ferdinand în cerc, trebuie să le considerăm ca pe o singură emisiune (Celarianu, Demetrescu ş.a.), chiar dacă analitic, în cataloage, sunt totuşi, prezentate separat.

Interesantă este şi corelaţia cu timbrele fiscale Regele Ferdinand, tipografiate cu tipar înalt în culoare brună (30b. şi 50b.) şi albastră (1L., 2L., 3L., 4L., 5L., 10L., 20L., 30L., 40L., 50L.) cu desen similar cu modelul doi (bust mic cu umbră şi acvila regală) , care au fost imprimate pe hârtie gri-x (în 1919), hârtie albă – y (în 1920) şi hârtie albă cu scame albastre – z (în 1921).

De asemenea, bustul mic în cerc cu umbră, asemănător modelului doi se regăseşte şi pe timbrul statistic tipografiat pe hârtie gri-x (în 1919), pe hârtie albă-y (în 1920) şi pe hârtie albă cu scame albastre-z (în 1921).

Aceste similitudini, deloc întâmplătoare, conduc către concluzia că a fost acelaşi machetator şi că s-au tipografiat toate în acelaşi loc, la Fabrica de Timbre din Bucureşti.

MĂRCILE UZUALE REGELE FERDINAND

Model I – Bust mare
1919 – 1922

Model II – Bust mic
1920 – 1928

TIMBRELE FISCALE REGELE FERDINAND

1919 – 1920
Model I

1919 – 1921
Model II

TIMBRU STATISTIC
1919 – 1920 – 1921

Eseurile

Pentru această emisiune, sunt foarte numeroase eseurile cunoscute şi comunicate (probe de tipar şi probe de culoare, aprobate sau respinse).

I. C. Demetrescu (în 1976) a comunicat următoarele eseuri:

- Model I: 5b. negru, 10 b. negru, 10 b. carmin (toate acestea pe hârtie groasă alb-crem, mată); 40b. verde închis, 1 L. roz, 2L. albastru (toate pe hârtie albă)
- Model II: 5b.negru (1922), 10b.verde (1925), 10b. oliv (1924), 25b. brun (1922), 25b. cărămiziu (1925), 30b.violet (1920) 50b. galben (1922), 60b.verde (1922), 1L. lila (1922 pentru tip I şi 1924 pentru tip II), 2L. verde (1924), 3L. albastru (1922), 3L. brun (1923–1924), 3L. roz-portocaliu (1924), 3L. carmin-roşu (1925), 5L. verde smarald (1920), 5L. brun (1924–1925), 6L. albastru (1923), 6L. roz-carmin (1924), 6L. oliv (1926), 7,50L. bleu (1924–1925). 10L. albastru (1924–1925).

In colecţia A.B. Popescu (comunicare personală) există eseurile:

- Model I: 1b., 5b., 10b., 15b., 25b.,50b., 1L. (toate acestea datate 4 decembrie 1919), 25b. brun (4 decembrie 1919), 2L. albastru (4 decembrie 1919), 2L. roz (14 ianuarie 1922)
- Model II: 3b., 30b., 1L., 5L.verde (toate datate 18 mai 1920), 25b. brun (23 iulie 1921), 5b. negru, 50b. galben, 60b. verde.; 2L. roz; 3L. albastru (toate datate 17 martie 1922), 10b. verde (18 februarie 1923), 2L. verde, 6 L albastru, 7,50L. bleu (toate datate 18 februarie 1923), 3L. brun, 3L. roz, 6L. roşu, 6L. oliv (toate datate 6 decembrie 1923), 25b. roz., 3L. carmin, 5L. brun (toate datate 13 ianuarie 1925).

La primul model, eseurile trebuie diferenţiate de nedantelate şi decupeuri (dar şi de falsuri).

La modelul doi, există eseuri de culoare cu cartuşul valorii plin - unii le consideră autentice, dar alţii le consideră falsuri.

I. C. Demetrescu comunică, în 1976, la modelul doi eseuri de valoare cu:

- linii duble la chenarul scutului valorii pentru: 10b., 25b., 50b., 60b., 1L., 2L. (tip I), 2L. (tip II), 3L. (tip I), 3L. (tip III), 5L. (tip I), 5L (tip II);

- linie simplă la chenarul scutului valorii pentru: 7,50L., 10L., 15L., 20L., 30L., 50L., 60L., 75L., 90L. etc.
- eseuri în negru: 15L., 25L., 30L., 50L., 60L., 75L., 90L.

Există şi eseuri de culoare la ambele modele (colecţia ing. Al. Butcă).

Eseurile de culoare trebuie diferenţiate de false eseuri (care sunt pe hârtie albă cretată, cu mici porozităţi, spre deosebire de originale, care sunt pe hârtie albă netedă şi uşor lucioasă).

Mai există şi falsuri de eseuri de tipar neaprobate, excelent executate (de exemplu: 15L. albastru metalic ş.a.).

Eseurile modelului doi trebuie diferenţiate şi de decupeuri de pe cărţile poştale (20b. oliv-verzui, 50b. galben-portocaliu, 50b. cărămiziu deschis, 1 L. carmin, 3L. violet, 4L. roşu, 1L. violet , 2L. verde, 6L. roşu (de pe mandate poştale), frahte (1L. albastru, 3L. roşu carmin), mandate speciale (25b. albastru).

Discordanţele vizibile între datele înscrise pe eseuri asupra datelor de aprobare şi data emiterii sau datele de circulaţie descoperite, lasă deschisă problema şi numai atunci când se vor găsi documente (dacă se vor mai găsi!) se vor putea clarifica şi situaţiile controversate.

Culorile

Mărcile uzuale Regele Ferdinand au fost tipografiate cu imprimare monocromă.

Culoarea, în special la mărcile uzuale de mare tiraj, are o mare importanţă pentru că datorită ei se pot evita (sau dimpotrivă) confuziile comerciale şi se poate face o mai rapidă şi uşoară verificare a corectitudinii francării.

Dar, în alegerea culorilor, au trebuit luate în consideraţie o serie de criterii: recomandările UPU, evitarea culorilor ce pretează la confuzii comerciale ş.a.m.d.

Culorile primului model din prima emisiune Regele Ferdinand sunt tradiţionaliste şi respectă hotărârile Congresului Uniunii Poştale Universale de la Washington, din 1879, privind uniformizarea culorilor mărcilor poştale cu anumite valori, corespunzător prestaţiilor poştale.

Uniformizarea culorilor mărcilor poştale adezive sau fixe era destinată înlesnirii recunoaşterii valorii, în funcţie de tariful internaţional.

Circulara nr. 45 / 3438, din 8 februarie 1879 a UPU, propune țărilor membre folosirea aceloraşi culori pentru un anume tip de corespondență, astfel:

- verde pentru scrisorile loco şi cărțile poştale circulate în interiorul țării respective;
- roşu pentru scrisorile simple circulate în interiorul țării respective şi pentru cărțile poştale expediate în străinătate;
- albastru pentru scrisorile simple expediate în străinătate ş.a.m.d.

Ca urmare a hotărârilor luate la acest Congres, la care statele membre (printre care şi România) au fost obligate să se conformeze, Direcția Generală a Poştelor şi Telegrafului Român (DGPTR) a dat în decursul timpului o serie de circulare corespunzătoare (vezi lucrările lui D. Paşalega din Filatelia 1981, nr. 5 şi 6).

Astfel, s-au stabilit culorile în funcție de tariful prestațiilor poştale după cum urmează:

- 1b.negru, stabilit prin Circulara DGPTR cu nr. 25.521 din 20 iunie 1905 (publicată în Bul. Tel. Poştal din 1905, pag.132) pentru ziare;
- 5b. verde, stabilit prin Anunțul DGPTR nr. 10.777 din 7 iunie 1885 (publicat în Monitorul Oficial nr. 56 din 12 /24 iunie 1885) şi reconfirmat prin Circulara DGPTR nr. 16.141 din 24 martie 1908 – taxa pentru o carte poştală simplă loco;
- 10b. roşu, stabilit prin Anunțul DGPTR nr. 10.777 din 7 iunie 1885 (publicat în Monitorul Oficial nr. 56 din 12 /24 iunie 1885), dar şi
- 10b. carmin, stabilit prin Circulara nr. 16.141 din 24 martie 1908, pentru scrisori simple circulate în interiorul țării şi pentru cărțile poştale expediate în străinătate.;
- 15 b. brun (cafeniu închis) stabilit prin Anunțul DGPTR nr. 10.777 din 7 iunie 1885 (publicat în Monitorul Oficial nr. 56 din 12/24 iunie 1885);
- 25b. albastru închis, stabilit prin Anunțul DGPTR nr. 10.777 din 7 iunie 1885 (publicat în Monitorul Oficial nr. 56 din 14/24 iunie 1885) şi reconfirmat prin Circulara nr. 16.141 din 24 martie 1908, pentru scrisorile simple expediate în străinătate;
- 50b. galben-limon, stabilit prin Anunțul DGPTR nr.10.777 din 7 iunie 1885 (publicat în Monitorul Oficial nr. 56 din 12/24 iunie 1885), dar şi

- 50b. portocaliu, stabilit prin Circulara DGPTR nr. 16.140 din 1/14 martie 1908;
- 1L. verde închis, stabilit prin Circulara DGPTR nr. 16.141 din 24 martie 1908;
- 2L. galben, stabilit prin Circulara DGPTR nr. 16.141 din 24 martie 1908.

În mod ciudat, aceste ambiguități ale culorilor la 10b. şi 50b. se vor regăsi în varietățile de culoare ale mărcilor uzuale Regele Ferdinand.

Gama culorilor şi a nuanțelor utilizate la această emisiune este extrem de bogată.

Culorile folosite nu sunt lavabile, dar se pot modifica prin spălare în apă cu detergenți (aşa se pot face falsuri chimice, în special la 2L. albastru model I, care devine cenuşiu şi la 10b. verde, la modelul doi, ş.a.m.d.), dar se pot decolora şi prin expunere prelungită la soare (luând nuanța „lăptoasă").

In privința culorilor, dacă primul model este tradiționalist, cel de-al doilea model a creat o nouă tradiție cromatică pentru aproape un deceniu.

Culorile utilizate au fost :

- negru: pentru 1b. la primul model; 3b. şi 5b. la al doilea model (culoarea neagră fiind utilizată pentru francarea ziarelor trimise poştal, ca primă idee);
- verde: la 5b. (verde iarbă) şi 1L.(verde închis) la primul model; 5L. (verde smarald), 60b., 10b. (acelaşi verde iarbă), 2L. verde tip I, II şi III, la cel de-al doilea model;
- roşu: 10b. roşu-vişiniu, 1L. roşu-roz, 2L. roz la primul model, 2L. roşu-roz tip I, 3L. roz mat, 6L. roşu, 25b. roz-cărămiziu, 3L. roşu tip III la cel de-al doilea model;
- brun:15b., 40b. brun-bistru, 25b. la primul model; 25b., 3L. tip I şi II, 5L. tip I şi II la cel de-al doilea model;
- albastru: 25b.; 2L. din primul model; 3L. tip I; 6L., 7,50L (bleu-ciel), 10L. la cel de-al doilea model;
- galben-portocaliu: 50b., 2L. din primul model; 50b. tip I, II, III, 3L. tip III (roz-portocaliu) din cel de-al doilea model;
- lila, violet: 30b. şi 1L. tip I, II, III numai din cel de-al doilea model;
- carmin: 2L. lie de vin (eroare de culoare) şi 3L. carmin numai la modelul al doilea;
- oliv:10b. şi 6 L. din modelul al doilea.

Există nuanțe, în general, de culori închise (ancrasate) și deschise (lăptoase), dar și nuanțe speciale (de exemplu: verde-iarbă, verde-kaki, verde-gălbui, roz, roșu aprins-imperial, galben portocaliu, portocaliu-maroniu ș.a.m.d.).

Erorile de culoare sunt :

- 1L. violet negricios
- 2L. lie de vin și
- 3L. tip III brun.

Celarianu consideră toate mărcile de 3L. brun tip III ca fiind false (ceea ce, în general, este adevărat), dar A.B. Popescu a găsit un bloc veritabil (iar în colecția proprie, am o piesă cu dublă imprimare portocaliu și brun!).

Această emisiune are și unele ciudățenii cromatice.

Spre exemplu, imprimările zise "bicolore" în care pe o aceiași coală sunt alăturate mărci cu nuanțe închise și deschise din culoarea respectivă (de exemplu: la 2L. roz din primul model și la 60b.verde din modelul al doilea).

Apoi se mai poate observa aceiași nuanță la serii complet diferite, de exemplu :

- albastru la 25b. și 2L. din primul model și la 3L., 6L. și 10L. din al doilea model;
- roz la 10b. și 2L. din primul model și la 2L. , 3L. tip I, 6L., 25b. și 3L. tip III din al doilea model.

3L, roz-mat are și o nuanță uneori de roz-maroniu (mi-a fost semnalată de M. Șapira), care cred că este culoarea inițială.

Există la 50b. galben-portocaliu, model I și o nuanță maronie, foarte frumoasă.

La 10b. roșu vișiniu din primul model și la 2L. roșu și 3L. roșu tip III există și o nuanță vișiniu închisă, pe care A.B. Popescu o consideră lie de vin (discutabil!).

Regina erorilor de culoare este, indubitabil, celebra 2L. lie de vin, tip I, este un violet carmin extrem de rar întâlnit și are numai dantelura A!

Există exemplare clare, bine imprimate, cu o tipografiere perfectă, dar există și exemplare ancrasate la care nu se mai disting toate detaliile desenului (spre exemplu : 50b. galben-portocaliu tip I din 1922).

Puține emisiuni se bucură de o așa mare gamă și bogăție cromatică, așa cum se bucură emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand 1919–1929 și aceasta se datorează atât faptului că s-au scos tiraje repetate pentru cele mai multe dintre valori cât și faptului că au circulat o perioadă îndelungată de aproape un deceniu.

Dificultatea de a le lămuri constă nu numai din problemele intrinseci ale emisiunii (pentru că s-au schimbat atât de des culorile) cât și pentru că nu mai cunoaștem opțiunile oficiale ale vremii respective, dar și din aceea a taxonomiei și semanticii noțiunilor de culoare de bază, nuanțe, varietăți și erori.

Aprecierea culorii și a denumirii sale în limba română nu este ușor de făcut. Așa se și explică denumirile ambigui și neclare.

Prin culoare fundamentală înțelegem una dintre culorile curcubeului: roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo și violet.

Prin culoare inițială, de bază, normală, standard, obișnuită sau "originală" se înțelege culoarea aprobată inițial oficial pentru valoarea respectivă.

Stabilirea culorii inițiale sau de bază este de cele mai multe ori dificilă pentru că se pune problema criteriului ce trebuie adoptat și anume:

- statistic, cea mai frecventă culoare
- datarea, examinarea francaturii pe cât posibilă early date;
- culoarea recunoscută oficial în cataloage;
- culoarea eseului de tipar adoptat (dar nu sunt cunoscute eseurile tuturor valorilor și în plus există și eseuri false de culoare).

Nuanțele reprezintă diferențele de intensitate de culoare (închis-deschis) ale unei culori. Aici se pune problema dacă culorile nu au avut de suferit în timp (decolorare sau modificare prin expunere la lumină) fie datorită păstrării necorespunzătoare, fie datorită calității slabe a colorantului.

O culoare deschisă (zisă lăptoasă) nu poate fi în nici un caz considerată o culoare inițială de bază (este cazul lui 3 L. roz-mat).

Varietatea cromatică reprezintă deja o modificare cromatică mai accentuată, dar în cadrul aceleiași culori fundamentale.

De remarcat că și varietățile pot avea nuanțe (închis-deschis).

Eroarea cromatică înseamnă schimbarea culorii fundamentale.

Nuanțele și varietățile (spre deosebire de culoarea inițială) pot fi examinate în special pe exemplare mai târziu apărute (late date), în timp ce eroarea este o apariție pur întâmplătoare.

Dificultățile de examinare a culorii sunt sporite și de faptul că se adaugă și un alt parametru:

- imprimarea fină, care are tendința de a părea mai deschisă;
- și imprimarea ancrasată sau grosolană, care are tendința de a părea mai închisă.

Din acest punct de vedere cromatic avem următoarele situații:

Model I

an	valoare-hârtie	culoare inițială	nuanțe	varietăți	eroare
1919–1920–1921	1b. x, y	negru	negru intens gri		
	5 b. x, y, z	verde	închis deschis	verde iarbă verde kaki	
	10b. x, y, z	roşu	închis deschis	roşu carmin roz-cărămiziu roşu-trandafiriu maroniu-roşcat	
	15b. x, y	brun-roşcat	închis deschis	maroniu	
	25b. x, y, z	albastru	închis deschis		
	40b. x, y	brun-oliv	închis deschis		
	50b. x, y	roz-portocaliu	închis deschis	cărămiziu maroniu	
	1L. x, y	verde închis	închis deschis		
	2L. y	portocaliu		galben limon	
1921	25b. y	brun	închis deschis lăptos		
	1L. y	roşu		roz roşu vişiniu roşu imperial	
	2L. y	albastru	închis deschis		
1922	2L. y	roz	închis deschis		

Model II

an	valoare-hârtie	culoare inițială	nuanțe	varietăți	erori
1920–1921	3b, y, z	negru	închis gri		
	30b. y, z	lila-violet	închis deschis	violet-roz violet-brun violet-albastru violet-negricios	
	5L.	verde smarald	închis deschis		

an	valoare-hârtie	culoare inițială	nuanțe	varietăți	erori
1921	25b.	brun	închis deschis	ciocolatiu brun-gălbui brun-cafeniu	
1922	5b.	negru	închis deschis	negru gri negru-oliv	
	50b. I	galben-portocaliu	închis deschis	portocaliu cărămiziu galben-limon galben-oliv	
	60b.	verde	închis deschis		
	1L. I	liliachiu	închis deschis	violet-brun violet aprins violet negricios violet albastru	
	2L. I	roz-carmin	închis deschis	roz roşu carmin	lie de vin
	3L. I	albastru	închis deschis		
1923	10b.	verde	închis deschis lăptos	verde iarbă verde gălbui verde kaki	
	3L. I + II	roz-cărămiziu	roz mat		
	6 L.	albastru	închis deschis		
1924	10b.	oliv	închis deschis		
	50b.II	galben-portocaliu		portocaliu galben-limon cărămiziu	
	1L. II	liliachiu		lila-roz lila-violet	
	2L. I	verde	închis deschis	verde smarald verde iarbă	
	3L. I+II	brun	închis deschis lăptos		
	6L.	roz-carmin	închis deschis		
	7,50L.	albastru de Prusia	închis deschis	bleu-verzui	
	10L.	albastru	închis deschis		

an	valoare-hârtie	culoare inițială	nuanțe	varietăți	erori
1925	25b.	roz-cărămiziu	închis deschis	roz-maroniu	
	1L. III	violet	închis deschis	violet-brun lila-violet	
	2L. II	verde	închis deschis	verde iarbă verde gălbui	
	3L.III	roz-portocaliu	închis deschis	roz-cărămiziu roz-mat portocaliu	brun
	5L. I	brun	închis deschis lăptos		
1926	50b. III	galben-portocaliu	închis deschis		
	2L. III	verde	închis deschis	verde iarbă verde gălbui	
	3L. III	roşu		roşu aprins roz-mat roz-carmin roşu-portocaliu	
	6L.	oliv	închis deschis		
1927	5L. II	brun	închis deschis	maroniu brun-roşcat	

Seriile supratipărite

Seriile supratipărite de mărci uzuale Regele Ferdinand au apărut în conjuncturi diferite şi se găsesc la ambele modele.

Din primul model – bust mare – există:

- seria „Ziarişti – 1920 – Ujságirók";
- seria de falsuri POSTA AERIANA 1920 şi 1920 APR (cărora nu le vom acorda nici o atenţie, deşi ar merita-o).

Iar din cel de-al doilea model- bust mic-există :

- „AJUTORAREA INFOMETAŢILOR BASARABIEI" (din 1923);
- „FACTAJ 5 LEI"(din 1928).

Seria „Ziarişti – 1920 – Ujságirók"

Cu ocazia Congresului Ziariştilor din 21–22 august 1920, de la Cluj, Direcţia Generală PTT a aprobat, prin Ordinul nr. 1134 din 16 august 1920, supratipărirea cu inscripţia „Ziarişti-1920 – Ujságirók" a următoarelor valori din mărcile uzuale Regele Ferdinand, din primul model, fireşte:

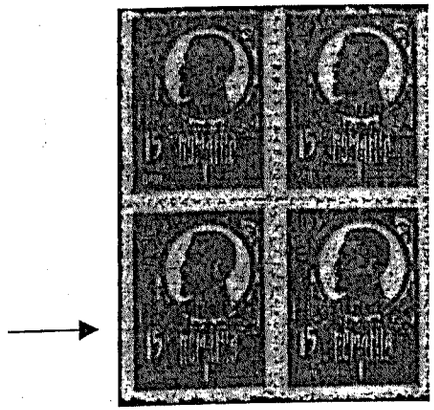

• 1b.negru (x)	supratipar auriu	501 coli;
• 5b. verde (x)	supratipar negru	101 coli;
• 10b. roşu (x)	supratipar negru	11 coli;
• 15b. brun (x)	supratipar negru	101 coli;
• 25b. albastru (x, y)	supratipar roşu	11 coli;
• 40b. brun-oliv (x, y)	supratipar auriu	101 coli;
• 50b. portocaliu (y)	supratipar negru	101 coli;
• 1L. verde (y)	supratipar negru	11 coli;
• 2L. galben (y)	supratipar negru	11 coli.

Congresul a avut loc în incinta Teatrului Maghiar din Cluj, iar mărcile supratipărite au fost vândute numai la un ghişeu special amenajat în incinta teatrului, în zilele de 21 şi 22 august 1920.

Obliterarea acestor mărci s-a făcut cu ştampila Oficiului poştal Cluj I.

Prin Contenciosul PTT Bucureşti nr. 96 din 4 iulie 1921, se respinge oficializarea acestei emisiuni, datorită unor tentative (reuşite!) de fraudare.

I. Ilea, în 1978, a studiat şi a lămurit contextul apariţiei acestei emisiuni iar Gh. Cserni, în 1996, a precizat situaţia francaturii cu aceste mărci.

În mod justificat şi argumentat, ambii cercetători o consideră o emisiune oficială locală şi desigur, de mare interes filatelic.

Există mai multe tipuri de supratipar :

- cu litere anticva subţiri;
- cu litere bloc groase;
- supratipar răsturnat (la 10b. şi la 2 L.);

- iar după caracterele cuvântului Ziarişti , există 3 tipuri CMPR, 1984):
  - tip I cu litere anticva de 8 mm lungime (rândurile 1–2–3);
  - tip II cu litere bloc de 7 mm lungime (rândurile 4–5);
  - tip III cu litere anticva de 7 mm lungime (rândurile 6–7–8–9–10).
- după caracterele cifrei 9, există alte trei tipuri:
  - cifra 9 cu coada curbă (tipul I, cel obişnuit);
  - cifra 9 cu coada dreaptă (tipul II);
  - cifra 9 plasată mai jos (tip III).
- există supratipar cu litera r mai mică (CMPR,1984);
- există eroarea cu 1921 (cifra 0 are numai un braţ) la 15b. brun;
- există, de asemenea, inscripţia greşită Ziaişti:
- există supratipar şters, ancrasat, litere incomplete, culoare auriu cu roşu sau auriu cu negru ş.a.m.d.

Supratipar POŞTA AERIANĂ 1920 şi 1920 APR

Emisiunile supratipărite „POŞTA AERIANĂ 1920" şi „1920 APR" sunt emisiuni frauduloase, particulare, care nu au fost şi nu sunt recunoscute oficial. Sunt considerate în categoria falsurilor. Dar pot avea locul lor în colecţii de studiu , alături de eseuri, anomalii, curiozităţi etc.

Din modelul II- bust mic există următoarele serii supratipărite:

AJUTORAREA INFOMETAŢILOR BASARABIEI

Această serie a fost confecţionată şi vândută neoficial în 1923.
Supratipărirea valorilor :

- 3 b. negru/supratipar roşu AJUTORAREA INFOMETAŢILOR BASARABIEI 1 LEU
- 60 b. verde/supratipar negru AJUTORAREA INFOMETAŢILOR BASARABIEI LEI 3
- 6 L. albastru/supratipar roşu AJUTORAREA INFOMETAŢILOR BASARABIEI LEI 5

a avut intenţia de a le modifica valoarea şi a le schimba destinaţia poştală, în timbre de ajutor.

Nu au fost aprobate oficial, pentru mai multe vicii de formă, vizibile:

- timbrele de ajutor au apărut numai în timp de război, ceea ce nu era cazul acestora (Ataman, 1986);
- exista deja o supratxă obligatorie (timbrele de Asistenţă Socială);
- valorile supratipărite depăşeau valoarea normală a timbrelor de ajutor (deci a existat intenţia de speculă!?);
- la valoarea de 6L. s-a supratipărit o valoare inferioară (5 Lei!) ceea ce nu putea fi acceptat (chiar dacă per total, la valoarea iniţială de 6,63 L. se obţinea 9L.!). Ceea ce sugerează intenţia de a supratipări seturi complete de serii).

Nu se cunoaşte tirajul, totuşi sunt foarte rare. Nu au circulat (deci orice obliterare este un fals!).

Cu toate acestea, în lumea filateliştilor, această emisiune este o serie surprinzător de bine apreciată pecuniar, dar şi o mare raritate filatelică.

FACTAJ 5 LEI

Supratiparul roşu FACTAJ 5LEI a fost aplicat pe 10b. verde în 1928.

Această emisiune constituie ultima apariţie a mărcilor de factaj (mărci pentru colete poştale predate la domiciliu).

În acest caz, supratipărirea a schimbat atât destinaţia, cât şi valoarea.

Există trei tipuri de supratipar (CMPR, 1959) :

- tip I supratipar roşu – înălţimea 16 mm; lăţimea cuvân tului LEI 10,5 mm;
- tip II supratipar roşu-cărămiziu, înălţimea 15,5 mm, lăţ mea cuvântului LEI 11,5mm
- tip III supratipar roşu-cărămiziu, înălţimea 17,5 mm, lăţ mea cuvântului LEI 9,5mm.

Tipul I este tipul comun, fiind cel mai des întâlnit.

Tipul III este o mare raritate.

Supratiparul răsturnat este o eroare extrem de rară.

Celarianu a descris o varietate de supratipar cu cifra 5 vizibil înclinat spre stânga.

Tipurile

C. Celarianu a definit tipurile ca fiind abateri de la modelul iniţial.

Termenul de abatere este nepotrivit, pentru că modificările efectuate au fost aprobate oficial şi s-a intenţionat obţinerea unui nou desen sau unei noi inscripţionări.

Mai mult încă, această definiţie este prea vagă şi incompletă, pentru că nu precizează dacă abaterea interesează desenul, inscripţionarea etc.

De fapt, în termenul de tip s-au comasat anumite modificări şi diferenţe ale diverselor clişee pentru unele valori ale acestei emisiuni.

Aceste diferenţe constau în modificări ale :

- unor inscripţii (FT şi MF);
- caracterelor unor cifre ale valorii (la 50b., 1L., 2L., 3L. şi 5 L.);
- caracterelor literelor valorii (BANI, LEU, LEI);
- cartuşului valorii – cu linii duble sau simple (la 7,50L. şi 10L.).

De fapt, termenul de tip la această emisiune se referă numai la cifrele şi literele valorilor.

Nu se ştie de ce s-au practicat aceste modificări (nici dacă au fost intenţionate sau accidentale) şi de ce numai la anumite valori.

Diferenţierea tipurilor la această emisiune este un rafinament al studiului filatelic (la fel ca şi cel al dantelurilor).

Studiul tipurilor ridică o serie de probleme speciale.

De exemplu, nu se ştie de ce şi cum au fost introduse în placa matrice tipurile combinate de 3 LEI.

Cunoscând însă tehnologia creării plăcii matrice reproducătoare ştim astăzi că introducerea clişeelor în tipurile combinate a putut fi realizată

numai de gravor şi numai intenţionat (dar nu există nici o dovadă a unei intenţii speculative!).

Va rămâne oare aceasta o enigmă specifică emisiunii de mărci uzuale Regele Ferdinand?

Este deocamdată o întrebare fără răspuns şi poate că aşa va rămâne şi în viitor.

La primul model – bust mare- nu există tipuri diferite de imprimare, fiind o emisiune unitară şi tipografiată pentru o perioadă scurtă de timp (1919–1922), utilizându-se, evident, aceleaşi plăci matrice, fără nici o modificare şi schimbându-se numai culoarea.

Dar la seria supratipărită "Ziarişti – 1920 –Ujságirók" există, totuşi, unele tipuri ale supratiparului.

La cel de-al doilea model – bust mic – apar însă o serie de modificări, de diferenţe, între diversele tiraje ale unor valori, înglobate sub termenul de tipuri şi care atrag atenţia în mod deosebit.

I. Modificarea unor inscripţii (de fapt inscripţii diferite pentru diverse valori) în colţul din stânga jos:

- **Tip I sau A - FT** (Fabrica de Timbre-după C. Celarianu, 1964) sau PT (?) după I.C. Demetrescu,1966;
- **Tip II sau B – MF** (Ministerul de Finanţe, după C. Celarianu, 1964) sau HF(?) după opinia lui Silviu Dragomir, 1986.

Inscripţiile se disting foarte greu, chiar examinate la microscop şi numai pe exemplare clare, neancrasate, de aceea şi există controverse.

Nu se ştie de ce au fost create (există şi pe mărcile fixe imprimate din acea perioadă de pe cărţile poştale, mandate poştale, frahte, formulare pentru telegrame).

Aceste inscripţii diferite în cadrul modelului II, denumite astfel şi interpretate corect de C. Celarianu (1964), nu sunt, totuşi, tipurile propriu-zise din punct de vedere filatelic.

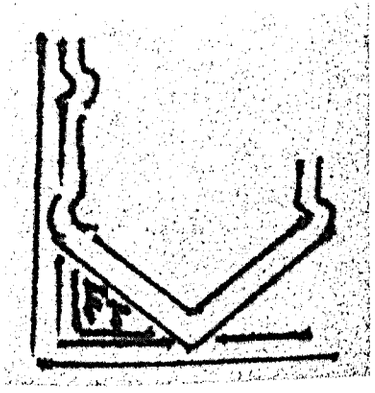

TIP I-A

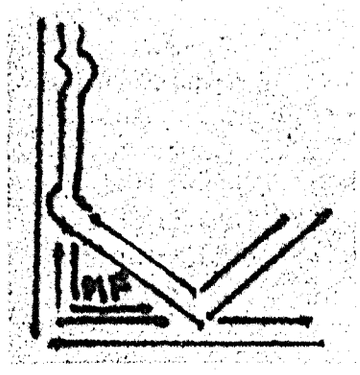

TIP II-B

Tipul de inscripționare

Tipul de inițiale (firește numai la modelul doi- efigie mică) se găsește plasat în colțul stânga jos și este de două feluri:

- **Tipul I (Celarianu) sau tipul A (Ataman) - F (Fabrica de Timbre).**

Se găsește numai la valorile de 3b. negru, 30b.violet, 5L. verde smarald apărute în 1920 și 5L. brun tip I (reemitere de necesitate, în 1925).

I.C. Demetrescu opiniază pentru PT (ceea ce se și observă pe unele exemplare mai ancrasate, dar care nu are nici un sens!).

- **Tipul II (Celarianu) sau tipul B (Ataman) – M (Ministerul de Finanțe).**

Se constată la toate celelalte valori ale modelului doi, cu excepția celor mai sus-menționate.

Silviu Dragomir opiniază pentru H.F. (dar nu ar avea nici un sens!)

Literele tipului doi (MF) sunt însă mai mici și mai greu lizibile decât cele ale primului tip.

Nu se știe de ce s-au inscripționat astfel și nici de ce numai la modelul doi ș.a.m.d.

Aceste modele diferite de inscripționare în cadrul modelului doi, nu sunt varietăți de desen, dar nici tipurile propriu-zise (deși sunt denumite astfel).

Tocmai de aceea s-a propus denumirea de tip A și B (Ataman) pentru a le deosebi de tipurile caracteristice care au o numerotare cu cifre romane.

II. Modificări ale caracterelor, formei și dimensiunilor cifrelor valorii, cu modificări mai mari sau mai mici ale inscripționării literelor valorilor.

Acestea constituie ceea ce se subînțelege în limbajul filatelic ca fiind **tipul propriu-zis** și se observă la modelul al doilea la valorile:

- 50b. (cu trei tipuri)
- 1L. (cu trei tipuri)
- 2L. (cu trei tipuri)
- 3L. (cu trei tipuri)
- 5L. (cu două tipuri)

Nu se știe de ce au fost create mai multe tipuri numai pentru unele valori și nu pentru toate.

Tipurile combinate (adică existența pe o aceiași coală a două tipuri tip I + tip II) numai la valoarea de 3LEI a suscitat, în mod firesc, o atenție deosebită din partea celor mai avizați cunoscători ai acestei emisiuni, C. Celarianu și I.C. Demetrescu.

C. Celarianu consideră că introducerea în planșa de tip I a clișeelor tipului II a putut fi făcută întâmplător sau în scop speculativ.

Dar, poate, a fost numai o testare a unui nou model, dezavuată ulterior.

Adevărul nu se cunoaște, sunt numai simple supoziții.

Unele tipuri au fost remarcate și identificate încă de la apariția lor, dar cunoașterea lor aprofundată s-a realizat prin lucrările lui C. Celarianu, I. C. Demetrescu, Frantisek Novak ș.a.

Cataloagele străine (Michel, Zumstein, A.F.A. Frimaerkekatalog ș.a.) și românești (Konrad, 1948; CMR, 1959:CMR,1 964) au menționat prezența unor tipuri (dar cu mai puțină acuratețe!).

C. Celarianu, în 1964, are meritul de a fi stabilit atât o corectă cronologie a diverselor tipuri cât și de a fi descoperit noi tipuri. Astfel că, la 50b., în plus față de cele două tipuri menționate deja anterior în cataloage, descoperă tipul III. La 1L. violet descoperă cele trei tipuri în 1964 (dar I.C. Demetrescu, în 1966, îl citează pe Frantisek Novak, ca fiind cel ce a descoperit faptul că pentru marca de 1L. violet s-au utilizat 3 plăci diferite). La 2L. la deja cunoscutele trei tipuri se fac precizări cronologice. La 3L., deasemenea, la cunoscutele tipuri se detaliază situația și deaseme-nea, la 5L. la tipurile cunoscute se corectează plasarea temporală.

I. C. Demetrescu, în 1966, detaliază problema plăcilor combinate de 3L. (tip I+II).

În 1976, A. B. Popescu propune tipuri adiționale la cele clasice, astfel: două tipuri la 25b. brun și câte 4 tipuri la 50b., 1L., 2L. și 3L. Aceste propuneri le publică în CMPR – 1984 (elaborat de Corneliu Spineanu și coordonat de Angela Harnaj, dar fără să detalieze în text cu claritate diferențele între tipuri, de aceea, chiar pentru cunoscători este dificil de încadrat tipologia lor). Această propunere de tipuri adiționale nu are nici o precizare temporală a apariției lor. Rămâne de văzut dacă propunerea acestei tipologii va fi confirmată și acceptată în timp. Aceste „tipuri adiționale"- și anume tip II la 25b. brun, tip IV la 50b. galben, tip IV la 1L. violet, tip IV la 2L. verde, tip IV la 3L.- pot fi considerate mai corect varietăți de tipar (și nu tipuri!).

Tipurile clasice

Valoarea de 50b.

La această valoare există trei tipuri:

Tip I

Tip II

Tip III

- Tipul I are: punctul cifrei 5 mare
  interiorul cifrei 0 larg
  Se găseşte în culoarea galben şi/sau portocaliu, în dantelurile A, B, C, D, K şi a apărut în 1922.
- Tipul II are: punctul cifrei 5 mic
  interiorul cifrei 0 îngust
  Se găseşte în culoarea galben şi/sau portocaliu, numai în dantelură K şi a apărut în 1924.
- Tipul III are: punctul cifrei 5 mare (ca la tipul I)
  interiorul cifrei 0 îngust (ca la tipul II)
  Se găseşte în culoarea galben şi/sau portocaliu, numai în dantelură K şi a apărut în 1926.

Tipul III a fost descris de C. Celarianu în 1964 (autor ce consideră că tipurile II şi III au apărut în circulaţie succesiv, în 1925).

Valoarea de 1L.

La această valoare există trei tipuri:

Tip I

Tip II

Tip III

- Tipul I are: cifra 1 şi literele valorii LEU plasate exact în mijlocul cartuşului;
  litera u mică;
  litera L seamănă cu C (după Celarianu)?;
  are o gamă largă de danteluri (A,B,C,D,K) şi culori (liliachiu, liliachiu-negricios, violet-aprins, liliachiu-roz, liliachiu-azur);
  a fost emis în 1922 (şi nu în 9 iunie 1920, aşa cum eronat se afirmă în CMPR 1974).

- Tipul II are: cuvântul LEU mai apropiat de marginea stângă a cartuşului;
  litera U vizibil mai mare decât la celelalte tipuri;
  are numai dantelură K şi a fost emis în 1924.
- Tipul III: seamănă cu tipul I, dar cuvântul LEU este plasat mai la dreapta cartuşului;
  bucla interioară a cartuşului valorii este subţire sau chiar ruptă în dreptul literei U;
  are numai dantelură K şi a fost emis în 1925.

Tipul I se distinge foarte greu de tipul III, chiar pentru cei avizaţi şi numai prin examinare comparativă.

Valoarea de 2L.

Această valoare are trei tipuri .

Tip I – roşu

Tip I – verde

Tip II – verde

Tip III – verde

- Tipul I are: cifra 2 subţire;
  cuvântul LEI este scris cu litere "ornate" iar litera L este asemănătoare literei C, ca la 1 L. violet tip I!? (Celarianu);
  au fost două emisiuni: 2L. roşu (1922) şi reemitere 2L. verde (1924).
- Tipul II are: cifra 2 groasă;
  cuvântul LEI cu litere antiqua groase;
  dantelură B (Frantisek Novak) şi K şi a fost emis în 1925.
- Tipul III are: cifra 2 şi literele cuvântului LEI mai groase şi mai mari decât la tipul II;
  colţul de jos al cifrei 2 mai rotunjit;
  numai dantelură K şi a fost emis în 1926.

Tipul II se deosebeşte mai greu şi numai prin comparare de tipul III.

Valoarea de 3L.

La această valoare există trei tipuri iar colile tipografice şi comerciale pot fi simple (având un singur tip) sau combinate (având pe o aceiaşi coală atât exemplare de tip I cât şi de tip II; de atenţionat că asocierea de tip I cu tip III este categoric numai în falsuri!).

Tip I

Tip II

Tip III

Tipul I – cunoscut în argoul filatelic ca „cifra cu cioc", adică cifra 3 fără punct la bucla superioară;
– iar LEI scris cu litere ornate (Celarianu).

Tipul II – cunoscut în argoul filatelic ca „cifra cu furcă", adică având cifra 3 cu linia din mijloc bifurcată;
– iar înscrisul valorii LEI în „antiqua" groase.

Tipul III – cunoscut ca „cifra cu punct" – emis în 1925–1926, are cifra 3 cu punct atât la bucla superioară cât şi la cea inferioară.

A fost tipografiat în culorile: roz-portocaliu, roşu, portocaliu, carmin-roz.

Există o eroare de culoare – 3 Lei brun tip III din 3 Lei roz-portocaliu (mi-a fost menţionată de A.B. Popescu). Dar există şi falsuri 3 Lei brun tip III (C. Celarianu,1964, considera toate 3 Lei brun tip III false). 3 Lei brun combinat tip I cu tip III sunt categoric false (Celarianu,1964).

Există următoarele emiteri cu tipul I şi tipul II:

– 3 LEI albastru (emis în 1922), în care întrega coală există numai tipul I; nu are falsuri!;

– 3 LEI roz-mat (culoarea iniţială s-ar putea să fi fost roz-maroniu sau cărămiziu) emis în 1923 – din care există coli comerciale sigma numai de tip I şi coli comerciale delta de tip I, dar combinate cu tipul II în poziţiile 88–89–90 (deci în coala tipografică în poziţiile 188–189 şi 190).

Nu are falsuri la timbrele combinate, dar există exemplare de tip I false!

– 3 LEI roz-mat de tip II – din care nu există coli, toate exemplarele de tip II provenind din colile combinate de tip I, în care poziţiile 188–189 şi 190 sunt de tip II (deci sunt o mare raritate); nu există tip II falsificat şi nici tipul combinat falsificat;

– 3 LEI brun tip I – emis în 1924 – din care nu se ştie dacă există coală exclusiv numai de tip I (Celarianu,1964, consideră că nu există!), dar există coală de tip I combinată cu tip II, în poziţiile 81–82–83–84–85–86–87–88–89–90, deci tot rândul al nouălea din coala comercială (Demetrescu, 1966). Nu este clar dacă este coală combinată sigma şi atunci această coală ar fi cuplată cu o coală delta integral de tipul II sau este o coală sigma şi atunci ar trebui să existe coli comerciale de tip I.

Există falsuri din tipul I – 3 LEI brun, există şi falsificat tipul combinat I + III.

– 3 LEI brun tip II – emis, de asemenea, în 1924 – este emiterea princi-pală din care se regăsesc coli comerciale sigma şi delta. Ciudat că nu a fost falsificată.

Existenţa tipurilor combinate dovedeşte că s-au utilizat plăci diferite, atât pentru 3 LEI albastru (1922), pentru 3 LEI roz-mat (1923) cât şi pentru 3 LEI brun (1924) – (I.C.Demetrescu,1966). Totuşi, s-ar putea să fi fost aceleaşi plăci, dar cu anumite modificări anterior semnalate.

Tipurile combinate contrazic aserţiunea că mărcile uzuale Regele Ferdinand au fost emise haotic, la simpla cerere a necesarului poştal. Multiplele eseuri, tipurile diferite, culorile diferite ş.a.m.d., dovedesc că numai cu aprobare specială s-au emis anumite valori şi în anumite tiraje.

Astăzi, când cunoaştem tehnologia tipografierii acestei emisiuni, ştim că o confecţionare sau modificare a unei plăci matrice nu era o simplă bagatelă. Deci afirmaţia lui C. Celarianu că introducerea tipului II în plăcile de tip I a fost făcută întâmplător sau în scop speculativ, nu rezistă la o analiză mai serioasă.

Şi totuşi, de ce numai această valoare fatidică de 3 LEI a avut parte de o atenţie cu totul specială, este greu de răspuns.

A. B. Popescu (1978) atrage atenţia că tipul II roz-mat reprezintă una din marile raritäţi ale acestei emisiuni. Dar acest lucru este valabil pentru toate tipurile combinate I+II, atât roz-mat cât şi brun.

– 3 LEI – roz-portocaliu – emis în 1925 – de tip III, are o varietate de culoare portocaliu, rară şi o eroare de culoare brun (semnalată de A.B. Popescu). Există falsuri de culoare roz-cărămiziu.

– 3 LEI – carmin-roz – emis în 1926 – cu nuanțe de roz, roșu aprins (imperial după Demetrescu), carmin închis și celebrul carmin-violet sau lie de vin – eroare de culoare din care există numai 2–3 coli (după Celarianu).

Valoarea de 5 LEI

Această valoare are două tipuri :

Tip I

Tip II

Tipul I – cu cifra 5 mai subțire;
cuvântul LEI cu majuscule ornate;
5 LEI verde smarald, emis în 1920 are numai dantelurile B, D, K;
5 LEI brun, reemitere, cu clișeul anterior, în 1925, cu dantelurile A,D,K;

Tipul II – cu cifra 5 mai groasă decât la tipul I;
inscripția LEI similară cu tipul I , dar se observă o alungire în sus a piciorului; literei L după Celarianu (discutabil!);
dantelate numai A și K.

Reemiterea tipului I cu 5 LEI brun se pare că a fost determinată de necesități stringente ale poștei, deci este o emitere provizorie până la emiterea tipului II.

Tipurile adiționale

Tipurile adiționale propuse de A. B. Popescu complică și mai mult această emisiune și așa prea complexă. La această emisiune există diferențe mici chiar pe o aceiași coală, uneori chiar între mărci alăturate, apărute datorită procesului tehnologic de tipografiere (exces de culoare, hârtie mai mult sau mai puțin poroasă sau lucioasă cu o absorbție diferită a culorii etc.) acestea toate orientând către varietăți sau erori (și nu către tipuri).

După A.B. Popescu ar exista:
– la 25b. două tipuri, astfel:
- 25b. brun tip I (mai gros) și tip II (mai subțire);
- 25b. cărămiziu numai tipul II.

Tip I

Tip II

– la 50b. galben-portocaliu patru tipuri, astfel:

Tip I

Tip II

Tip III

Tip IV

– la 1L. violet , 4 tipuri, astfel:

Tip I

Tip II

Tip III

Tip IV

– la 2L. patru tipuri, astfel:

Tip I

Tip II

Tip III

Tip IV

– la 3L. patru tipuri, astfel:

Tip I

Tip II

Tip III

Tip IV

– iar la 5L. se mențin cele două tipuri clasice:

Tip I

Tip II

III. Modificări de chenar

La modelul doi de tip B (MF) – mai există şi modificări ale cadrului cartuşului valorii:

- chenar simplu (o singură linie) la valorile 7,50L. şi 10L. (din necesitatea de a încăpea mai bine cifra valorii într-un cartuş mai larg);
- şi chenar dublu la celelalte valori.

Atenție! Există falsuri la 7,50L. şi 10L. cu chenar dublu (acesta fiind, de altfel, şi semnul principal de recunoaştere!).

IV. Modificări de supratipar la Factaj 5LEI- permit descrierea a trei tipuri :

- tip I – culoare roşie – înălțimea 16 mm şi lățimea cuvântului LEI 10,5 mm
- tip II – culoare roşu-cărămiziu – înălțimea 15,5 mm şi lățimea cuvântului LEI 11,5 mm
- tip III – culoare roşu-cărămiziu – înălțimea 17,5 mm şi lățimea cuvântului LEI 9,5 mm.

Clasificarea

Clasificarea acestei emisiuni este diferită după diverşi autori sau după diverse cataloage, în funcție de criteriul luat în considerație.

Catalogul Yvert o prezintă ca pe o singură emisiune.

Celelalte cataloage (Michel, Zumstein ş.a.) o prezintă ca fiind formată din mai multe emisiuni.

P. Murea (în lucrarea sa din 1938) le consideră emisiuni comune (ceea ce înseamnă că sunt două!?).

C. Celarianu (în 1964) o consideră ca fiind o singură emisiune, pentru faptul că ambele modele au fost emise şi au circulat concomitent.

I. C. Demetrescu (în 1976) afirmă că sunt numeroase emisiuni şi tiraje.

Gh. Cserni (în 1984) afirmă că sunt două emisiuni diferite.

În 1986, Ataman arată, explicit, că este o singură emisiune, cu 2 modele, care inițial au circulat simultan, modelul al doilea fiind complementar, dar apoi, în timp, substituind primul model.

– la 2L. patru tipuri, astfel:

Tip I

Tip II

Tip III

Tip IV

– la 3L. patru tipuri, astfel:

Tip I

Tip II

Tip III

Tip IV

– iar la 5L. se mențin cele două tipuri clasice:

Tip I

Tip II

III. Modificări de chenar

La modelul doi de tip B (MF) – mai există și modificări ale cadrului cartușului valorii:

- chenar simplu (o singură linie) la valorile 7,50L. și 10L. (din necesitatea de a încăpea mai bine cifra valorii într-un cartuș mai larg);
- și chenar dublu la celelalte valori.

Atenție! Există falsuri la 7,50L. și 10L. cu chénar dublu (acesta fiind, de altfel, și semnul principal de recunoaștere!).

IV. Modificări de supratipar la Factaj 5LEI- permit descrierea a trei tipuri :

- tip I – culoare roșie – înălțimea 16 mm și lățimea cuvântului LEI 10,5 mm
- tip II – culoare roșu-cărămiziu – înălțimea 15,5 mm și lățimea cuvântului LEI 11,5 mm
- tip III – culoare roșu-cărămiziu – înălțimea 17,5 mm și lățimea cuvântului LEI 9,5 mm.

Clasificarea

Clasificarea acestei emisiuni este diferită după diverși autori sau după diverse cataloage, în funcție de criteriul luat în considerație.

Catalogul Yvert o prezintă ca pe o singură emisiune.

Celelalte cataloage (Michel, Zumstein ș.a.) o prezintă ca fiind formată din mai multe emisiuni.

P. Murea (în lucrarea sa din 1938) le consideră emisiuni comune (ceea ce înseamnă că sunt două!?).

C. Celarianu (în 1964) o consideră ca fiind o singură emisiune, pentru faptul că ambele modele au fost emise și au circulat concomitent.

I. C. Demetrescu (în 1976) afirmă că sunt numeroase emisiuni și tiraje.

Gh. Cserni (în 1984) afirmă că sunt două emisiuni diferite.

În 1986, Ataman arată, explicit, că este o singură emisiune, cu 2 modele, care inițial au circulat simultan, modelul al doilea fiind complementar, dar apoi, în timp, substituind primul model.

Argumentele pentru o singură emisiune:

- au fost emise simultan
- au circulat simultan
- au elementul central comun acelaşi – efigia Regelui Ferdinand – aproape identică
- au unele valori şi unele culori comune
- şi alte emisiuni au modele diferite etc.

Argumentele pentru două sau mai multe emisiuni :

- există şi decalări în timp a datei emiterii
- sunt două modele clar diferite
- au unele valori şi unele culori diferite
- cele mai multe cataloage le prezintă defalcat după model ş.a.m.d.

În concluzie: deşi se vor prezenta defalcat pe modele şi serii, se consideră a fi o singură emisiune.

Emisiunea de mărci uzuale – Romania – Regele Ferdinand – 1919-1928 are două modele distincte.

- Modelul prim – bust mare sau efigie mare în cerc – şi
- Modelul doi – bust mic sau efigie mică în cerc.

Clasificarea primului model – bust mare

Clasificarea contrasă din cataloage

Seria standard:

1b. negru	x (1919)	y (1920)	
5b. verde	x (1919)	y (1920)	z (1921)
10b. roşu	x (1919)	y (1920)	z (1921)
15b. maroniu	x (1919)	y (1920)	
25b. albastru	x (1919)	y (1920)	z (1921)
25b. brun		y (1921)	
40b. brun	x (1919)	y (1920)	
50b. portocaliu	x (1919)	y (1920)	
1L. verde	x (1919)	y (1920)	
1L. roz		y (1921)	
2L. galben		y (1920)	
2L. albastru		y (1921)	
2L. roz		y (1922)	

unde x – hârtie gri, y – hârtie albă, z – hârtie albă cu scame albastre

Seria „Ziarişti –1920 – Ujsagirok"
1b.-5b-10b.-15b.-25b..-40b.-50b.-1L.-2L.

Clasificarea sintetică (în cinci serii)

Seria I-a 1919 (x) – martie 1919, cu 8 valori:
1b.-5b.-10b.-15b.-25b.-40b.-50b.-1L.

Şi în care seria de nedantelate complet (1b.-5b.-10b.-15b) este considerată o eroare de dantelură (aşa cum, de altfel, s-a şi întâmplat!)

Seria a II-a 1920(y) – ianuarie 1920, cu 9 valori:
(1b.-5b.-10b.-15b.-25b.-40b.-50b.-1L.-2L.)

În care există varietatea de hârtie z (hârtie albă cu scame albastre) în remiterea din martie 1921 pentru 5b.-10b.-25b.

Seria a III-a „Ziarişti – 1920 – Ujságirók" (cu 8 valori).

Seria a IV-a Culori schimbate, din mai 1921, cu trei valori (25b. brun-1L. roşu-2L. albastru).

Seria a V-a Culoare reschimbată în 1922 cu o singură valoare (2L. roz).

Clasificarea analitică (în 7 serii)

Seria I-a 1919 (x) – dantelate (cu 8 valori) – martie 1919
1b. negru-5b. verde-10b. roşu-15b. maroniu-25b. albastru-40b. brun-50b. galben-portocaliu-1L. verde.

Seria a II-a 1919 (x) – nedantelate (cu 4 valori)- martie 1919
1b.negru-5b.verde-10broşu.-15b.maroniu.

Seria a III-a 1920 (y) – dantelate (cu 9 valori) – ianuarie 1920
1b. negru-5b. verde-10b. roşu-15b. maroniu-25b. albastru 40b. brun-50b. galben-portocaliu-1L. verde-2L. galben.

Seria a IV-a 1920 (x,y) – dantelate „Ziarişti – 1920 – Ujságirók"(cu 9 valori) – 21–22 august 1920
1b. negru(x)-5b. verde(x)-10b. roşu(x)-15b. maroniu (x)-25b. albastru (x,y)-40b. brun (x,y)-50b. galben-portocaliu (y)-1L. verde (y)-2L. galben (y).

Seria a V-a 1921(z) – dantelate (cu 3 valori) – martie 1921
5b. verde-10b. roşu-25b. albastru.

Seria a VI-a 1921 (y) – dantelate, culori schimbate (cu 3 valori) – mai 1921
25b. brun-1L. roz-2L. albastru.

Seria a VII-a 1922 (y) – dantelată culoare reschimbată (o valoare)
2L. roz

Clasificarea modelului doi – bust mic

Clasificarea contrasă din cataloage

3b. negru	1920	20 octombrie 1920
5b. negru	1922	1922
10b. verde	1925	9 septembrie 1923
10b. oliv	1923–1924	–
25b. brun	1922	3 septembrie 1921
25b. roz-cărămiziu	1924–1925	1925
30b. violet	1920	20 octombrie 1920
50b. galben	1922	1922
60b. verde	1922	1922
1L. violet	1922	9 iunie 1920
2L. roz	1922	1922
2L. verde tip I	1924	18 martie 1923
3L. albastru	1922	1922
3L. roz mat	1923	
3L. brun	1923–1924	1924
3L. roz-portocaliu	1924	1924
3L. roşu carmin	1925	1925
5L. verde smarald	1920	20 octombrie 1920
5L. brun	1924–1925	1925
6L. albastru	1923	1923
6L. roz	1924	1924
6L. oliv	1926	1924
7,50L. bleu	1924–1925	1923
10L. albastru	1924–1925	23 februarie 1923

Clasificarea analitică concordantă cu alte emisiuni (Ataman, 1985)

Seria din 1920 – Tip A (y) – 3 valori
3b. negru-30b. violet-5L. verde smarald

Seriile din 1921 :

- Seria cu Tip A(z) – 2 valori
  3b. negru-30b. violet
- Seria cu Tip B(y) – o valoare
  25b. brun

Seria din 1922 – Tip B (y) – 6 valori
5b. negru-50b. galben-portocaliu (I) – 60b. verde-1L. violet (I) – 2L. roz (I) – 3L. albastru (I)

Seriile din 1923 :

- Seria standard – Tip B(y) – 3 valori
  10b. verde-3L. roz mat (I+II) – 6L. albastru
- AJUTORAREA INFOMETAŢILOR BASARABIEI – Tip A+B (y) 3 valori
  1L. roşu/3b. negru (Tip A) – 3L. negru/60b. verde (Tip B) – 5L roşu/6L albastru (Tip B).

Seria din 1924: TipB(y) – 8 valori:
10b. oliv-50b. galben-portocaliu (II) – 1L. violet (II) – 2L. verde (I) – 3L. brun (I+II) – 6L. roşu- 7,50L. bleu-10L. albastru

Seria din 1925 :Tip B (y) – 5 valori
25b. roz-cărămiziu-1L. violet (III) – 2L. verde (II) – 3L. portocaliu (III) – 5L. brun (I-Tip A)

Seria din 1926 – Tip B (y) – 4 valori
50b. galben-portocaliu (III) – 2L. verde (III) – 3L. roşu (III) – 6L. oliv

Seria din 1927 – Tip B (y) – o valoare 5L. brun (II)

Seria din 1928 – Factaj 5LEI roşu/10b. verde

Conchizând asupra clasificărilor, se constată:

Modelul I (1919–1922):

– la 9 valori faciale de bază (1b., 5b., 10b., 15b., 15b., 40b., 50b., 1L., 2L.) are 13 variante de bază (1b. negru, 5b. verde, 10b. roşu, 15b. maroniu, 25b. albastru, 25b. brun, 40b. sepia, 50b. galben, 1L. verde, 1L. roz, 2L. galben, 2L. albastru, 2L. roz) cu 28 de variante de culoare şi hârtie (x- gri; y-albă; z-albă cu scame albastre);

– la acestea, CMPR-1964 şi CMPR – 1974, bazate pe lucrările lui Alfred Nicolau şi C. Celarianu găsesc pentru acest model 92 de varietăţi de culori, hârtie şi dantelură;

– iar CMPR – 1984, bazat pe studiile lui A.B. Popescu, găseşte 168 varietăţi de culori, hârtie şi dantelură !

Acestea, fără a lua în consideraţie seria „Ziarişti – 1920 – Ujságirók", hârtia cu filigran, pelur, carton, nedantelatele ş.a.

Modelul II

– la 14 valori faciale de bază (3b., 5b., 10b., 25b., 30b., 50b., 60b., 1L., 2L., 3L., 5L., 6L., 7,50L., 10L) are 23 de culori;

– în CMPR – 1964 şi CMPR – 1974 (bazate pe lucrările lui Alfred Nicolau şi C. Celarianu) se găsesc 128 de varietăţi de tipuri, hârtie şi danteluri;

– iar în CMPR – 1984, bazat pe studiile lui A.B. Popescu, se găsesc 194 de varietăţi de tipuri, culori, hârtie şi danteluri.

Acestea, fără a mai lua în considerare şi seriile supratipărite (AJUTORAREA INFOMETAŢILOR BASARABIEI, FACTAJ 5 LEI), hârtia cu filigran, hârtia pelur, carton şi nedantelatele.

După cum lesne se observă, s-a ajuns la o amploare ce este dificil de acceptat şi chiar descurajantă (deşi studiile respective sunt categoric meritoase!) fiind o exagerare, este greu de crezut că va fi validată şi de cataloagele străine.

Erorile

Marca tipică, normală, obişnuită sau standard este aceea care respectă condiţiile aprobate ca desen, inscripţii, culoare, hârtie, dantelură şi gumaj.

Atunci când există tiraje mari, există şi posibilitatea ca să apară mărci atipice sau anormale, care deci nu mai respectă condiţiile aprobate iniţial.

Încadrarea unor mărci atipice la erori, varietăţi sau curiozităţi este uneori foarte dificilă.

Definiţiile variantelor de mărci atipice, chiar în cele mai bune dicţionare, nu sunt clare şi nu pot cuprinde întreaga gamă întâlnită în practică.

Există mărci atipice care pot genera controverse pentru că pot fi încadrate foarte bine în oricare dintre categoriile menţionate mai sus (eroare, varietate, curiozitate).

Categoriile de mărci atipice arată M. Şapira (în Almanahul Filatelic din 1986, la pag.185–187) nu trebuie absolutizate, căci pot exista mărci care se încadrează concomitent în două sau chiar în toate cele trei categorii de mai sus.

Există, deci, un anumit convenţionalism în acceptarea unei încadrări a mărcilor atipice, uneori diferit de la o emisiune la alta.

Mărcile uzuale Regele Ferdinand prezintă o bogăţie aparte a mărcilor atipice.

În cadrul erorilor din această emisiune se încadrează :
- erorile de culoare (o altă culoare decât cea standard aprobată);
- erorile de tipar (aici existând multe controverse);
- erori de dantelură (dublu dantelate, parţial sau complet nedantelate);
- erori de încadrare.

În cadrul varietăţilor se disting :
- varietăţi de culoare (dar nuanţe în cadrul aceleiaşi culori aprobate)
- varietăţi de tipar (dubla impresiune, tipar mişcat, Abklatsch);
- varietăţi de dantelură (A,B,C,D,K,G etc.);
- varietăţi de hârtie:
  - după grosime: pelur (subţire), normală, carton;
  - după culoare şi structură: hârtie gri-brună (x). albă (y), albă cu scame albastre (z); cu sau fără filigran.

Mărcile supratipărite (Ziarişti-1920-Ujságirók, AJUTORAREA ÎNFOMETAŢILOR BASARABIEI, FACTAJ 5 LEI) au, de asemenea, varietăţi de supratipar (gros, subţire, dimensiuni diferite etc.) sau erori (supratipar ranversat etc.).

În curiozităţi, accidente de tipar sau rebuturi, după unii, se încadrează petele de culoare, imprimările ancrasate ce şterg desenul ş.a., dar tot aici se pot încadra semnele de cuie, găurile de ace, încadrările eronate ş.a..

Din prima emisiune:

– hârtia gri-brun(x) şi cea albă cu scame albastre(z) este considerată de unii autori ca varietăţi de hârtie, dar alţii, pe acest criteriu le consideră serii diferite şi distincte (având argumentaţia tirajului diferit, o altă dată de emitere şi un alt număr de mărci ce constituie seria respectivă – este deci o argumentaţie solidă ce nu poate fi desconsiderată, ci dimpotrivă!);

– nedantelatele parţial sunt considerate convenţional varietăţi de unii, şi erori de alţii, în timp ce nedantelatele complet constituie o serie distinctă - mult apreciată de cunoscători – deşi ambele situaţii sunt erori de dantelură (şi cu toate acestea nu sunt considerate astfel în mod explicit!);

– valoarea de 25 b. brun din 1921, nedantelată, are o situaţie specială, de aceea va fi comentată separat.

Din cea de a doua emisiune:

– hârtia albă cu scame albastre (z) la 3b. negru şi 30b. lila, prin varietatea de hârtie dă o serie aparte în 1921;

– nedantelatele parţial sunt considerate, corect, erori de dantelură;

– 1L. violet negricios ar trebui considerat o eroare de culoare, dar este cotat drept varietate de culoare;

– 2L. lie de vin ar trebui, de asemenea, considerat eroare de culoare, dar este, de asemenea, considerat varietate de culoare;

– 3L. roz-mat tip II, trebuie considerat eroare de tipar, la fel şi 3L. brun de tip II din colile combinate de tip I+II (dar nu şi 3L. brun tip II din colile integral de tip II);

– 3L. tip III lie de vin ar trebui, de asemenea, considerată eroare de culoare;

– 3L. brun tip III (despre care C. Celarianu a spus că este categoric fals – ceea ce, în general, este adevărat) există extrem de rar şi strict autentic (dovadă că A.B. Popescu a găsit un astfel de bloc de 4, ceea ce este, indubitabil, o eroare de culoare!).

Eroarea pentru a fi acceptată trebuie să aibe, totuşi, ceva „spectaculos". Acest lucru se poate exemplifica astfel :

– 2L. roz cu eroare de tipar

– 5L. brun tip II cu „pliu de coală".

Erorile de încadrare apar atunci când dantelura s-a făcut „în carnea" desenului.

Ele se întâlnesc, de regulă, la primul model, sunt numeroase şi unii le consideră rebuturi.

Varietăți

Prin varietate filatelică se înțelege o modificare a caracteristicelor desenului (varietate de tipar, de clişeu sau de desen), culorii sau culorilor (varietate de culoare – dar ca nuanță în cadrul aceleiaşi culori fundamentale!), dantelurii (A,B,C,D,K,G etc.), hârtiei (carton, pelur, cu filigran etc.).

Varietatea de tipar sau de clişeu este prezentă cel puțin la un tiraj şi are, de regulă, o localizare strictă pe coală (mai mult sau mai puțin dificil de constatat).

Datorită procesului tehnologic de tipografiere în cazul mărcilor uzuale Regele Ferdinand, există numeroase modificări, mai mult sau mai puțin observabile. De aceea, se vor semnala cele mai importante şi mai spectaculoase (dar lista rămâne deschisă pentru amatori!).

Cele mai importante varietăți de tipar semnalate până în prezent sunt la:

MODELUL I – BUST MARE

1b. negru, hârtie gri (x) şi albă (y) :

– o linie albă curbă cu punct peste placheta ROMANIA, numai pe hîrtie gri-x (semnalare Ataman, 1989) cu localizare neprecizată;

– sinusoidală aplatizată de la frunte peste ureche, poziția 66, numai pe hârtie albă-y (Ataman), dar semnalată de C. Scăiceanu în 1993 pe x şi y, dar în poziția 1 şi într-o altă poziție neprecizată;

– linie frântă ce taie orizontal barba efigiei, semnalată de C. Scăiceanu în 1993 în poziția 17, pe hîrtie x şi y (personal am găsit-o în poziția 72 şi numai pe hârtie y);

– linie orizontală peste barbă şi guler, nesemnalată, neprecizată ca poziție;

– O din POSTA spart inferior dreapta, nesemnalată, poziție neprecizată;

– linie alopecică retroauriculară în poziția 40, pe hârtie y (Ataman);

– efigie „cu perucă" pe hârtie y, în poziția 60;

– cifra 1 cu o linie neagră în interior, hârtie y în poziția 60 (Ataman);

– torus supraorbitar drept, poziția 14 , hârtie y (Ataman);

– linia exterioară cadrului întreruptă în stânga în poziția 39 pe coală, apare la hârtia albă-y şi albă cu scame albastre -z (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– spărtură în cadrul în colțul din stânga jos, poziția 31, apare la hârtia albă-y, şi albă cu scame albastre -z (semnalare C. Scăiceanu, 1993);.

– punct negru deasupra cozii sprâncenei în poziție neprecizată (Ataman);

– linie neagră pe tâmplă şi punct negru cu diametru de 1 mm în spatele efigiei între guler şi ceafă în poziție neprecizată pe hârtie x (Ataman)

– punct alb la ramura dreaptă a piciorului cifrei 1 în poziție neprecizată hârtie x (Ataman);

– B din BAN ca un zero, hârtie x, poziție neprecizată (Ataman).

5b. verde, hârtie gri (x), albă (y) şi albă cu scame albastre(z):

– cerc alb cu diametrul de 0,75 mm, situat pe cadrul clişeului, în colțul din stânga jos, în dreptul vârfului cifrei 5.

10b. roşu

–două linii verticale albe, cea anterioară mai subțire şi mai scurtă, cea posterioară de la cadru la guler, tăind urechea, în poziția a 6-a din coală (semnalare C. Celarianu în 1964), pe hârtie y;

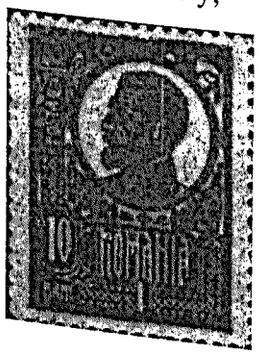

– literele MA din ROMANIA subliniate cu o linie albă (semnalare C. Celarianu în 1964);

– punct alb în fața cifrei 1, în poziția 85 la hârtie y şi z (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– efigie „cu perucă" pe hârtie albă y;

– cifra 1 cu punct roşu sus, iar cifra 0 tăiată bucla de jos în poziția a 16-a din coală, pe hârtie albă-y;

– cifrele 1 şi 0 cu modificări, poziția 25 în coală (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

40b. brun

– litera A din BANI întreruptă (semnalare I.C. Demetrescu, 1973);

– 0 din 40 lipit de cadru, nesemnalat, poziție neprecizată.

50b. galben-portocaliu

– cartuşul valorii tăiat de o linie oblică, groasă (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– punct alb în exteriorul cartuşului valorii în stânga sus (semnalare C. Scăiceanu, 1993).

1L. verde sau roz

– cifra 1 sub forma literei P (semnalare C. Celarianu în 1964);

– cifra 1 cu steag în dreapta (semnalare C. Celarianu în 1964);

– cifra 1 cu modificări (semnalare I.C. Demetrescu, 1973).

– punct alb în locul semicercului din bucla cartuşului, apare la 1L verde şi 1L. roşu (semnalare I.C. Demetrescu, 1973).

– linie curbă albă ce pleacă din capul cifrei 1, întâlnită numai la 1L. roşu (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

2L. galben, albastru sau roz

– cifra 2 cu talpa mult îngroşată în poziția 85 din coală (semnalare C. Celarianu în 1964);

MODELUL II – BUST MIC

3b. negru

– trei puncte albe la bucla de jos a cifrei 3 (semnalare Ataman, 1989);

– linia albă ce taie oblic efigia, de la goarnă până la aripa acvilei, în poziția 75 din coală (semnalare Ataman, 1989);

– punct alb la stânga buclei superioare a literei B din BANI, în poziția 35 din coală (semnalare Ataman, 1989);

– accent pe litera O din ROMANIA în poziția 44 din coală (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– punct alb în spatele cifrei 3, în poziția 6 din coală (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– apostrof în fața lui O din ROMANIA în poziția 65 din coală (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– bucla superioară spartă la B din BANI, nesemnalată, poziție neprecizată.

– pete albe în efigie (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

Dar, este de menționat că pete albe în număr diferit și cu localizări diferite pe efigie și în diferite poziții pe coală se întâlnesc atât la 3b. negru cât și la 5b. negru și ar trebui considerate mai degrabă curiozități și nu varietăți!

5b. negru

– zgârietură ce pleacă din colțul dreapta jos al mărcii 91 și traversează în diagonală toată marca 92 (semnalare I. Crăciun, 1991);

– accent pe litera R din ROMANIA (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– lumen alb cu diametru 1 mm pe ramura de laur în stânga la unirea treimii superioare cu 2/3 inferioare, în poziția 170 (pe coală sigma, poziția 70) – Ataman, 2003;

– lumen alb în centrul umbrei, poziție neprecizată – Ataman, 2003.

10b. verde

– pată de culoare pe brațul stâng jos al literei N (din ROMANIA) – Ataman, 2003

– litera B (din BANI) spartă la bucla inferioară – Ataman, 2003.

25b. brun

– o linie albă care taie două mărci vecine pe verticală în poziția 71 și 81 (semnalare I.C. Demetrescu, 1973).

– bucla superioară a literei B din BANI spartă (semnalare Ataman, 1989);

– cadru spart sub scutul valorii și în treimea superioară în stânga (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– linie albă verticală ce taie cadrul cercului sus și efigia peste frunte, obraz și barbă, în poziție neprecizată (Ataman).

25 b. roz-cărămiziu

– zonă albicioasă cu diametrul de 1,5 mm în unghiul dintre guler și epolet, poziție neprecizată (Ataman, 2003);

– cadru spart la mijloc dreapta cu lumen pe aripa acvilei (Ataman, 2003);

– lumen alb în unghiul stânga jos sub placheta valorii (Ataman, 2003);

– linie albă de circa 1 mm peste O (din POSTA) în stânga sus, poziția 34 (Ataman, 2003);

– linie albă peste barbă ce continuă gulerul, poziție neprecizată, nesemnalată;

– bucla superioară spartă la B din BANI, nesemnalată, neprecizată ca poziție.

30 b. violet

– cadru spart sub scutul valorii (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– linia albă orizontală la marginea superioară a marcii (semnalată drept retuș de I.C. Demetrescu în 1973);

– pete albe deasupra cuvântului POSTA (semnalare C. Scăiceanu, 1993); dar acestea ar fi mai degrabă curiozități!;

– cifra 0 modificată, cu un punct alb la bucla superioară (semnalare I. Crăciun, 1991);

– litera N modificată, cu ramul stâng alungit (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– linie verticală între coroană și cap în poziție neprecizată, nesemnalat.

50 b. galben-portocaliu

– două linii paralele care taie oblic spațiul de deasupra efigiei în dreapta (semnalare C. Celarianu în 1964);

– tip I din 1922 cu lumen alb pe tâmplă (Ataman, 2003);

– tip I din 1922 cu lumen alb pe ochi (Ataman, 2003).

1 L. violet

– două spărturi ale cadrului superior în dreptul literelor M și A din ROMANIA - la 1L tip I (semnalare I. Crăciun, 1991);

– cep alb la circa o treime din înalțimea cifrei 1 în stânga (semnalare M.Șapira, 1992);

– linie albă subțire orizontal-oblică, care taie în diagonală cuvântul ROMANIA (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– linie subțire albă care taie în treimea inferioară litera E din LEU (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– linie albă orizontală care traversează efigia în dreptul gurii (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– punct alb în interiorul literei N (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– T lipit de A sus din POSTA, poziție neprecizată, nesemnalată

2 LEI

– la litera L o linie în bază (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– modificarea literei E (unite brațul inferior cu cel din mijloc) – (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– literele L și E din LEI unite (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

3 LEI (tip I) roz-mat

– bucla inferioară a literei S din POSTA ștearsă pe jumătate. Poziție neprecizată (Ataman, 2003).

3 LEI (tip III)

– cifra 3 cu pinten în bucla inferioară (semnalare I.C. Demetrescu, 1973);

– linie orizontală ce taie cuvântul POSTA în poziția 81 din coală (semnalare I.C. Demetrescu, 1973);

– linie curbă ce traversează mărcile 3, 11, 12, 21 din coală (semnalare I.C. Demetrescu, 1973);

– triunghi de culoare în interiorul literei I din LEI în poziția 88 din coală (semnalare I.C. Demetrescu, 1973);

– litera E din LEI cu bara superioară cudată la mijloc la carmin-roșu, roșu și portocaliu-roz (deci la tipul III)- (semnalare I. Crăciun, 1991);

– literele E și I unite cu o liniuță albă în partea superioară (semnalare I. Crăciun, 1991);

– cadrul scutului valorii și al mărcii spart în stânga jos (semnalare I. Crăciun, 1991);

– cadrul spart în ¼ superior stânga la portocaliu-roz (semnalare I. Crăciun, 1991);

– în picioruşul înclinat al literei R din ROMANIA o pată de culoare la carmin-roz și roz-portocaliu (semnalare I. Crăciun, 1991);

– colțul cadrului inferior stânga spart la carmin și roșu (semnalare I. Crăciun, 1991);

– punct alb în spatele buclei inferioare a cifrei 3 (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– punct pe I din LEI (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– punct pe L din LEI (semnalare C. Scăiceanu, 1993);

– literele L și E din LEI unite inferior (semnalare C. Scăiceanu, 1993).

3 LEI (tip III) roz-portocaliu din 1925

– pete de culoare peste placheta valorii de 3LEI și placheta cu inscripția POSTA, poziție neprecizată (Ataman, 2003);

– linie albă oblică în interiorul buclei inferioare a cifrei 3 (nesemnalată. poziție neprecizată);

– aripa și vârful nasului acoperite cu o linie de culoare, în poziție neprecizată, nesemnalată.

3 LEI (tip III) roz-carmin din 1926

– linie de culoare oblică peste ramura de laur și peste barbă, poziție neprecizată, (Ataman, 2003);

– linie de culoare ce taie E, cartușul valorii și cadrul inferior apărând inscripția LFI în loc de LEI, în poziție neprecizată, nesemnalată;

– punct alb deasupra lui M din ROMANIA, poziție neprecizată, nesemnalată;

– linie verticală pe guler, în poziție neprecizată, nesemnalată.

5 L. brun tip II

– cadrul spart în dreapta sus la ¼ din înălțime (semnalare I. Crăciun, 1991);

– 2 puncte de culoare la stânga scutului valorii (semnalare C. Scăiceanu, 1993), dar aceasta este mai mult o curiozitate și nu o varietate de tipar!;

– pată albă dreptunghiulară de 2,5/1,5 mm deasupra literelor AN din ROMANIA, poziție neprecizată (Ataman, 2003);

– ultimul A din ROMANIA ca un Ă cu o linie orizontală ce separă litera A de cadru, nesemnalată, poziție neprecizată.

6 LEI

– litera P din POSTA întreruptă (semnalare I.C. Demetrescu, 1973);

– litera O din POSTA întreruptă (semnalare I.C. Demetrescu, 1973);

– linie albă orizontală ce taie I (apărând ca o cruce) din LEI, poziție neprecizată, nesemnalată.

După cum se observă, tirajele mici nu au nici varietăți de tipar și nici varietăți de dantelură.

Numai la tirajele mari se observă mai multe varietăți de tipar și mai multe varietăți de dantelură.

Curiozități

Se găsesc numeroase curiozități sau anomalii (zone ancrasate, pete etc.) la această emisiune.

Se exemplifică prin:

- 10 b. roșu model I, hârtie albă (y) din 1920;

- 1 L. violet (pliuri de coală);
- 3 L. roz-portocaliu cu pete de culoare;
- 5 L. brun tip II (pliuri de coală);
- și așa mai departe.

Semnele de cuie

Pe unele mărci poștale se întâlnesc urme tehnologice (M. Șapira, 1995) denumite „floare de cui", „semne de cuie", „lovitură de ciocan", „crustă" etc.

Semnele de cuie se datorează faptului că placa reproducătoare din zinc era formată din mai multe plăcuțe, fixate cu cuie pe un suport de lemn. Utilizarea îndelungată făcea să se slăbească și să joace cuiele și astfel ajungeau să se imprime pe coala de tipar.

Importanța filatelică a semnelor de cuie constă în aceea că au permis apariția unor erori, curiozități, anomalii filatelice etc. dar în același timp au permis și posibilitatea de a se reconstitui procesul tehnologic de tipografiere a acestor mărci, precum și poziționarea în coală a unor mărci.

Poziția semnelor de cuie este aleatorie, în funcție de zona slăbită de aderență a plăcii, dar există și semne de cuie care afectează chiar cadrul mărcii, în timp ce altele nu (M. Șapira).

Silviu Dragomir, în 1986 – confirmat de A. B. Popescu – a stabilit că pentru placa reproducătoare se utilizau 8 plăcuțe a câte 25 de mărci. Aceste plăcuțe se fixau la capete cu cuie de un suport de lemn.

Această placă matrice reproducătoare (un negativ al imaginilor) se aplica pe hârtie (după o prealabilă aplicare a culorii respective cu o pensulă) și prin presare se imprimau mărcile.

Corelarea acestor date cu studiul tipurilor combinate (la 3 LEI) ne permit următoarele constatări:

– s-au utilizat 2 plăci reproducătoare distincte a câte 100 de mărci, deci în total 200 de mărci pentru o coală tipografică;

– o coală tipografică avea pe lângă aceste 200 de mărci și margini de coală (A. B. Popescu, 1978);

– această coală tipografică se fixa cu ace la capete de un suport de lemn (pentru uscare?, pentru a nu se îndoi?);

– coala comercială era formată din 100 de mărci, de regulă fără margini de coală, pentru o manipulare mai facilă;

– prin înjumătățirea colii tipografice se obțineau astfel o coală dreapta-delta și o coală stânga-sigma a câte 100 de mărci fiecare (A. B. Popescu, 1978).

De studiul semnelor de cuie s-au preocupat: S. Dragomir – 1986; Ataman T. – 1987; Marian Jianu –1995 și M. Șapira –1995.

Hârtia

Datorită condiţiilor speciale şi a duratei îndelungate a emiterii mărcilor uzuale Regele Ferdinand, acestea prezintă o mare diversitate a hârtiei utilizate pentru imprimare.

Generalul de aviaţie Constantin Celarianu, recunoscut pentru studiile sale fundamentale asupra acestei emisiuni, este cel ce a stabilit sistematizarea tipurilor de hârtie utilizată.

Toţi cei ce au urmat (printre care: ing. I. C. Demetrescu, ing. T. Orădeanu ş.a.) nu au făcut decât să confirme studiile lui Celarianu.

Hârtia utilizată pentru emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand are următoarele tipuri fundamentale:

– **hârtia gri (notată cu x)** – C. Celarianu, hârtie „de război" sau hârtie brună – I.C.Demetrescu. Această hârtie (coarse greiysh paper) este poroasă, mai închisă la culoare, cenuşie (gri-brun-gălbuie) dar la valorile mari (50b. şi 1L.) este mai deschisă la culoare, lucioasă, gălbuie.

A fost utilizată numai în 1919, când eram încă în stare de război (vezi datele istorice!) şi numai la primul model.

Ing. A. B. Popescu consideră (la sugestia lui W. Nathansohn) că a fost utilizată la tipografia lui C. Sfetea (cumnat cu C. Dobrogeanu Gherea!).

Această hârtie gri este groasă, poroasă, are scame (dar nu trebuie confundată pentru aceasta cu hârtia albă cu scame albastre!).

– **hârtia albă (notată cu y)** – C. Celarianu – este hârtia obişnuită, uzitată de regulă pentru toate seriile emisiunii de mărci uzuale Regele Ferdinand, din 1920 şi până în 1927. Această hârtie are numeroase varietăţi şi vor fi prezentate în detaliu.

– **hârtia albă cu scame albastre (notată cu z)** – C. Celarianu – a fost utilizată cvasi-accidental în 1921, atât pentru primul model, (5b.verde, 10b. roşu, 25b. albastru), cât şi pentru cel de-al doilea model (3b. negru, 30b. lila), situaţie ce a generat serii speciale (pe acelaşi criteriu ce a fost luat în consideraţie şi pentru primul model cu hârtie gri!).

Hârtia este albă şi are scame albastre lungi care se observă clar, atât pe faţa cât şi pe spatele mărcii.

Atât la hârtia albă (y) cât şi la cea albă cu scame albastre (z) se întâlnesc două varietăţi:

– la y: hârtie albă (y 1) şi hârtie gălbuie (y 2);

– la z: hârtie albă cu scame albastre (z 1) şi hârtie gălbuie cu scame albastre (z 2).

Hârtia albă (y), hârtia cea mai des folosită, are la rândul ei mai multe varietăţi în funcţie de grosime, aspect, structură, filigran etc.

Hârtia albă normală, obişnuită, „uzuală" are o grosime medie şi a fost, firesţe, cea mai des uzitată.

Hârtia albă foarte subţire, pelur, este aproape transparentă şi este foarte rară , de aceea este foarte bine cotată pecuniar. Se întâlneşte la primul model la valorile de 5b., 10b., 25b. brun, 1L. roz iar la cel de-al doilea model, la valorile de 3b., 5b., 10b., 25b. brun, 30b., 50b., 1L., 2L. verde, 3L. roz mat, 3L. roz-portocaliu, 6L. albastru.

Hârtia groasă, carton, se întâlneşte la valorile 5b., 10b., 25b. brun, 50b., 1L. verde, 2L. albastru de la primul model şi la valorile de 3b., 25b.brun, 30b., 50b., 3L.albastru şi 6L. albastru din cel de-al doilea model.

Hârtia lucioasă, satinată este o raritate întâlnită numai la valorile mari.

Hârtia alb-roză se întâlneşte la 10b. verde modelul doi.

Hârtia ondulată, costată, cu ondulaţii verticale sau orizontale are şi guma neuniform aplicată, deci şi guma este cu ondulaţii. Se întâlneşte la primul model la 1b., 5b., 10b., 15b., 25b. albastru, 40b., 50b., 1L. verde şi la modelul al doilea la 10b., 25b. brun, 25b. roz-cărămiziu, 30b., 50b., 1L., 2L. verde tip II, 5L. brun tip II, 6L. oliv, 7,50L.

Hârtia vărgată are linii de grosimi diferite dispuse orizontal, vertical sau oblic. Datează de la finele anului 1925. Se întâlneşte la valorile de: 5b., 10b., 15b., 25b. albastru , 25b. brun, 1L. verde, 1L. roz, din primul model şi la valorile de 3b., 5b., 25b. brun, 30b., 50b. 60b., 1L., 3L. albastru, 3L. brun tip I+II. Aceste afirmaţii despre hârtia vărgată au fost luate din lucrarea lui T. Orădeanu (şi implicit din manuscrisul lui Celarianu din care s-a inspirat). Există însă o contradicţie evidentă între aceste afirmaţii despre data de apariţie a hârtiei vărgate şi datele de emitere a diferitelor valori enunţate

Spre exemplificare, se afirmă că această hârtie vărgată a apărut în 1925 , dar la acea dată nu se mai emiteau de mult (de câţiva ani) valorile din primul model. Deci hârtia vărgată (şi cea costată, de altfel) precum şi alte sofisticării (hârtie nouroasă, pestriţă, gri-gălbuie etc.) par a fi simple fabulaţii cu scop speculativ.

Dacă specialişti reputaţi în lucrări de referinţă fac astfel de afirmaţii contradictorii, atunci ne putem închipui lesne ce comentarii emit „cunoscătorii de complezenţă".

Interesant este că hârtia gri (x) a fost utilizată în 1919 atât pentru mărcile uzuale Regele Ferdinand din primul model, cât şi pentru timbrele fiscale Regele Ferdinand şi timbrul statistic cu Regele Ferdinand .

Hârtia albă (y) a fost utilizată din 1920 pentru mărcile uzuale Regele Ferdinand la ambele modele, dar şi la timbrele fiscale Regele Ferdinand şi la timbrul statistic Regele Ferdinand.

Hârtia albă cu scame albastre (z) a fost utilizată numai în 1921 pentru mărcile uzuale Regele Ferdinand în ambele modele, dar şi pentru timbrele fiscale Regele Ferdinand şi pentru timbrul statistic Regele Ferdinand.

Toate aceste fapte constituie argumente pentru tipografierea tuturor acestora într-un singur loc – Fabrica de Timbre din Bucureşti.

Dar semnele de capete de cuie sunt semnalate şi de I. C. Demetrescu încă din 1966 (la fel şi defectul de ac) care le-a utilizat pentru stabilirea amplasamentului mărcilor în coală.

Filigranul

Hârtia obişnuită la emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand este fără filigran.

Totuşi, o dată pe coală (pe coala comercială), mai frecvent în poziţie verticală la primul model şi în poziţie orizontală la modelul al doilea, se întâlneşte filigranul X sau „în linie" (ceea ce înseamnă o linie translucidă atunci când privim marca în zare).

Acest filigran nu trebuie confundat cu liniile ce pot apare în gumaj sau liniile din structura hârtiei vărgate (mult mai groase).

O marcă neuzată cu filigran trebuie cotată de 10 ori mai mult decât o marcă uzată cu filigran (A.B. Popescu, 1979), dar aceeaşi cotare proporţională trebuie să fie şi între o marcă neuzată cu filigran faţă de o marcă fără filigran.

Filigranul X apare datorită procesului tehnologic de turnare a pastei de hârtie.

Acest filigran apare neintenţionat (dar nu accidental, pentru că nu este întâmplător, ci fortuit, datorită procesului tehnologic de fabricaţie). Filigranul X se încadrează în aria filigranelor naturale (după M. Dănescu) pentru că este realizat în pasta de hârtie.

Hârtia gri (x) nu are filigran. Deşi A.B. Popescu consideră că s-ar putea găsi şi aici filigran, cert este însă că până în prezent nu s-a găsit.

După A.B. Popescu filigranul X se găseşte la următoarele valori :

– **Filigran X în poziţie orizontală**

- **Modelul I:** 1b., 5b. y (B, D), 10b. y (A, B, D) şi 10b. z (B)?, 15b., 25b. albastru, 25b. brun y (K), 40b., 50b., 1L. verde, 1L. roz, 2L. galben, 2L. albastru, 2L. roz.
- **Modelul II**: 3b.z (B),5b.y (D,K), 10b. verde (D), 10b. oliv (A), 25b. brun (A,B,K), 25b. cărămiziu (A,K), 30b. y (A), 50b. (A, B, K), 60b. (A, K), 1L. (A, K), 2L. roz (A, K), 2L verde (K), 3L. albastru (A), 3L. brun tip I+II (K), 3L. roz mat tip I+II, 3L. carmin tip III (K), 5L. verde smarald, 5L. brun (A,K)., 6L. albastru (K), 6L. roz-carmin (K), 7,50L. (A, K), 10L. (A, K).

– **Filigran X în poziţie verticală**

- **Modelul I**: 1b., 5b.y (A,K), 10b.y(A,K), 15b., 25b.albastru y (K), 40b., 50 b. y(K), 1L. verde y(B,C), 1L. roz (K), 2L.galben (A,K), 2L. albastru, 2L. roz.
- **Modelul II**: 3b.,5b.,10b. oliv, 10b. verde (A,K), 25b. brun (B,D), 25b. cărămiziu (K), 30b., 50b.(K), 60b., 1L.(A,K), 2L. roz (K), 2L. verde tip II şi III (K), 3L. albastru (A), , 3L. roz-mat tip I+II ,3L. brun tip I +II(K), 5L. verde smarald, 5L. brun tip I (A) şi II (A,K), 6L. albastru, 6L. roz-carmin, 6L. oliv, 7,50L.(K), 10L.(K).

Filigranul X mai poate fi întâlnit, mult mai rar, şi astfel :

– dublu orizontal la 1L. violet tip I (A);

– oblic la 1L. violet tip I şi II (K);

– orizontal pe hârtie cu scame albastre la 10b. roşu (B) din primul model şi la 3b. negru (B) şi 30b. lila (B,D) la cel de-al doilea model;

– filigran perpendicular la 1L. violet(K).

C. Scăiceanu (în 1990), într-o interesantă lucrare, arată că nu există o legătură logică între dantelură şi filigran, datorită decalării în timp a etapelor tehnologice. Astfel că, raritatea dantelurii C cu filigran se datorează dantelurii şi nu legăturii acesteia cu filigranul.

Guma

Guma mărcilor uzuale Regele Ferdinand este fie brun-gălbuie (la hârtie gri-x), fie albă sau uşor gălbuie (la hârtia y şi z).

Gumarea este, de regulă, uniformă, dar există exemplare cu o gumare în benzi (adică cu zone negumate linear).

Exemplarele cu gumare lineară nu trebuie confundate cu mărcile cu hârtie costată sau cu filigranul X.

Manipularea mărcilor este bine să fie efectuată numai cu penseta, pentru că atingerea gumei cu mâna o poate afecta (în timp se îngălbeneşte şi crapă).

Guma este, de regulă, uniformă, dar uneori prezintă „stropi".

În timp, partea cea mai perisabilă şi fragilă la aceste mărci o reprezintă guma.

Există des exemplare bolnave cu „rugina gumei" (micoză ce afectează în timp atât gumajul, cât şi hârtia). Această boală a mărcilor este contagioasă, în sensul că de la un exemplar bolnav şi celelalte exemplare cu care se află în contact direct se vor contamina, dar este în acelaşi timp şi iremediabilă.

Atmosfera umedă şi călduţă afectează, deasemenea, gumajul.

Gumajul ce apare în perforaţiile dantelurii atestă falsificarea sa.

Dantelura

Emisiunea Regele Ferdinand mărci uzuale a fost concepută ca o emisiune dantelată (de aceea nedantelatele complet sau parțial sunt excepții apărute accidental).

Prin dantelură se înțelege numărul de dinți la 2 cm.

Dantelura simplă are același număr de dinți pe toate laturile (de exemplu: dantelura A = 13 ,5 iar B = 11,5).

Dantelura mixtă se citește orizontal (sus – jos) și vertical (stânga-dreapta); de exemplu: C = 11,5/13,5 ; D = 13,5/11,5 și K = 13,5/13,75 - aceasta din urmă clarificată de A.B. Popescu în 1978.

In mod excepțional se întâlnește și dantelura G = 10/11,5 (la 1b. negru, 10b. roșu, 15b. brun pe hârtie gri și la 1L. roz pe hârtie albă din primul model).

Studiul varietăților de dantelură la această emisiune demonstrează următoarele :

– cu cât este mai vechi tirajul, cu atât are mai multe varietăți de dantelură (și invers);

– cu cât tirajul este mai mare, cu atât are mai multe varietăți de dantelură (și invers);

– cele mai rare (și implicit cele mai scumpe) varietăți de dantelură sunt C (11,5/13,5) și B (11,5).

Din 1923 sunt practic numai două danteluri: K (13,3/13,75) și A (13,5).

În dantelura K (spre deosebire de dantelura A) colțul de jos al mărcii este regulat, neștirbit iar colțul de sus are primul dinte mai mare; la blocul în K, dinții laturii orizontale nu se intersectează cu cei ai laturii verticale, apărând un luft între ultimul dinte de pe orizontală și primul dinte de pe latura verticală (A. B. Popescu, 1978).

Dantelurile multiple sunt falsuri.

A nu se uita că dantelura se poate relativ lesne falsifica!

Demonstrarea afirmațiilor de mai sus despre cronologia dantelurii acestei emisiuni se face prin prisma varietăților de dantelură în enumerarea seriilor (și este încă un argument în susținerea corectitudinii clasificării analitice – Ataman, 1986).

Modelul I

– seria dantelată din 1919 (x) :

1b. (A, B, C, D, K, G), 5b. (A, B, C, D, K), 10b. (B, C, D, K, G), 15b. (A, B, C, D, K, G), 25b. (A, C, D, K), 40b. (A, B, C, D, K), 50b. (A), 1L. (B, C, D)

– seria dantelată din 1920 (y):

– 1b. (B, D, K), 5b. (A, B, C, D, K), 10b. (A, B, C, D, K), 15b. (B, D), 25b. (A, B, D, K), 40b. (A, B, C, D, K), 50b. (A, B, C, D, K), 1L. (A, B, C, D), 2L. galben (A, B, C, D, K).

– seria pe hârtie cu scame (z) din 1921:

5b. (A, B, C, D), 10b. (A, B, C, D), 25b. (A, B, C, D).

– seria culori schimbate din 1921:

25b. (A, B, C, D, K), 1L. roz (A, B, C, D, K, G), 2L. albastru (A, B, C, D, K).

– culoare reschimbată, 1922:

2L. roz (A, K).

Modelul II

– seria din 1920:

3b. (A, B, C, D, K), 30b. (A, B, C, D, K), 5L.verde (B, C, D, K).

– seria din 1921 pe hârtie cu scame (z):

3b. (A, B, C, D), 30b. (A, B, C, D).

– seria din 1921 tip B:

25b. (A, B, C, D, K).

– seria din 1922:

5b. (A, B, C, D, K), 50b. I (A, D, K). 60b. (A, B, C, D, K), 1L. I (A, B, C, D, K), 2L. roz (A, B, C, D, K), 3L. albastru (A, B, C, D, K).

– seria din 1923:

10b. verde (A, D, K), 3L. roz mat (A), 6L. albastru(A, D, K).

– seria din 1924:

10b. oliv (A, K), 50b. II (B, C, D, K), 1L II (K), 2L. verde I (A, K), 3L. brun I+II (A, K), 6L. roșu (A, K), 7,50L. (A, K), 10L. (A, K).

– seria din 1925:

25b. cărămiziu (A,K), 1L. III (K), 2L. II(K), 3L. roz portocaliu III (A, K), 5L. brun I (A, D, K).

– seria din 1926:

50b. III (K), 2L. III (K), 3L. roșu III (K), 6L. oliv (K).

– seria din 1927:

5L.II (A, K).

De menționat similaritatea dantelurii (A,B,C,D) la emisiunile pe hârtie cu scame, atât pentru primul, cât și pentru al doilea model din 1921.

Dantelura dublă se cotează cu 50% în plus față de dantelura normală (A. B. Popescu în CMPR 1984, pag. 69).

Contribuții fundamentale la studiul dantelurii mărcilor uzuale Regele Ferdinand au adus A. Nicolau, C. Celarianu, I. C. Demetrescu și A. B. Popescu.

CMPR –1974 de Kiriac Dragomir şi Aurel Surpăţeanu, în privinţa mărcilor uzuale Regele Ferdinand, reia datele prezentate în CMPR – 1964, care se bazează pe studiile manuscrise ale lui A. Nicolau şi C. Celarianu.

CMPR – 1984, elaborat de Corneliu Spineanu şi coordonat de Angela Harnaj – în privinţa mărcilor uzuale Regele Ferdinand se bazează pe lucrările publicate sau manuscrise ale lui A.B. Popescu şi comunică noi danteluri, noi erori de culoare, reface unele cotări ş.a.m.d. Dar nu există o lucrare perfectă, ci numai perfectibilă!

Date noi ne permit reformulări noi şi pentru etapa actuală, această lucrare prezintă o optică critică la o emisiune care este foarte complexă şi care prezintă încă unele necunoscute.

Nedantelatele

Emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand a fost concepută numai ca o emisiune de mărci dantelate.

De aceea, exemplarele nedantelate sunt excepţii apărute accidental.

Situaţia însă este oarecum diferită la cele două modele. Exemplarele nedantelate din primul model nu provin din coli în totalitate nedantelate (scăpate deci de la dantelare!) aşa cum s-ar putea crede la prima vedere. Au fost unele coli la care în porţiunea inferioară perforarea nu a fost eficientă şi astfel au apărut exemplare nedantelate. Dovada constă în existenţa exemplarelor cu imprimarea dinţilor, dar fără perforare (colecţia Gerard Herman).

Lipsa dantelurii poate fi completă pentru toate laturile (nedantelate complet) sau numai pe o latură (parţial nedantelate). Ambele situaţii provenind din o aceeaşi coală tipografică.

Din primul model pe hârtie gri (x) din complet nedantelate se constituie o adevărată serie de patru valori (1b. negru, 5b. verde, 10b. roşu şi 15b. brun). Din aceleaşi valori există şi parţial nedantelate pe hârtia gri din 1919.

Din aceiaşi serie, 1L. verde pe hârtie gri din 1919 se cunoaşte un bloc de patru nedantelat vertical (provenind din colecţia dr. Alexandru Dumitrescu – şi ar mai exista un alt bloc de 6 cu aceiaşi nedantelare verticală în colecţia Snak Oscar (după afirmaţia dr. Al. Dumitrescu).

Din seria pe hârtie albă (y) din 1920 sunt menţionate: 1 bloc de 10b. roşu nedantelat vertical (colecţia M. Şapira), 1L. verde (A. B. Popescu, 1978).

Într-o lucrare din 1978, A. B. Popescu menţionează şi 40b. hârtie gri (x) nedantelat orizontal şi 1L. roz nedantelat orizontal (pe hârtie albă y).

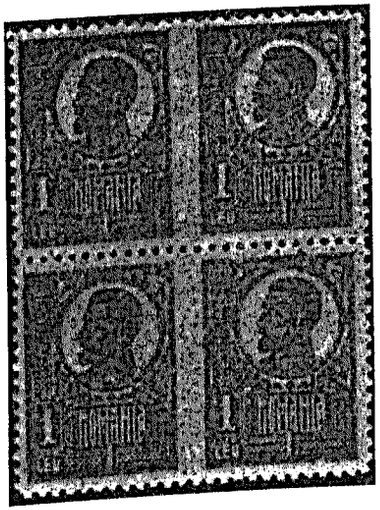

O situaţie cu totul specială prin complexitatea ei o are valoarea de 25b. brun, din 1921 (model I bust mare).

Există o pereche nedantelată pe hârtie albă lucioasă, negumată (în colecţia M.Şapira) care pare a fi un eseu. Există exemplare autentice, chiar circulate, dar care sunt dubitabile (ar putea fi exemplare cu margini late şi „tunse"). Mai există şi un decupaj de pe formular telegrafic, pe hârtie mai groasă gălbuie, cu margini largi şi cifrele valorii mai subţiri. Însă până nu se va găsi un bloc autentic nedantelat (şi nu s-a găsit încă nici unul!) vor plana dubii, în mod justificat, asupra existenţei valorii de 25b. brun nedantelat.

Dar existenţa acestei valori de 25b. brun nedantelat (decupaj sau chiar fals!) pe un întreg poştal autentic circulat are în mod indubitabil o mare valoare filatelică.

Din modelul II – bust mic – există numai exemplare parţial nedantelate din următoarele valori:

– 3b. negru, perechi nedantelate orizontal sau vertical;

– 5b. negru, perechi nedantelate vertical;
– 10b. verde, perechi nedantelate vertical;
– 25b. brun, perechi nedantelate orizontal sau vertical;

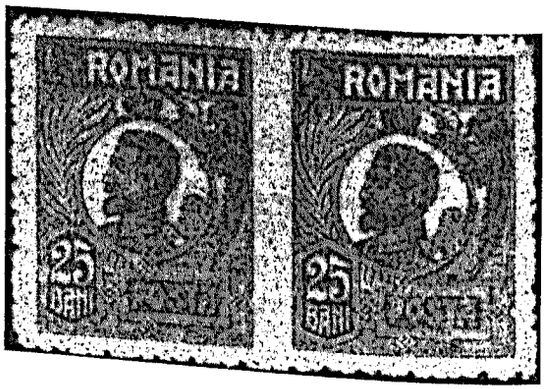

– 25b. roz, perechi nedantelate orizontal sau vertical;
– 30b. lila, perechi nedantelate orizontal;
– 50b. galben, perechi nedantelate orizontal sau vertical;
– 60b. verde, perechi nedantelate orizontal sau vertical;

– 1L. violet, perechi nedantelate vertical;
– 2L. roz, , perechi nedantelate orizontal sau vertical;
– 3L. albastru , perechi nedantelate orizontal;
– 10L. albastru, perechi nedantelate orizontal.

Interpretarea mărcilor nedantelate din emisiunea uzuală Regele Ferdinand este dificilă datorită complexității problemei.

În general vorbind, sunt **erori de dantelare.**

Dar situația trebuie luată în considerație de la caz la caz.

Nedantelatele complet, pe hârtie gri (x) din 1919 sunt considerate, în mod tradițional, ca o serie distinctă, aparte, foarte valoroasă și mult apreciată de filatelişti.

Aceleaşi valori, dar parțial nedantelate sunt considerate erori de dantelură la emisiunea dantelată pe hârtie gri (x).

De altfel, toate celelalte parțial nedantelate la ambele modele sunt considerate erori de dantelură.

Exemplarele unicat, rămân dubitabile, de aceea, în materie de nedantelate numai de la o pereche în sus, dar cel mai clar la blocuri sau fragmente de coală se poate vorbi de certitudine.

Falsurile

De studiul falsurilor emisiunii de mărci uzuale Regele Ferdinand s-a preocupat, în mod special, C. Celarianu.

Falsificarea poate interesa marca în totalitate (fals complet), situație în care desenul, hârtia, dantelura şi guma sunt false sau falsificarea poate interesa numai un anumit element al mărcii sau al întregului poştal.

Există falsuri chimice ale culorilor unor mărci originale (de exemplu: la 2 L. albastru model I, ce devine cenuşiu sau la 10b. verde din modelul II).

Există dantelură falsificată. Dantelura multiplă este categoric falsă.

Există nedantelate parțial sau complet nedantelate false (în această categorie intră valoarea de 25b. brun modelul I, în anumite situații).

Există supratiparuri false la primul model (POSTA AERIANA 1920; 1920 APR).

Falsurile semnalate până în prezent sunt următoarele :

La primul model :

– 1L. verde (dantelură B) cunoscut sub numele de „falsul de Satu Mare";

– 1L. roz fals de Târgu Jiu;

original

fals

– 2L. albastru fals de Târgu Jiu;
– 2L. roz.

original

fals

La modelul doi :
– 1L. violet negricios;
–2L. carmin violet (lie de vin), există chiar exemplare ştampilate (ori se cunoaşte că 2L. lie de vin nu a circulat);

original

fals

– 3L. albastru tip I fals de Târgu Jiu;
– 3L. roz mat tip I;
– 3L. brun tip I;
–3L. brun tip III fals (dar există şi un bloc autentic eroare de culoare descoperit de A.B. Popescu);

original

fals

– 3L. roz tip III;
– 5L. brun tip I;
– 6L. albastru (are P cu un mic picioruş- astfel că pare a fi scris ROSTA);

original

fals

– 6L. roşu (are P cu un mic picioruş- astfel că pare a fi scris ROSTA);

original

fals

– 6L. oliv (are P cu un mic picioruş- astfel că pare a fi scris ROSTA);

Dar există falsuri la 6 LEI la care un rând este cu POSTA şi alt rând este cu ROSTA.

– 10L. albastru cu chenar simplu ca la originale sau cu chenar dublu (falsul de Braşov, 1925).

S-au falsificat şi tipurile combinate, 3L. brun tip I cu tip III (combinaţie inexistentă la originale).

Falsurile sunt, în general, cu desenul ceva mai mic, cifrele şi literele valorii diferite de original, culoarea, hârtia , guma, deasemenea, diferite de original.

Există falsuri în dauna poştei, circulate autentic (de exemplu: din primul model, 1L. roz; din modelul doi, 2L. carmin tip I, 3L. roz mat tip I, 6 L. roşu ş.a.m.d.).

Am găsit şi ciudăţenia 10b. oliv ştampilat autentic (deşi această valoare nu a circulat!) – evident o „făcătură".

Interpretarea uneori este dificilă şi edificator este întregul poştal cu decupaj (50b. galben) din colecţia Gh. Cserni, care este strict autentic şi foarte valoros şi care, în nici un caz nu este o maşinaţiune filatelică.

Mai există o categorie, cu totul specială – mărci autentice plus ştampile autentice (dar ştampilare de complezenţă) după data retragerii din circulaţie – „montaj filatelic" făcut de un filatelist ce a colecţionat numai ştampilate şi fără nici o intenţie speculativă (unii le denumesc pe acestea, destul de inadecvat, ca fiind „făcături" filatelice).

Tarife poştale

Datele pentru tarifele poştale au fost stabilite de A. B. Popescu (prin amabilitatea căruia mi-au parvenit) prin reconstituirea după trimiterile poştale din colecţia proprie şi corecturile de rigoare după găsirea actelor normative.

Tarife poştale interne

1 iunie 1918 – 31 iulie 1920

(Monitorul Oficial nr. 41/mai-iunie 1918)

- carte poştală loco sau în ţară..... 10b.
- carte poştală închisă loco sau în ţară..... 15b.
- cărţi de vizită poştale..... 5b.
- scrisori loco sau în ţară, de fiecare 20g..... 15b.
  - în caz de nefrancare, dublul taxei;
  - scrisori adresate militarilor cu grade inferioare, la destinaţie se încarcă numai cu porto de 15b. iar în timp de război sunt scutite de plată;
- ziare şi publicaţii periodice, de fiecare 50g , 1b., şi de fiecare număr simplu sau însoţit de suplimentul său.

1 august 1920 – 31 martie 1922

(Monitorul Oficial nr. 87/21 iulie 1920)

- carte poştală loco sau în ţară..... 20b.
- carte poştală închisă loco sau în ţară..... 30b.

- cărţi de vizită poştale..... 25b.
- scrisori loco sau în ţară, până la 20g..... 30b.
  - pentru fiecare 20g în plus..... 25b.
- ziare şi publicaţii, de fiecare 20g ..... 3b.
- imprimate, de fiecare 20g ..... 10b.
  - cărţile poştale şi scrisorile nefrancate se taxează la destinaţie cu dublul taxelor de francare, iar cele insuficient francate cu dublul insuficienţei
- taxa de recomandare, fixă..... 1L;
- avizul de primire, în plus..... 1L.

1 aprilie 1922 – 31 decembrie 1925

(Monitorul Oficial nr. 296/31 martie 1922)

- carte poştală loco sau în ţară..... 50b.
- carte poştală cu răspuns plătit, loco sau în ţară..... 1L.
- cărţi de vizită poştale..... 50b.
- scrisori loco sau în ţară, de fiecare 30g ..... 50b.
  - scrisorile nefrancate se taxează la destinaţie cu dublul taxelor de francare iar cele nefrancate suficient cu dublul insuficienţei, însă cu minimum ..... 1L.
  - scrisorile destinate militarilor cu grade inferioare se taxează cu taxa de francare simplă în sarcina destinatarului, iar în caz de război sunt scutite de taxă.
- taxa de recomandare, fixă ..... 2L.
- aviz de primire, în plus..... 3L.
- ziare şi publicaţii, de fiecare 50g ..... 5b.
- imprimate, de fiecare 50g..... 50b.
  - francarea ziarelor, a cărţilor poştale, a imprimatelor, probelor de mărfuri este obligatorie la prezentare, cel puţin în parte, contrar, se restituie sau cad rebut.

ATENŢIE ! Prin Circulara nr. 40011/27 iunie 1922 publicată în BTT nr. 7/iulie 1922 tariful poştal în vigoare se modifică începând de la 1 iulie 1922 astfel:

– taxa de francare a scrisorii interne până la 20g se modifică de la 50b. la 1L.

– imprimatele, literatura ştiinţifică, cărţi didactice până la 2 kg pentru fiecare 50g numai 5b. în loc de 50b.

– pentru obiecte recomandate simple sau ramburs, în zilele de duminică sau sarbătorile legale, se percepe în plus o taxă de 2L.

1 ianuarie 1926 – 31 decembrie 1926

(Monitorul Oficial nr. 5/6 ianuarie 1926)

– cărți poștale loco sau în țară ..... 1L.
– cărți poștale cu răspuns plătit, loco sau în țară..... 2L.
– cărți poștale ilustrate, loco sau în țară..... 2L.
– scrisori loco sau în țară..... 3L.
  o pentru fiecare 20 g în plus sau fracțiuni..... 1L.
– jurnale, reviste, cărți didactice, literare și științifice expediate deschis, de fiecare 50 g..... 10b.
– imprimate, de fiecare 50g..... 50b.
  o toate trimiterile trebuiesc francate la prezentare, cele nefrancate complet se încarcă la destinație cu timbre porto la dublul insuficienței, dar cu un minimum de 2L.
– taxa fixă de recomandare, pentru fiecare obiect,..... 6 L.
– adeverință de primire poștală, în plus față de celelalte taxe..... 6L.
– pentru trimiteri recomandate simple sau ramburs, duminica sau în sărbătorile legale, se percepe în plus o taxă de ..... 5L.

1 ianuarie 1927 – 15 iulie 1929

– cărți poștale loco sau în țară..... 2L;
– cărți poștale ilustrate, loco sau în țară..... 3L;
– carte poștală specială militară..... 1L;
– cărți poștale cu răspuns plătit, loco sau în țară..... 4L;
– cărți de vizită poștale..... 1L;
– scrisori simple loco, până la 20g..... 4L;
– scrisori simple în țară până la 20g 5L;
  o pentru fiecare 20g sau fracțiune în plus..... 2L.
– imprimate, de fiecare 50g..... 1L;
– cărți didactice, literare, științifice, de fiecare 50g..... 50b;
– ziare, reviste, periodice, de fiecare 50g..... 25b.

Toate trimiterile de mai sus trebuiesc francate obligatoriu și complet la prezentare în prima categorie de greutate; trimiterile nefrancate sau cu un început de francare se înapoiază sau cad rebut; cele care depășesc greutatea și sunt francate pentru categoria întâia de greutate sunt supuse la taxa porto la destinație cu dublul insuficienței și cu un minimum de 2L.

– taxă fixă de recomandare..... 10L;
– adeverire de primire poștală, în plus..... 10L.

Tarife poștale externe

1 august 1920 – 31 decembrie 1921

(Monitorul Oficial nr. 87/21 iulie 1920)

– carte poștală simplă..... 1L.
– carte poștală închisă sau cu răspuns plătit..... 2L.
– scrisori simple până la 20g..... 1,20L.
  o de fiecare 20g sau în plus ..... 40b.
– imprimate, de fiecare 50g sau fracțiune în plus..... 10b.
– ziare, reviste, publicații periodice, de fiecare număr și de fiecare 50g.....
  o scrisorile și cărțile poștale închise nefrancate sau insuficient francate se încarcă la destinație cu dublul insuficienței;
  o cărțile poștale deschise sau cu răspuns plătit, imprimate nu se admit nefrancate, se restituie sau cad rebut;
– taxa de recomandare..... 2L.
– taxa avizelor de primire..... 2L.
  o La corespondența nefrancată sau insuficient francată sosită din țările care au francul ca unitate monetară, destinatarul va plăti ca echivalență pentru:
    ▫ 5 centime..... 40b.
    ▫ 10 centime..... 80b.
    ▫ 15 centime..... 1,20 L. etc.

Celelalte țări vor plăti dublul insuficienței după tabelul de echivalență.

1 ianuarie 1922 – 14 mai 1923

(BTP, Circulara 72340 / 17 decembrie 1921)

	Austria, Cehoslovacia, Italia, Jugoslavia, Polonia, Ungaria	Celelalte țări
cărți poștale simple	1,50L.	1,80L.
cărți poștale cu răspuns plătit	3,00L.	3,60L.
scrisoare simplă	2,25L.	3,00L.
imprimate, de fiecare 50g	–	0,60L.
ziare, publicații de fiecare 50g	–	0,60L.
la scrisori, de fiecare 20 g în plus	1,50L.	3,00L.
taxa de recomandare	3,00L.	3,00L.

Circulara publică tarifele stabilite la Congresul UPU-Madrid pentru coloana „Celelalte țări".

15 mai 1923- 30 august 1924

(BTP, Nr. 6 / iunie 1923)

	Austria, Cehoslovacia, Italia, Jugoslavia, Polonia, Ungaria	Celelalte țări
cărți poștale simple	3,00L.	4,00L.
cărți poștale cu răspuns plătit	6,00L.	8,00L.
scrisoare simplă, până la 20g	4,50L.	6,00L.
scrisoare simplă pentru fiecare 20g în plus	3,00L.	3,00L.
imprimate, de fiecare 50g	1,00L.	1,00L.
ziare, publicații, periodice, de fiecare 50g	1,00L.	1,00L.
taxa de recomandare	6,00L.	6,00L.
taxa de plată minimă pentru obiecte nefrancate complet	4,00L.	4,00L.

Data până când a fost în vigoare tariful respectiv a fost stabilită prin reconstituire după trimiterile poștale. Există posibilitatea corecturii după găsirea actelor normative corespunzătoare.

Francatura

Francatura sau francarea obișnuită, comună sau normală, este în relație directă cu tipul de corespondență poștală, tariful poștal la data respectivă, tipul de suprataxă etc.

Este interesantă din mai multe puncte de vedere cunoașterea tarifului poștal adecvat situației date, precum și datele între care acest tarif a fost valabil, tipurile de francatură utilizate ș.a.m.d.

În acest fel se pot discerne francaturile rare, deosebite, excepționale, valoroase, de cele obișnuite.

Dar tot în acest fel se pot identifica falsurile, montajele filatelice (zise și „făcături", adică ștampilarea de complezență a unor mărci sau întreguri poștale).

Stabilirea datelor timpurii (early date) și a celor târzii (late date) este dificilă la emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand și rămâne încă un domeniu de aprofundat.

În privința studiului francaturii cu mărci uzuale Regele Ferdinand s-a distins Gh. Cserni, care a adus contribuții fundamentale (și care posedă și o colecție excepțională, ce ilustrează cercetările efectuate).

Francatura obișnuită sau comună se referă la trimiterile poștale interne și externe, precum și la tipul de trimitere poștală (carte poștală, cărți de vizită, scrisori, ilustrate, ziare și publicații, colete poștale).

Există francaturi insuficiente (taxate sau nu porto) sau francare în exces (depășind taxa poștală adecvată).

Francatura mixtă (sau combinată) în cazul mărcilor uzuale Regele Ferdinand înseamnă francarea cu mărci din cele două modele (francatura mixtă simplă de model), cu valori monetare diferite din același model (francatura mixtă cu valori diferite), cu mai multe mărci de aceeași valoare (francatură mixtă compusă multiplă în straif, bloc, fragment de coală) sau cu valori diferite (francatura mixtă compusă multicoloră) sau cu timbre de ziare, timbre fiscale, decupaje, falsuri etc. (francatura mixtă cu curiozități).

Francaturile deosebite constau din :

– corespondență externă (de zece ori mai rară decât cea internă- Gh. Cserni, 1984);

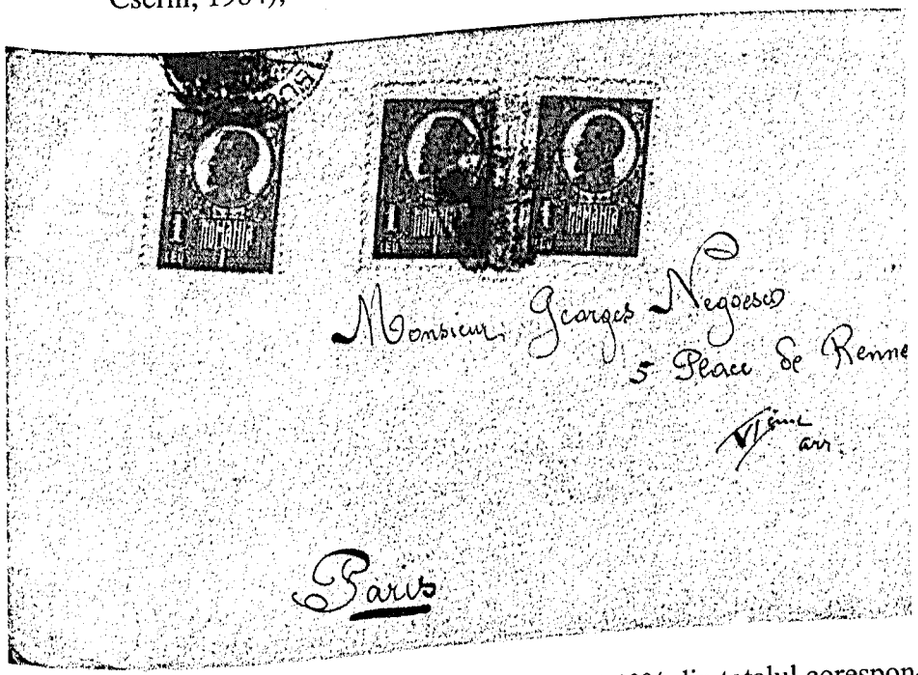

– cărțile poștale interne și externe reprezintă 40% din totalul corespondenței ce a ajuns până în zilele noastre (Gh. Cserni, 1984);

– cărțile poștale recomandate sunt rarități; de asemenea trimiterile poștale cu greutate depășită;

– corespondența supusă la taxa porto este rară;

– corespondența francată numai cu timbre de ajutor, de asistență socială (echivalentă tarifului poștal și nesupusă la taxa porto) este o mare raritate.

Există, deasemenea, francaturi de necesitate:

– francaturi cu marca înjumătățită (Cserni, Munteanu, 1983; Ataman, 1988)

– francaturi cu decupaje.

Tot la francaturile deosebite, Gh, Cserni include şi pseudofrancaturile mixte cu emisiunea Păltiniş (Hohe Rhinne).

Mai există francaturile mixte de tipuri (de exemplu : cu 3 L. brun tip I +II, Ataman, 2001).

Şi tot la francaturile deosebite se mai includ francaturile cu mărci nedantelate.

Datele de circulație (în special early date) a mărcilor uzuale Regele Ferdinand ridică o serie de probleme, datorită situației istorice şi politice în care au apărut.

Există discordanțe asupra datei de punere în circulație între Buletinul Telegrafo-Poştal nr. 1 din ianuarie 1920 (care comunică punerea în circulație poştală începând cu 25 decembrie 1919) şi cele constatate de unii autori (C. Celarianu, T. Ataman).

Retragerea din circulație a acestei emisiuni a avut loc la 1 octombrie 1929, pe baza Circularei nr. 111415 din 5 iunie 1929.

În această perioadă de circulație taxele poştale s-au majorat de 5 ori (Gh. Cserni, 1984).

Emisiunea Regele Ferdinand mărci uzuale bust mare a fost pusă în circulație între 1919 şi 1922.

Emisiunea Regele Ferdinand mărci uzuale bust mic a fost pusă în circulație între 1920 şi 1929.

Deci, între iunie 1920 şi finele anului 1923, au circulat impreună (Gh. Cserni, 1984). Totuşi, francaturile mixte multicolore sunt rare la aceste modele.

Emisiunea Regele Ferdinand bust mare şi emisiunea „Moldova" au circulat împreună timp de 2 ani şi jumătate (la 10 iunie 1922 , prin Dispoziția nr. 35 397 a DGPTT, mărcile uzuale „Moldova" au fost retrase din circulație). Francaturile mixte sunt rare cu mărcile uzuale Regele Ferdinand bust mare şi mărcile uzuale „Moldova", dar şi mai rare sunt francaturile mixte cu mărcile uzuale Regele Ferdinand bust mic şi mărcile uzuale „Moldova".

Francaturile mixte cu uzuale Regele Ferdinand şi mărcile Cluj-Oradea se întind pe o perioadă de 30 de luni pentru Cluj (26 iunie 1919 – 31 decembrie 1921) şi 26 de luni pentru Oradea (25 octombrie 1919 – 31 decembrie 1921). Aceste francaturi mixte sunt mari rarități (Gh. Cserni, 1995).

Francaturile mixte cu uzuale Regele Ferdinand şi mărcile Supratipar PTT-FF sunt de asemenea rarități.

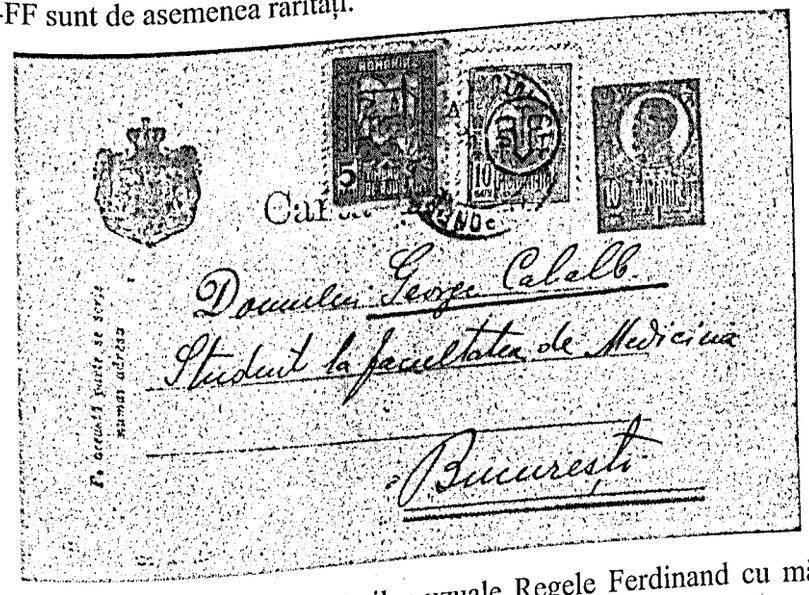

Francaturile mixte ale mărcilor uzuale Regele Ferdinand cu mărcile „Alba Iulia" (pusă în circulație la 15 octombrie 1922), sau cu „Aniversarea a 60 de ani a regelui Ferdinand" (pusă în circulație la 1 iulie 1926) sau cu „Jubileul Societății Române de Geografie" (pusă în circulație la 11 martie 1927) sau cu „Cincantenarul Independenței" (pusă în circulație la 1 august 1927) sau cu mărcile uzuale Regele Mihai (puse în circulație la 16 martie 1928) sunt, deasemenea, foarte mari rarități.

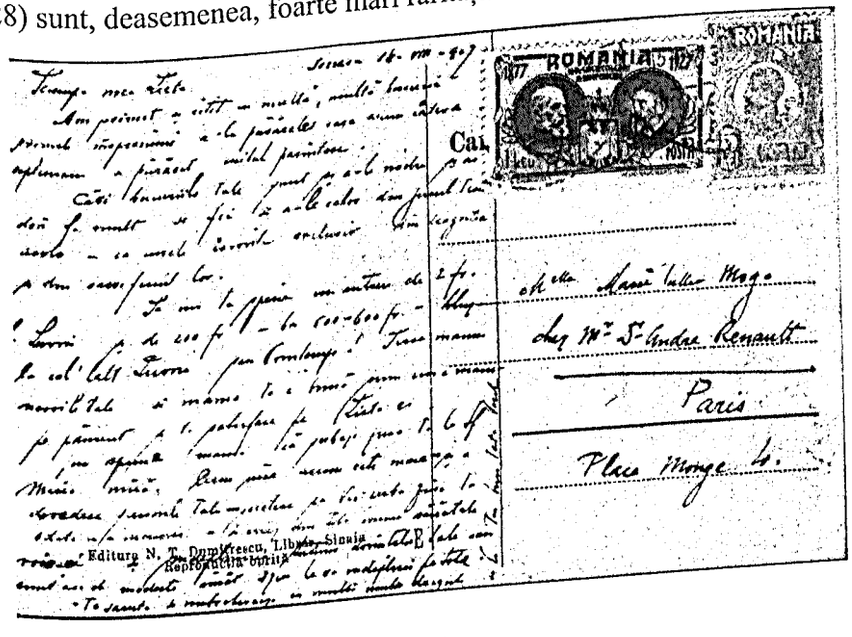

Francatura mixtă cu mărcile uzuale Regele Ferdinand şi „Jubileul Societăţii Române de Geografie" a fost realizată numai în scop filatelic (Gh.Cserni, 1984).

Emisiunile mărcilor uzuale Regele Ferdinand bust mic şi „Cincantenarul Independenţei" au circulat împreună numai timp de opt luni, deci francatura mixtă a acestora este o mare raritate.

Francarea facială a unei ilustrate cu mărcile uzuale Regele Ferdinand este deasemenea o francare curioasă (explicabilă prin posibilitatea măririi zonei de inscripţie a corespondenţei) şi foarte rară.

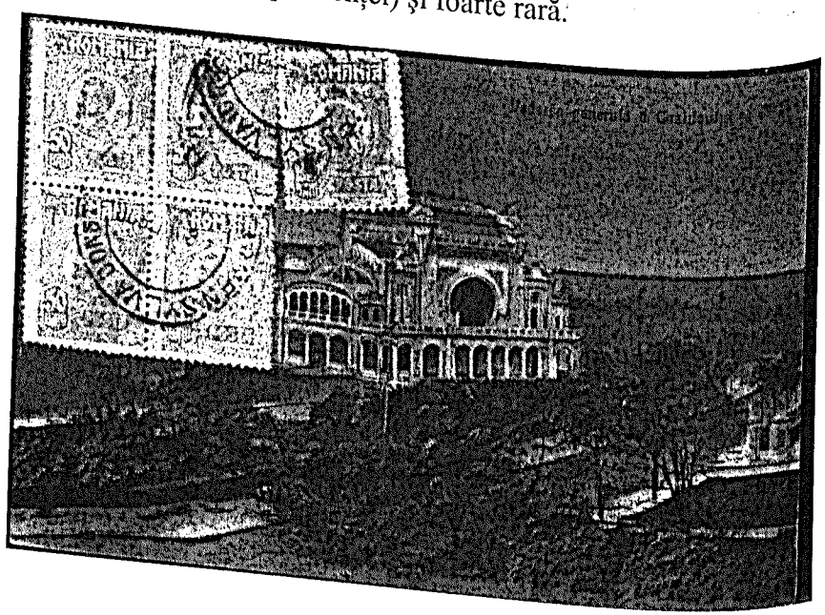

Francatura mixtă a mărcilor uzuale Regele Ferdinand cu mărcile uzuale „Supratipar PTT-FF" (puse în circulaţie în 8 noiembrie 1919) sunt, deasemenea, o raritate filatelică.

Precizarea datelor de circulaţie pentru mărcile uzuale Regele Ferdinand bust mare supratipărite „Ziaristi – 1920 – Ujságirók" ca fiind 21–22 august 1920, revine lui I. Ilea, (1978) şi Gh. Cserni (1996). Aceste mărci au avut cea mai scurtă durată de circulaţie poştală dintre toate mărcile româneşti – numai două zile – şi au fost difuzate numai la un singur oficiu poştal (Gh. Cserni, 1995).

De remarcat că, dacă considerăm mărcile uzuale Regele Ferdinand ca pe o singură emisiune, atunci francarea cu ambele modele nu mai poate fi considerată o francatură mixtă.

În 23 aprilie 1920 a fost înfiinţată Compania Franco-Română de Navigaţie Aeriană (CFRNA). Deschiderea primei linii aeriene internaţionale Paris-Bucureşti-Istanbul a fost inaugurată la 12 noiembrie 1922 şi a fost onorată cu francatură cu mărci uzuale Regele Ferdinand şi cu timbrele de Asistenţă Socială (M. Popovici, 1986).

Primul serviciu de poştă aeriană internă a fost organizat în 1925 pe ruta Bucureşti – Galaţi (S. Dragomir, 1978) şi corespondenţa respectivă a fost onorată cu francatura cu mărci uzuale Regele Ferdinand, timbru de Asistenţă Socială şi ştampila POSTA AERIANA.

Dumitrascu A. (în 1988) la francatura cu mărcile uzuale Regele Ferdinand şi timbrul de Asistenţă Socială comunică şi obliterarea cu „stampila mută".

Francatura cu marca înjumătăţită

Francaturile cu marca înjumătăţită fac parte din francaturile deosebite şi sunt întâlnite relativ rar la clasice şi cu totul excepţional în secolul XX la emisiunea de mărci uzuale Regle Ferdinand (semnalată de Cserni şi Munteanu în 1984 şi Ataman, 1988) şi la timbrele de Asistenţă Socială (Teleguţ, 1983 şi Dumitraşcu, 1986).

A fost o francare „de necesitate" prin lipsa valorii de 25b. (25b. brun din 1921 era epuizată iar 25b. cărămiziu din 1925 nu sosise încă la oficiile poştale din Sibiu), dar şi prin existenţa unui stoc mare de 10b. verde. De aceea, în ianuarie 1925, oficiul poştal din Sibiu a permis administraţiei ziarului „Siebenburgische Deutsches Tageblatt" ca ziarele expediate abonaţilor în diverse localităţi din ţară comportând o taxare poştală cu 25b. să fie francate cu două valori de 10b. plus o marcă de 10b. înjumătăţită (Gh. Cserni şi E. Munteanu, 1983).

Această adaptare la tarif a fost tolerată și de oficiile de primire, fără a fi taxată porto.

Înjumătățirea s-a făcut orizontal, la marca de 10b. verde.

Cserni Gh. și Munteanu E. comunică în 1983 cinci astfel de trimiteri (Sibiu – București; Sibiu – Sighișoara; Sibiu – Brașov; Sibiu – Bistrița).

Ataman, în 1988, comunică o bandă de ziar cu francatura înjumătățită Sibiu – București, datată 27 ianuarie 1927, ceea ce dovedește că francatura înjumătățită nu a fost temporară și că a fost tolerată de poștă, foarte probabil, pentru posesia unui stoc mare de mărci de 10b. verde a redacției ziarului respectiv.

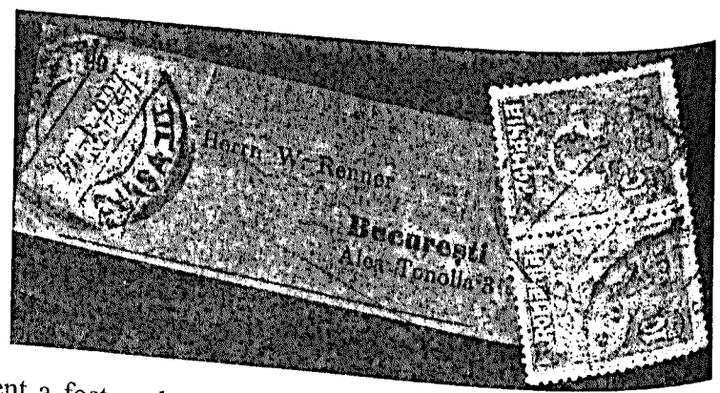

Evident a fost vorba de o situație incidentală, excepțională și oficial tolerată de poștă, atât la trimitere, cât și la primire.

Anularea se făcea numai la destinație, pentru fiecare ziar (pentru că la trimitere se grupau ziarele în pachete).

Această situație excepțională a creat însă, din punct de vedere filatelic, posibilitatea apariției unei adevărate „bijuterii" filatelice.

Decupajele

Inventivitatea omenească este în multe cazuri uimitoare, dar în filatelie aceasta poate da naștere la multe încurcături greu de lămurit.

Aceasta este situația și cu decupajele cu francatura uzuală din perioada 1919–1929.

Înjumătățirea mărcilor este o adaptare la tarif, bine cunoscută, a unei francaturi necorespunzătoare la costul poștal.

Mult mai puțin cunoscută este însă utilizarea decupajelor de pe imprimatele poștale, în fond o modalitate ingenioasă de rezolvare a unei dificultăți de moment (lipsa unei valori corespunzătoare) în francarea corespondenței.

5 parale = 1 c

În unele situații (de altfel excepțional de rare) în care temporar lipseau unele valori necesare unei francări corespunzătoare a corespondenței s-a recurs la ingenioasa metodă de utilizare a unor decupaje de pe cărți poștale, mandate, frahte sau formulare de telegramă cu valoarea respectivă.

Leonard Paşcanu (în 1991) le denumește „mărci fixe decupate și folosite ca mărci adezive" și atenționează că o astfel de utilizare era, de regulă, interzisă de Poșta Română.

Acest caz de forță majoră nu constituie o greșeală, ci o soluție de moment, de adaptare la o situație specială.

Dar aceasta numai dacă a fost efectuată de funcționarul poștal.

Insă, în general vorbind, o aceeași operație, dacă ar fi executată de o persoană particulară (deși practic și legal ar fi același lucru) trezește suspiciuni, fiind fie refuzată, fie taxată porto (tratată fie ca o francare incorectă, insuficientă, fie ca o lipsă a francării) fie ca o tentativă de înșelare (fals în dauna Poștei).

Utilizarea decupajelor în francatura uzuală Regele Ferdinand 1919–1929 a generat numeroase confuzii, chiar la persoanele competente (fiind considerate falsuri) sau în publicațiile de specialitate.

Imprimatele poștale din perioada respectivă au fost următoarele :

INTREGURI POȘTALE – REGELE FERDINAND

Cărți poștale

1919 – Regele Ferdinand – model I – bust mare 2–1

10b. oliv-carton gri.....

1920 – Regele Ferdinand – model I – bust mare
10b. oliv-carton alb..... 2-1
1920 – Regele Ferdinand – model II – bust mic
20b. oliv-verzui- carton alb (F.T)..... 2-1
20b. oliv-verzui-carton gri deschis (F.T)..... 2-1
1921/1922 – Regele Ferdinand – model I – bust mare
50b. galben carton alb, crem sau gri..... 2-1
50b. cărămiziu-carton alb sau crem 2-1
1L. carmin-carton alb-UPU..... 3-3
1922/1924 – Regele Ferdinand-model II-bust mic
50b. galben-carton alb-(MF)..... 2-1
50B.cărămiziu-carton alb-(MF)..... 2-1
3L. violet, carton alb-UPU..... 4-2
1924 – Regele Ferdinand – model II-bust mic
4L. roşu – carton alb-UPU..... 4-2
1925 – Regele Ferdinand – model II-bust mic
50b. portocaliu, carton alb (MF)..... 2-1
1L. violet, carton crem (MF). 3-2
4L. roşu, carton alb-UPU..... 4-2

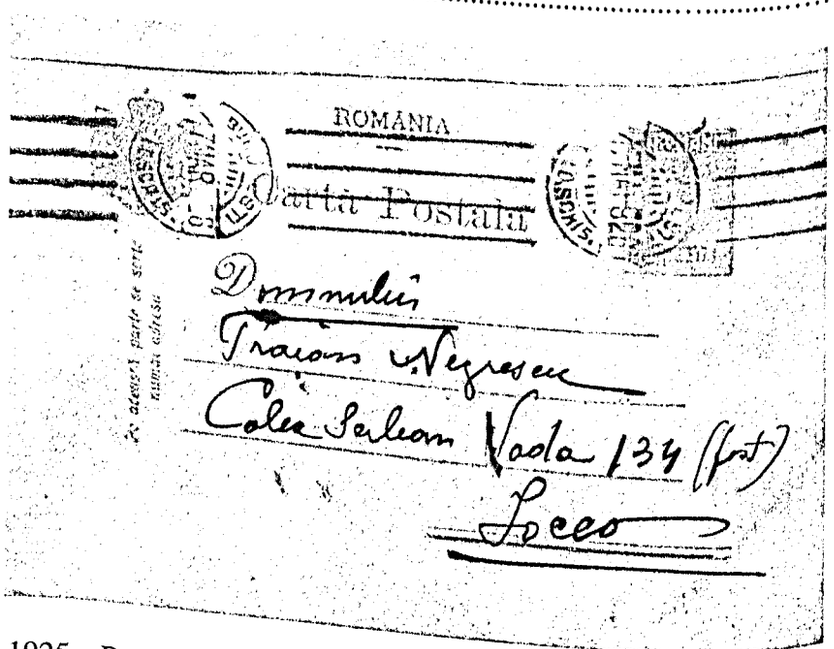

1925 – Regele Ferdinand – model II-bust mic
2L. verde, carton alb-(MF)..... 2-1
6L. roşu, carton alb-UPU-(MF)..... 5-3

Mandate poştale

1919 – Regele Ferdinand – model I – bust mare în cerc
5b.verde-carton crem sau gri..... 3
1920/1921 – Regele Ferdinand – model I – bust mare în cerc
25b. albastru-carton gri (1920)..... 3
25b. albastru-carton alb (1921)..... 3
1922 – Regele Ferdinand – model II – bust mic în cerc
1L. albastru-carton crem-(MF)..... 5
1L. albastru-carton alb-(MF)..... 20
1L. albastru-carton alb-(MF) eroare-„plăti câte 1 leu”..... 20

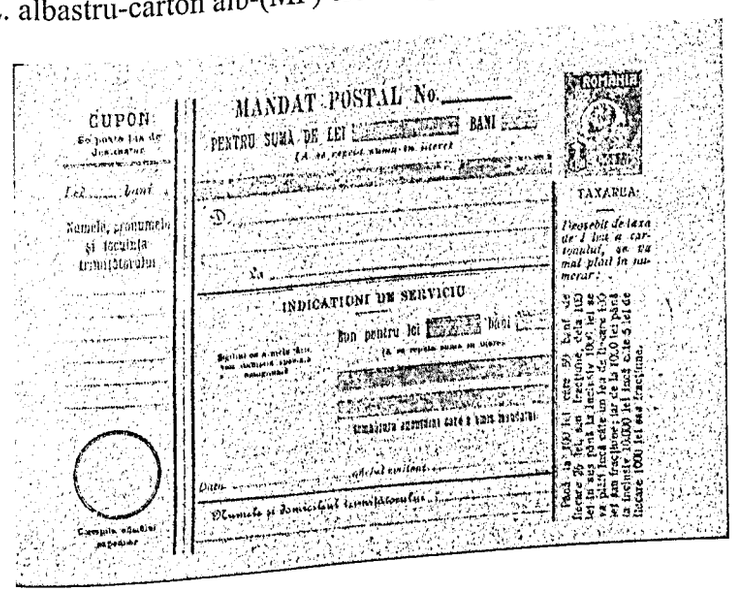

1926 – Regele Ferdinand-model II-bust mic în cerc
3L. roşu carmin-carton alb (MF)..... 3
3L. roşu carmin-carton alb (MF)
eroare-„deosebit de 1 Leu”.....10

Frahte

1920/1922 – Regele Ferdinand-model II-bust mic
25b. albastru-hârtie albă 5

Formulare pentru telegrame

1920 – Regele Ferdinand – model I – bust mare
25b. brun-hârtie gălbuie.....20
1922 – Regele Ferdinand – model II – bust mic
25b. brun-gălbui 20

Dintre aceste imprimate se cunosc până acum (dar problema rămâne deschisă) următoarele decupaje utilizate poştal:

– din primul model (bust mare):

- **25b. brun** – pe hârtie gălbuie, decupaj din formularul pentru telegramă din 1920. Este prezentat, în mod eronat, ca fiind nedantelat (catalogat astfel chiar în CMPR-1974). De menţionat însă că exemplarele autentic nedatelate din primul model sunt tipografiate numai pe hârtie gri (şi datează din 1919) iar valoarea de 25b. brun s-a tipografiat numai pe hîrtie albă (în 1921), ori decupajul este pe hârtie gălbuie şi datează din 1920.

Aceste decupaje mai trebuie diferenţiate şi de eseurile de tipar care sunt pe hârtie albă lucioasă.

-din modelul doi (bust mic):

- **50b. galben** – decupaj din cartea poştală din 1922 (existent în colecţia Gh. Cserni şi citat într-o lucrare de a sa din 1984). Despre această francatură de necesitate cu un decupaj utilizat singular sau în combinaţie cu alte mărci (clasificată în categoria francaturilor mixte cu curiozităţi: timbre obişnuite + mărci de ziare + timbre fiscale sau mărci false) se afirmă de către Gh. Cserni în lucrarea respectivă că supuse sau nesupuse la taxa porto (deci se consideră a fi o francare incorectă, dar nu se specifică clar în ce fel) că „sunt interesante din punct de vedere filatelic dacă corespund taxei poştale şi nu sunt maşinaţiuni filatelice”.
- **1L. albastru** – decupaj de pe mandatul poştal din 1922 (menţionat că se găseşte uzat pe plicuri în CMPR – 1964 pg. 52 şi în CMPR – 1974 la pg.188, trecut fiind la varietăţi de hîrtie).

După cum se observă, aceste decupaje au fost considerate în mod eronat fie eseuri, fie nedantelate, fie varietăţi (de hârtie), fie falsuri.

Decupajele utilizate singular sau în combinaţie cu alte mărci sunt curiozităţi de francatură excepţională, care merită a fi luate în consideraţie într-un mod cu totul special.

Bine-nţeles însă că este vorba numai de exemplarele ştampilate pe întreguri autentic circulate, singurele cu adevărat valoroase.

Exemplarele neştampilate sunt lipsite de motivaţia esenţială a utilizării lor (sunt un nonsens pentru că oricine îşi poate fabrica un decupaj de pe un imprimat) iar cele ştampilate şi detaşate sunt dubioase pentru că nu pot dovedi circumstanţele utilizării lor.

Prezenţa decupeurilor pe întreguri circulate într-o colecţie de studiu sau într-un exponat filatelic este deosebit de valoroasă şi trebuie apreciată ca atare.

MĂRCILE UZUALE

REGELE FERDINAND

1919–1922

1919 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust)mare în cerc (martie 1919)

Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu 8 panouri a 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe „hârtie de război"
(x). gri – brun – gălbuie.
Gumă brun gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K, G; unele coli incomplet dantelate.
Clişeu 18,5 / 24,5mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 8 valori.

1	**ban**	**negru**	**A, B, C, D, K, G**
5	**bani**	**verde deschis**	**A, B, C, D, K**
10	**bani**	**roşu-cărămiziu**	**B, C, D, K**
15	**bani**	**brun-roşcat**	**B, C, D, K**
25	**bani**	**albastru**	**A, C, D, K**
40	**bani**	**brun-oliv**	**A, B, C, D, K**
50	**bani**	**roz-portocaliu**	**A, K**
1	**leu**	**verde închis**	**B, C, D**

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K, G

1 BAN NEGRU

Varietăți de culoare:
– negru profund
– negru cenușiu

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K		G	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
150	50	20	4	60	8	8	2	4	1	200	50

– dublu dantelat vertical 50R
– dublu dantelat orizontal 50R
– perechi nedantelate orizontal 150R
– perechi nedantelate vertical 100R

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K

5 BANI VERDE GĂLBUI

Nuanțe de culoare :
– verde închis
– verde deschis-lăptos

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
80	8	2	1	50	20	2	1	2	1

– dublu dantelat vertical 50R
– dublu dantelat orizontal 50R
– perechi nedantelate orizontal 150R

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K

10 BANI ROȘU

Nuanțe de culoare:
– roșu
– cărămiziu
– roșu carmin

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
2	1	4	1	100	20	4	1	15	1

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate B, C, D, G, K

15 BANI BRUN-ROŞCAT

Nuanțe de culoare :
– brun-închis
– maroniu
– brun-roşcat

Varietăți de dantelură:

B		C		D		K		G	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
10	2	100	50	10	2	20	2	200	50

– dublu dantelat vertical 50R
– dublu dantelat orizontal 50R
– perechi nedantelate orizontal 300R
– perechi nedantelate vertical 300R

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate A, C, D, K

25 BANI ALBASTRU

Varietăți de dantelură:

A		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O
100	50	150	50	100	50	40	2

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K

40 BANI BRUN OLIV

Nuanțe de culoare:
– brun oliv închis
– brun oliv deschis (lăptos)

Varietăți de dantelură :

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
200	6	8	2	100	20	4	2	8	2

Varietate de tipar :
– 0 (din 40) lipit de cadru, sus stânga (Ataman, 2003)

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate A, K

50 BANI ROZ- PORTOCALIU

Varietăți de dantelură :

A		K	
*	O	*	O
100	10	100	10

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Dantelate B, C, D

1 LEU VERDE ÎNCHIS

Varietăți de dantelură:

B		C		D	
*	O	*	O	*	O
1000	10	1200	15	1000	10

– perechi nedantelate vertical 10.000R

1919 (martie) Mărci uzuale Regele Ferdinand
Hârtie gri-brun-gălbuie (x)
Gumă brun-gălbuie
Nedantelate

1 BAN NEGRU – 400R
5 BANI VERDE DESCHIS –800R
10 BANI ROȘU – 1000 R
15 BANI BRUN-ROȘCAT – 500R

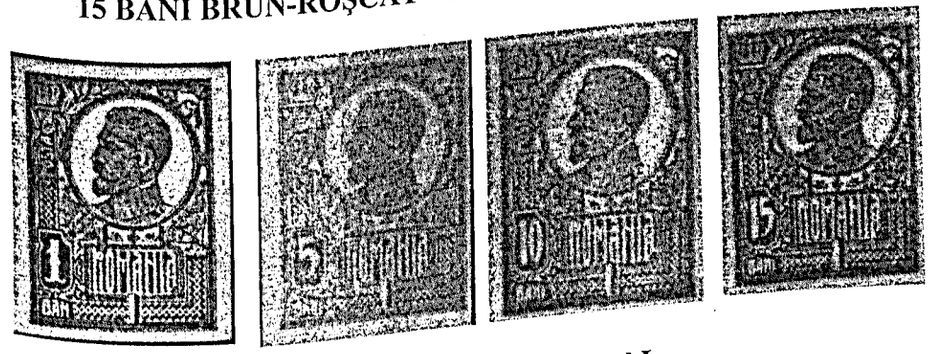

1920 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust) mare în cerc (ianuarie 1920)
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu 8 panouri a 25 clișee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București pe hârtie albă sau gălbuie (y) de diverse grosimi (normală, pelur, carton) cu sau fără filigran X (în linie).
Gumă albă.
Dantelate A, B, C, D, K
Clișeu 18,5 / 24,5 mm cu interval de 3 mm între mărci
Seria compusă din 9 valori

1	**ban**	**negru**	**B, D, K**
5	**bani**	**verde deschis**	**A, B, C, D, K**
10	**bani**	**roșu-vișiniu**	**A, B, C, D, K**
15	**bani**	**brun-roșcat**	**B, D**
25	**bani**	**albastru**	**A, B, D, K**
40	**bani**	**brun-oliv**	**B, C, D**
50	**bani**	**roz-portocaliu**	**A, B, C, D, K**
1	**leu**	**verde închis**	**A, B, C, D**
2	**lei**	**galben-portocaliu**	**A, B, C, D, K**

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate B, D, K

1 BAN NEGRU:

Varietăți de culoare:
– negru profund
– negru cenușiu

Varietăți de dantelură:

B		D		K	
*	O	*	O	*	O
4	1	3	1	2	1

– dublu dantelat orizontal 50R

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie (bust) mare
Hârtie albă sau gălbuie (y)
Gumă albă
Dantelate A, B, C, D, K

5 BANI VERDE DESCHIS

Nuanțe de culoare :
– verde iarbă
– verde kaki (închis; deschis-lăptos)
– verde smarald

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
5	1	5	1	50	20	3	1	2	1

Varietăți de hârtie :
– pelur – 160R – 50 R
– carton – 160 R – 70 R

Filigran:
– orizontal 100R – 10 R (B, D, K)
– vertical 100R – 10R (B, D, K)

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă sau gălbuie (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K

10 BANI ROŞU VIŞINIU

Nuanțe de culoare :
– roşu
– vişiniu (închis, deschis-lăptos)
– carmin

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
2	1	3	1	50	20	3	1	10	1

– dublu dantelat vertical 50R
– dublu dantelat orizontal 50R
– bloc nedantelat orizontal (M. Şapira) 5000R

Varietăți de hârtie:
– pelur 160R – 50R
– carton 160 R – 70 R

Filigran:
– orizontal 100R – 10 R (B, D, K)
– vertical 100R – 10R (D, K)

Varietăți de tipar:

– două linii verticale albe, cea anterioară mai subțire şi mai scurtă, cea posterioară de la cadru la guler, tăind urechea, în poziția a 6-a din coală (semnalare C. Celarianu în 1964), pe hârtie y (400R);
– literele MA din ROMANIA subliniate cu o linie albă (semnalare C. Celarianu în 1964) (400R);
– punct alb în fața cifrei 1, în poziția 85 la hârtie y şi z (semnalare C. Scăiceanu, 1993)(400R);
– efigie „cu perucă" pe hârtie albă y (400R);
– cifra 1 cu punct roşu sus, iar cifra 0 tăiată bucla de jos în poziția a 16-a din coală, pe hârtie albă-y (400R);
– cifrele 1 şi 0 cu modificări, poziția 25 în coală (semnalare C. Scăiceanu, 1993) (400R).

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate B,D

15 BANI BRUN-ROŞCAT

Nuanțe de culoare:
– brun închis
– brun bej (deschis)
– maroniu

Varietăți de dantelură:

B		D	
*	O	*	O
12	6	8	2

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate A, B, D, K

25 BANI ALBASTRU

Nuanțe de culoare:
– albastru închis (cobalt)
– albastru bleu

Varietăți de dantelură:

A		B		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O
200	5	15	4	8	1	10	1

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate B, C, D

40 BANI BRUN-OLIV

Nuanțe de culoare:
– brun oliv închis
– brun oliv deschis (lăptos)

Varietăți de dantelură:

B		C		D	
*	O	*	O	*	O
20	2	200	10	8	2

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K

50 BANI ROZ-PORTOCALIU

Nuanțe de culoare :
– galben portocaliu
– portocaliu
– maroniu

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
20	1	20	1	200	15	20	1	6	1

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate A, B, C, D

1 LEU VERDE ÎNCHIS

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D	
*	O	*	O	*	O	*	O
600	30	100	10	200	15	30	2

Hârtie carton 80R – 20 R
Filigran orizontal 60R – 20 R (B, D)

Fals !

– 1L verde închis dantelat; B – fals din Satu Mare (R din ROMANIA seamănă cu B, hârtie gălbuie transparentă).

1920 (ianuarie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mare
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K

2 LEI GALBEN-PORTOCALIU

Nuanțe de culoare:
– portocaliu
– galben

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
500	10	15	1	300	20	25	2	300	10

1920 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand-model I – efigie (bust) mare în cerc (21–22 august 1920)
Supratipar „Ziariști – 1920 – Ujságirók"
Emisă la Cluj cu ocazia Congresului Ziariștilor din 21–22 august 1920.

Supratipar auriu (1b., 40b.), negru (5b., 10b., 15b., 50b., 1L., 2L.) și roșu (25b.).
Hârtie gri-brun –x (1b., 5b., 10b., 15b., 25b., 40b., 50b., 1L., L.)
Gumă albă, gălbuie sau brună
Dantelate B,C,D,K
Seria compusă din 9 valori:

1 ban	**negru**	**supratipar auriu (x)**	**D, K-5R-5R**
5 bani	**verde deschis**	**supratipar negru (x)**	**K-5R- 5R**
10 bani	**roșu**	**supratipar negru (x)**	**B-100R-100R**
15 bani	**brun**	**supratipar negru (x)**	**B-10R-10R**
25 bani	**albastru**	**supratipar roșu (x, y)**	**K-10R-10R**
40 bani	**brun-oliv**	**supratipar auriu (x, y)**	**B, D-10R-10R**
50 bani	**portocaliu**	**supratipar negru (y)**	**B, C-10R-10R**
1 leu	**verde închis**	**supratipar negru (y)**	**B-100R-100R**
2 lei	**galben**	**supratipar negru (y)**	**D-100R-100R**

Erori de supratipar :
– supratipar ranversat la 10b. (x) B-500R-500R
– supratipar ranversat la 2L. (y) D-500R-500R
– eroare 1921 – la 15b.-500R-500R
– supratipar parțial roșu la 40b. (cu supratipar auriu) 100R-100R

1920 – Ziarişti – 1920 – Ujságirók
Supratipar auriu
Hârtie gri (x)
Gumă brună
Dantelate D, K
Tiraj: 50.100 mărci (501 coli)

1 BAN NEGRU

Varietăți de dantelură:

D		K	
X	O	X	O
10	10	5	5

1920 – Ziarişti –1920 – Ujságirók
Supratipar negru
Hârtie gri (x)
Gumă brună
Dantelate K
Tiraj: 10.100 mărci (101 coli)

5 BANI VERDE

Supratipar negru
Varietăți de dantelură:

K	
*	O
5	5

1920 – Ziarişti – 1920 – Ujságirók
Supratipar negru
Hârtie gri (x)
Gumă brună
Dantelate B
Tiraj: 1.100 mărci (11 coli)

10 BANI ROŞU

Supratipar negru
Varietăți de dantelură:

B	
*	O
100	100

Supratipar ranversat – 1000R

1920 – Ziarişti – 1920 – Ujságirók
Supratipar negru
Hârtie gri (x)
Gumă brună
Dantelate B
Tiraj: 10.100 mărci (101 coli)

15 BANI BRUN

Supratipar negru
Varietăți de dantelură:

B	
*	O
10	10

Eroare de supratipar (1921) – 100R

1920 – Ziarişti –1920 – Ujságirók
Supratipar roşu
Hârtie gri (x) sau albă (y)
Gumă brună, albă sau gălbuie
Dantelate K
Tiraj: 1.100 mărci (11 coli)

25 BANI ALBASTRU

Supratipar roşu
Varietăți de dantelură:

Kx		Ky	
*	O	*	O
50	50	10	10

1920 – Ziarişti – 1920 – Ujságirók
Supratipar auriu
Hârtie gri (x) sau albă (y)
Gumă brună, albă sau gălbuie
Dantelate B,D
Tiraj: 10.100 mărci (101 coli)

40 BANI BRUN-OLIV

Supratipar auriu

Varietăți de dantelură:

Bx		By		Dx		Dy	
*	O	*	O	*	O	*	O
15	15	10	10	10	10	5	5

Varietate de supratipar :
Supratipar parțial roşu – 100 R

1920 – Ziarişti – 1920 – Ujságirók
Supratipar negru
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate B,C
Tiraj: 10.100 mărci (101 coli)

50 BANI GALBEN-PORTOCALIU

Supratipar negru

Varietăți de dantelură:

B		C	
*	O	*	O
10	10	50	50

Varietăți de supratipar :
– subțire
– obișnuit
– gros 10R

1920 – Ziariști – 1920 – Ujságirók
Supratipar negru
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate B
Tiraj: 1.100 mărci (11 coli)

1 LEU VERDE-INCHIS

Supratipar negru

Varietăți de dantelură:

B	
*	O
100	100

1920 – Ziariști – 1920 – Ujságirók
Supratipar negru
Hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate D
Tiraj: 1.100 mărci (11 coli)

2 LEI GALBEN

Supratipar negru

Varietăți de dantelură:

D	
*	O
100	100

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust) mare în cerc (iulie 1921)
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu 8 panouri a 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă cu scame albastre (z).
Gumă albă sau gălbuie.
DantelateA, B,C, D.
Clişeu 18,5 / 24,5mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 3 valori.

5	**bani**	verde deschis	A, B, C, D
10	**bani**	roşu – vişiniu	A, B, C, D
25	**bani**	albastru	A, B, C

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust) mare în cerc (iulie 1921).
Tipografiate pe hârtie albă(z 1) sau gălbuie (z 2) cu scame albastre.
Gumă albă sau gălbuie.
DantelateA, B, C, D.

5 BANI VERDE-DESCHIS

Varietăți de dantelură:

A		B z 1		Bz 2		C		D z 1		D z 2	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
100	10	100	10	100	50	100	20	50	4	60	10

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust)mare în cerc (iulie 1921).
Tipografiate pe hârtie albă (z 1) sau gălbuie (z 2) cu scame albastre.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D.

10 BANI ROȘU -VIȘINIU

Varietăți de dantelură:

A		B z 1		Bz 2		C		D z 1		D z 2	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
100	50	70	10	80	10	100	50	70	10	100	10

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust) mare în cerc (iulie 1921).
Tipografiate pe hârtie albă cu scame albastre (z).
Gumă albă.
Dantelate A, B, C.

25 BANI ALBASTRU

Varietăți de dantelură:

A		B		C	
*	O	*	O	*	O
500	150	400	50	500	50

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust)mare în cerc (mai 1921)

Culori schimbate

Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu 8 panouri a 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Clişeu 18,5 / 24,5mm cu interval de 3 mm între mărci
Seria compusă din 3 valori:

25 bani	**brun**	**A,B,C, D, K**
1 leu	**roşu**	**A, B,C, D, K**
2 lei	**albastru**	**A, B,C, D ,K**

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust) mare în cerc (mai 1921)

Culori schimbate.
Tipografiate pe hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie
Dantelate A, B, C, D, K

25 BANI BRUN

Nuanțe de culoare :
– brun deschis (lăptos)
– brun închis (5R)
– brun gălbui
– brun mat

Varietăți de dantelură :

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
30	2	5	1	250	15	10	2	4	1

Nedantelat:
– neuzat 800R
– uzat 400R
– pe întreg circulat 5.000R

Varietăți de hârtie:
– pelur 200 R
– hârtie cu filigran orizontal – A, K (100R-10R)
– hârtie cu filigran vertical – A, K (100R-10R)

Varietăți de tipar:
– linie albă verticală ce taie cadrul cercului sus şi efigia peste frunte, obraz şi barbă în poziție neprecizată (Ataman, 2003).

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust) mare în cerc (mai 1921)

Culori schimbate.
Tipografiate pe hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

1 LEU ROŞU

Nuanțe de culoare:
– roz
– roşu
– roşu aprins-imperial (50R)

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
30	2	80	4	150	15	60	3	8	1

Varietăți de hârtie:

– pelur (80 R-30R);
– hârtie carton (80R-30R).

Fals!

1LEU roz (50R-40R) fals de Târgu Jiu, cu scris tremurat şi dantelura 10,5.

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand- model I –
efigie (bust) mare în cerc (mai 1921).
Culori schimbate.
Tipografiate pe hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

2 LEI ALBASTRU

Nuanțe de culoare:
– albastru;
– albastru închis.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
10	2	1000	100	400	50	80	8	8	1

Fals!

2 LEI albastru (50R-40R) fals de Târgu Jiu, culoare spălăcită, neuniformă, dantelură defectuoasă şi desenul bustului necorespunzător.

1922 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model I –
efigie (bust) mare în cerc
Culoare reschimbată
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu 8 panouri a 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (y)
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.
Clişeu 18,5 / 24,5mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă dintr-o singură valoare:

2 LEI ROZ

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
50	10	10	2

Fals!

culoarea roz mat, desen, hârtie, gumă, dantelură diferite de original.

MĂRCILE UZUALE

EFIGIE MICĂ

1920–1929

MĂRCILE UZUALE

EFIGIE MICĂ – TIP A

1920

1920 – (20 octombrie) Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip A – FT (Fabrica de Timbre).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (x), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie, lucioasă, mată sau „cu stropi".
Dantelate A, B,C, D, K.
Clişeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 3 valori.

3 bani negru	A, B, C, D, K
30 bani lila-violet	A, B, C, D, K
5 lei verde smarald	A, B, C, D, K

1920 – (20 octombrie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

3 BANI NEGRU

Varietăți de culoare:
– negru;
– cenușiu (gri).

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
4	1	2	1	80	8	5	1	3	1

– perechi nedantelate orizontal (A, B, D) 200R-200R;
– perechi nedantelate vertical (A, B, D) 300R-300R.

Varietăți de hârtie:
– hârtie albă;
– hârtie gălbuie 10R;
– hârtie pelur 80R-10R;
– hârtie carton 80R-10R;
– hârtie cu filigran X 100R-10R.

1920 – (20 octombrie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

30 BANI LILA-VIOLET

Varietăți de culoare:
– lila;
– violet negricios;
– violet albastru;
– violet lăptos;
– violet roz.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
4	1	10	2	200	20	20	1	4	1

Varietăți de hârtie:
– hârtie gălbuie 50R;
– hârtie pelur 30R-20R;
– hârtie carton 30R-20R;
– hârtie cu filigran X 100R-10R;
– hârtie vărgată 90R.

1920 – (20 octombrie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

5 LEI VERDE SMARALD

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
50	2	40	4	100	30	4	1	20	4

1921 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc
Reemitere.
Tip A – FT (Fabrica de Timbre).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clișee prinse cu cuie pe placa matrice.

Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă cu scame albastre (z), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D.
Clişeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 2 valori.

3 bani negru B, C, D
30 bani lila-violet A, B, C, D

1921 – Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Hârtie albă cu scame albastre (z).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate B, C, D.

3 BANI NEGRU

Varietăți de culoare:
– negru;
– cenuşiu (gri).

Varietăți de dantelură:

B		C		D	
*	O	*	O	*	O
25	1	100	25	25	1

1921 – Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Hârtie albă cu scame albastre (z).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D.

30 BANI LILA-VIOLET

Varietăți de culoare:
– lila;
– violet;
– violet roz;

A		B		C		D	
*	O	*	O	*	O	*	O
100	50	40	4	150	50	40	4

1921 – (3 septembrie) Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip B – MF (Ministerul de Finanțe).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (y), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Clişeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă dintr-o singură valoare.

25 bani brun A, B, C, D, K

1921 – (3 septembrie) Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

25 BANI BRUN

Varietăți de culoare:
– brun;
– ciocolatiu;
– brun bistru;
– brun gălbui;
– brun cafeniu;
– cu nuanțe închis sau deschis (lăptos).

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
12	1	250	10	300	15	60	4	8	1

– perechi nedantelate vertical sau orizontal (A, B) 400R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 40R.

1922 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip B – MF (Ministerul de Finanțe).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clișee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București pe hârtie albă.
(y), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Clișeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 6 valori:

5 bani	**negru**		**A, B, C, D, K**
50 bani	**galben-portocaliu**	**tip I**	**A, B, C, D, K**
60 bani	**verde**		**A, B, C, D, K**
1 leu	**liliachiu**	**tip I**	**A, B, C, D, K**
2 lei	**roz carmin**	**tip I**	**A, B, C, D, K**
3 lei	**albastru**	**tip I**	**A, B, C, D, K**

1922 – Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

5 BANI NEGRU

Varietăți de culoare:
– negru închis;
– negru cenușiu;
– negru oliv.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
2	1	500	80	120	4	8	2	2	1

– perechi nedantelate vertical (A) 1000 R.
– dublu dantelat orizontal 50R-10R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 80R;
– carton 80R;
– hârtie roz-gălbuie 100R;
– filigran X (A, K) 200R.

1922 – Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
TipB (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

50 BANI GALBEN-PORTOCALIU

Tip I – punctul cifrei cinci mare.
– cifra zero cu interiorul larg.

Varietăți de culoare:
– galben;
– portocaliu;
– portocaliu roșcat;
– galben bistru.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
8	1	200	4	200	8	100	8	10	1

– perechi nedantelate vertical 350R;
– perechi nedantelate orizontal 400R;

Varietăți de hârtie:
– pelur 80R;
– carton 80R;
– cu filigran X 400 R.

1922 – Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

60 BANI VERDE

Nuanțe de culoare:
– verde deschis (lăptos);
– verde închis (A)-100R-8R.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
8	3	40	8	100	10	60	3	8	3

– perechi nedantelate vertical (A, K) 400R-160R.

Varietăți de hârtie:
– hârtie albă;
– hârtie gălbuie (A, K);
– hârtie carton 120R.-40R;
– cu filigran X 400R-40R.

1922 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
TipB (MF);
Hârtie albă (y);
Gumă albă sau gălbuie;
Dantelate A, B, C, D, K.

1 LEU LILIACHIU

Tip I – litera U mai mică decât L.
– LEU plasat exact în mijlocul părții de jos a cartușului.

Varietăți de culoare:
– liliachiu;
– violet aprins;
– violet roz (K) 12R-2R;
– violet brun (K) 150R-15R;
– violet albăstrui (K) 200R-8R;
– violet negricios (A, K) 200 R-40R;
– cu nuanțe închis sau deschis-lăptos.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
100	5	500	20	400	20	40	8	8	1

– perechi nedantelate vertical (K) 800R-400R.
– dublu dantelat orizontal 80R-12R.

1922 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

2 LEI ROZ-CARMIN

Tip I – cifra 2 subțire.
– LEI cu litere subțiri.

Varietăți de culoare:
– roz deschis;
– roz carmin;
– roșu aprins (imperial) (A, K) 150R-10R;
– lie de vin-carmin violet (A) 1000R.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
12	1	50	10	150	50	60	8	10	1

– perechi nedantelate orizontal (K) 400R-300R.
– perechi nedantelate vertical (K) 400R-300R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 100R-30R;
– carton 150R-30R;
– cu filigran X 400R-40R.

1922 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

3 LEI ALBASTRU

Tip I – are cifra 3 ascuțită la bucla de sus („cu cioc").
– LEI cu litere subțiri.

Nuanțe de culoare:
– albastru deschis;
– albastru închis;

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
20	2	300	20	200	15	100	10	15	2

– perechi nedantelate orizontal (K) 400R-200R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 60R-20R;
– carton 60R-20R;
– filigran X 400R-40 R.

1923 – (9 septembrie) Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip B – MF (Ministerul de Finanțe).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clișee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București pe hârtie albă. (y), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, C, D, K.
Clișeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 3 valori:

10 bani	**verde**			A, C, D, K
3 lei	**roz-cărămiziu**	(tip I +II)		A
6 lei	**albastru**			A, D, K

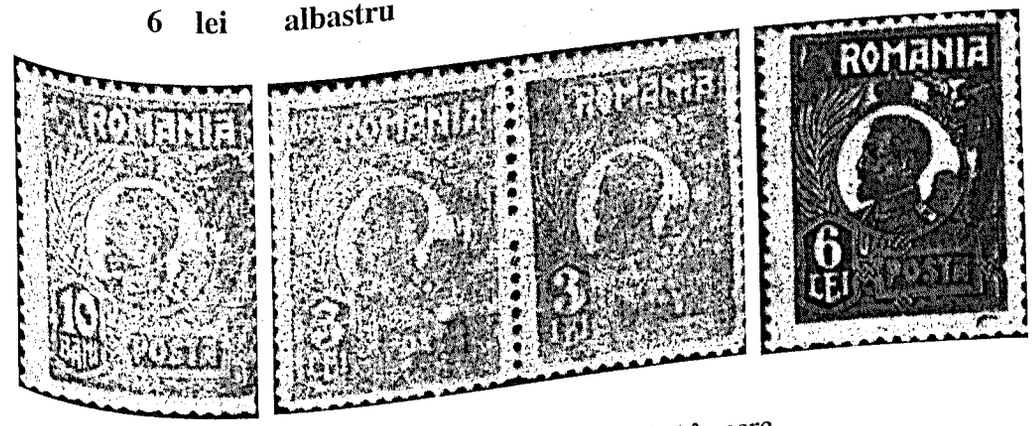

1923 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, C, D, K.

10 BANI VERDE DESCHIS

Varietăți de culoare:
– verde iarbă;
– verde gălbui;
– verde kaki;
– cu nuanțe închis și deschis(lăptos).

Varietăți de dantelură:

A		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O
2	1	100	10	10	1	2	1

– perechi nedantelate vertical (A) 800R-800R.

Varietăți de hârtie:
– hârtie cu filigran X 400R-40R;
– hârtie roz 50R-20R.

1923 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A.

3 LEI ROZ-CĂRĂMIZIU

Tip I și II

Tip I – are cifra 3 ascuțită la bucla de sus („cu cioc") iar cuvântul LEU cu litere subțiri.
Tipul I se găsește pe coala tip sigma în totalitate și pe coala delta exceptând pozițiile 88–89–90 în coala comercială (sau pozițiile 188–189–190 din coala de tipografiere, care sunt de tip II –„cu furcă").
Tip II – cifra trei cu punct sus și jos iar linia mediană terminată cu două vârfuri în gen de furcă.
– cuvântul LEI este scris cu litere antice și se găsește numai pe coală de tip delta în pozițiile 88–89–90 în coala comercială (188–189–190 din coala de tipografiere).

Nuanțe de culoare:
– roz-maroniu (sau cărămiziu) este culoarea standard.
– roz mat (sau cărămiziu lăptos).
Dantelură: A.

A-tipI		A-tipII	
*	O	*	O
60	10	400	400

– pereche tip I+II –1000R-1000R.

Atenție !
3L. roz-mat tip II este o mare raritate!

1923 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D, K.

6 LEI ALBASTRU

Nuanțe de culoare:
– deschis (bleu);
– închis.

Varietăți de dantelură:

A		D		K	
*	O	*	O	*	O
40	5	300	20	20	5

Varietăți de hârtie:
– pelur 120R-12R

Fals!

Execelent executat, culoare foarte închisă, desenul mai mic şi hârtie gălbuie.

1923– Supratipar **AJUTORAREA ÎNFOMETAȚILOR BASARABIEI.**
Sunt mărci uzuale Regele Ferdinand model II- efigie mică în cerc.
TipA (FT) pentru 1 LEU / 3 BANI.
TipB(MF) pentru 3LEI / 60 BANI şi 5 LEI / 6 LEI.
Supratipar roşu pentru 1 LEU / 3 BANI şi 5 LEI / 6 LEI.
Supratipar negru pentru 3 LEI / 60 BANI.
Supratipărite şi vândute în 1923 neoficial, fără aprobarea PTTR.
Tiraj necunoscut (dar în orice caz mic, circa 10.000 serii).
Sunt timbre de ajutor.
Nu au circulat poştal.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Seria compusă din 3 valori.

1 leu roşu / 3 bani negru	A, B, C, D, K
lei 3 negru / 60 bani verde	A, B, C, D ,K
lei 5 roşu / 6 lei albastru	A, D, K

1923 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip A (FT).
Supratipar roşu.
AJUTORAREA ÎNFOMETAȚILOR BASARABIEI.
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

1 LEU ROŞU / 3 BANI NEGRU – 100R

1923 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Supratipar negru.
AJUTORAREA ÎNFOMETAȚILOR BASARABIEI.
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

LEI 3 NEGRU / 60 BANI VERDE – 100 R

1923 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Supratipar roşu.
AJUTORAREA ÎNFOMETAȚILOR BASARABIEI.
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D, K.

LEI 5 ROŞU / 6 LEI ALBASTRU – 100 R

1924 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip B – MF (Ministerul de Finanțe).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (y), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Clişeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.

Seria compusă din 8 valori:

10 bani	**oliv**		A, K
50 bani	**galben-portocaliu**	**(tipII)**	A, B, C, D, K
1 leu	**liliachiu**	**(tip II)**	A, K
2 lei	**verde**	**(tipI)**	A, K
3 lei	**brun**	**(tip I+II)**	A, K
6 lei	**roz-carmin**		A, K
7,50 lei	**bleu**		A, K
10 lei	**albastru**		A, K

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

10 BANI OLIV

Necirculat.

Varietăți de dantelură (după A. B. Popescu):

A		K	
*	O	*	O
4	–	50	–

CMPR 1974 recunoaşte numai dantelura A.

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

50 BANI GALBEN-POROCALIU

Tip II – punctul cifrei 5 mare.
– 0 turtit.

Varietăți de culoare:
– galben;
– portocaliu;

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
100	25	40	4	150	25	50	3	8	1

Varietăți de hârtie:
– pelur 20R-5R;
– carton 20R-5R.

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

1 LEU LILIACHIU

Tip II – cifra 1 mai groasă;
– LEU plasat mai sus şi spre dreapta;
– U mare şi lung.

A		K	
*	O	*	O
100	15	40	2

Varietăți de hârtie :
– pelur 30R-10R;
– carton 30R-10R;
– filigran X 400R-40R.

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

2 LEI VERDE

Tip I – cifră subțire

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
25	4	10	2

Varietăți de hârtie:
– pelur 30R-7R;
– carton 30R-7R;
– filigran X 400R-40R.

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

3 LEI BRUN

Tip I – cu cioc.
Tip II – cu furcă.

Nuanțe de culoare:
– brun închis;
– brun deschis, lăptos.

Varietăți de dantelură:

A-tipII		K tipII		K tip I	
*	O	*	O	*	O
50	3	10	2	100	10

– pereche combinată tip I+II – 1000R.

Coli comerciale, probabil de tip delta, cu tipul I la care în pozițiile 81–82–83–84–85–86–87–88–89–90 cu tipul II (în coala tipografică având pozițiile 181–182–183–184–185–186–187–188–189–190).

Varietăți de hârtie:
– hârtie cu filigran 400R-50R.

Fals!
pereche combinată tip I + III, culoare maronie.

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand-efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

6 LEI ROZ-CARMIN

Nuanțe de culoare:
– roz carmin;
– roşu închis 40R-10R.

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
60	10	30	5

Varietăți de hârtie:
– hârtie pelur 30R-10R.

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

7,50 LEI BLEU

Nuanțe de culoare:
– bleu ciel;
– bleu verzui.

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
60	2	30	2

Varietăți de hârtie:
– pelur 15R-5R;
– carton 15R-5R;
– filigran X 400R-40R.

Varietate de tipar:

– cu cifra 7 îngroșată 50R-5R.

1924 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

10 LEI ALBASTRU

Nuanțe de culoare:
– albastru închis;
– albastru deschis-lăptos.

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
60	5	30	2

– perechi nedantelate orizontal 50R;
– dublu dantelat vertical 20R-5R.

Fals!

– cu cadrul cartușului cu o singură linie;
– cu cadrul cartușului cu două linii.

1925 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip A – FT (Fabrica de Timbre) pentru 5 L.
Tip B – MF (Ministerul de Finanțe).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clișee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București pe hârtie albă (y), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, D, K.
Clișeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 5 valori:

25 bani	**roz-cărămiziu**	**A, K**
1 leu	**liliachiu tip III**	**D, K**
2 lei	**verde tip II**	**A, B, K**
3 lei	**portocaliu**	**K**
5 lei	**brun tip I**	**A, D, K**

1925 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

25 BANI ROZ-CĂRĂMIZIU

Nuanțe de culoare:
– cărămiziu
– roz
– roz-maroniu
– roz mat
– cărămiziu-roșcat

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
200	20	5	2

– perechi nedantelate orizontal (K)-120R;
– perechi nedantelate vertical (K)-120 R.

Varietăți de hârtie :
– pelur 50R-40R;
– carton 40R-15R;
– filigran X 400R-40R.

1925 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate D, K.

1 LEU LILIACHIU

Tip III – u scurt;
– LEU spre stânga.

Nuanțe de culoare:
– liliachiu;
– violet roz (K) 40R-2R;
– violet brun (K) 40R-8R.

D		K	
X	O	X	O
100	10	8	1

– perechi nedantelate vertical (K) 500R-120R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 30R-10R;
– carton 30R-10R;
– hârtie gălbuie 100R-10R.

1925 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, K.

2 L EI VERDE

Tip II – cifra 2 groasă cu colțul de jos ascuțit.
– LEI cu caractere antice groase.

Nuanțe de culoare:
– verde închis;
– verde deschis-lăptos.

Varietăți de dantelură:

A		B		K	
*	O	*	O	*	O
100	25	200	20	20	2

Dantelura A menționată de A. B. Popescu.
Dantelura B menționată de Fr. Novak.

Varietăți de hârtie:
– cu filigran X 400R-40R.

1925 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

3 LEI ROZ-PORTOCALIU

Tip III – cifră cu punct.

Nuanțe de culoare:
– roz-portocaliu;
– roz;
– roz mat;
– portocaliu (închis; deschis-lăptos)

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
40	4	16	1

Varietăți de hârtie:
– pelur 30R-5R;
– carton 30R-5R;
– filigran X 400R-40R.

Eroare de culoare:
3 LEI brun (descoperit de A. B. Popescu).

Fals!

3 LEI brun maroniu.

1925 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip A (FT) – reemitere cu clişeul din 1920.
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D, K.

5 LEI BRUN

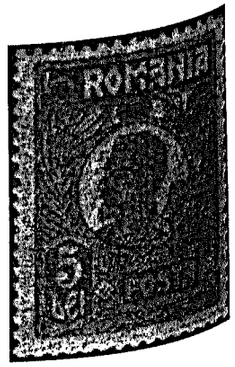

Tip I – cifră subţire.

Nuanţe de culoare:
– brun închis;
– brun deschis.

Varietăţi de dantelură:

A		D		K	
*	O	*	O	*	O
50	12	100	18	18	1

Fals!

Culoare maronie.

1926 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip B – MF (Ministerul de Finanţe).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (y), fără filigran.

Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.
Clişeu 19 / 25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă din 4 valori:

50 bani	**galben-portocaliu**	**tip III**	**K**
2 lei	**verde**	**tip III**	**K**
3 lei	**roşu**	**tip III**	**K**
6 lei	**oliv**		**A, K**

1926 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate K.

50 BANI GALBEN-PORTOCALIU

Tip III – cifra 5 cu punct mic.
– cifra zero turtită.

Varietăţi de culoare:
– galben;
– portocaliu.

Varietăți de dantelură:

K galben		K portocaliu	
*	O	*	O
8	1	12	2

Varietăți de hârtie:
– pelur 30R-20R;
– carton 10R-7R;
– filigran X 400R-40R.

1926 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate K.

2 LEI VERDE

Tip III – cifră groasă
– colț rotunjit

Nuanțe de culoare:
– verde închis;
– verde deschis-lăptos.

Dantelură:

K	
*	O
25	5

Varietăți de hârtie:
– pelur 30R-7 R;
– carton 30R-7R;
– filigran X 400R-40R.

1926 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate K.

3 LEI ROȘU CARMIN

Tip III – cu punct.

Nuanțe de culoare:
– roz mat 20R-1R;
– roșu imperial 120 R-15 R;
– carmin 100 R-25 R;
– lie de vin (roz-violet) 300 R-30 R.

Dantelură:

K	
*	O
5	1

Varietate de hârtie:
– cu filigran X 400R-40R.

1926 – Mărci uzuale Regele Ferdinand efigie mică în cerc.
Tip B (MF).
Hârtie albă (y).
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

6 LEI OLIV

Nuanţe de culoare:
– închis;
– deschis-lăptos;

Dantelură:

A		K	
*	O	*	O
75	25	20	6

1927 – Mărci uzuale – Regele Ferdinand – model II – efigie mică în cerc.
Tip B – MF (Ministerul de Finanţe).
Tipografiate în coli de 200 de mărci cu margini de coală.
Coala comercială compusă din 100 de mărci.
Imprimate cu opt panouri a câte 25 clişee prinse cu cuie pe placa matrice.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (y), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D, K.
Clişeu 19/25 mm cu interval de 3 mm între mărci.
Seria compusă dintr-o singură valoare:

5 LEI BRUN

Tip II – cifră groasă.

Varietăţi de culoare:
– brun roşcat (A, K);
– brun-portocaliu (A, K);
– ciocolatiu (A, K);
– brun închis (A, D, K).

Varietăţi de dantelură:

A		D		K	
*	O	*	O	*	O
30	3	100	20	20	2

Dantelura D menţionată în CMPR –1984 de A. B. Popescu

Varietăţi de hârtie:
– pelur 80R-30R;
– carton 80R-30 R;
– filigran X 400R-40R.

1928 – **Supratipar roşu FACTAJ 5 LEI** pe 10 bani verde deschis din mărcile uzuale Regele Ferdinand model II, efigie mică în cerc.

Tip B (MF).
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti pe hârtie albă (y), fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, C, D, K.
Ultima emisiune cu mărci de factaj. Mărcile de factaj au fost emise pentru perceperea taxelor poştale pentru predarea la domiciliu a coletelor poştale.

Supratiparul FACTAJ 5 LEI are trei tipuri:
Tip I
– culoare roşie.
– înălţimea supratiparului16 mm.
– lăţimea cuvântului LEI 10,5 mm.
Tip II
– culoare roşu cărămiziu.
– înălţimea supratiparului15,5 mm.
– lăţimea cuvântului LEI 11,5 mm.
Tip III
– culoare roşu cărămiziu.
– înălţimea supratiparului17,5 mm.
– lăţimea cuvântului LEI 9,5 mm.
Cotare :
Tip I 20R-2R.
Tip II 30R-3R.
Tip III 80R-6R.
Supratipar răsturnat 1000R-1000R.
Hârtie cu filigran X 400R-50R.
Se cunosc cinci mărci (două perechi verticale şi o bucată) obliterate „Cernăuţi 16.11.1931 (menţionare în CMPR 1984, pg.157).

Atenţie!

Cotarea a ţinut cont de CMPR 1974, CMPR 1984, cu o serie de corecturi necesare şi a fost adaptată după Catalogul Michel 2002/2003, astfel că: 1 din această carte corespunde la 20 cenţi Euro, deci 5=1 Euro

Bibliografie

A.D. (autor neidentificat)
Un fals din emisiunea 1919–1926 Regele Ferdinand
Revista Societăţii Filatelice Române, 1943, nr. 11–12

Ataman T.
Comentariu asupra emisiunii de mărci uzuale 1919–1928
Almanah Filatelic, 1985, pg. 185–190

Ataman T.
Francaturi cu marca înjumătăţită
Filatelia, 1988, nr. 4, pg. 18

Ataman T.
Varietăţi de tipar la emisiunea „Uzuale 1919–1928"
Filatelia,1989, nr. 3, pg. 3

Ataman T.
Despre data emiterii mărcilor poştale uzuale Regele Ferdinand, bust mare pe hârtie gri
Filatelia, 2001, nr. 9, pg. 6

Ataman T.
Câte ceva despre tipurile combinate de 3 Lei brun din emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand
Filatelia, 2001, nr. 11, pg. 7

Ataman T.
Valoarea de 3L tip. I şi II din mărcile uzuale Regele Ferdinand
Filatelia, 2003, nr. 10, pg. 17

Belcin A.
Semnalare la 5 bani verde hârtie gri din emisiunea uzuale Ferdinand 1920–1922 bust mare
Filatelia, 1985, nr. 9, pg.10

Bogdan I.
Ceva despre 2 Lei „lie de vin"
Revista Societăţii Filatelice Române, 1943, an VI, nr. 3–4, pg. 25–27

Celarianu C.
Câteva contribuţii asupra valorii de 3 Lei din emisiunea de mărci uzuale 1919–1926
Filatelia, 1964, nr. 1, pg. 4–5 şi 12

Celarianu C.
Contribuţii la studiul emisiunii de mărci uzuale 1919–1926. Tipuri şi defecte tipice (I)
Filatelia, 1964, nr. 9, pg. 4–5

Celarianu C.
Contribuţii la studiul emisiunii de mărci uzuale 1919–1926. Tipuri şi defecte tipice la valorile de 1, 2 şi 3 Lei (II)
Filatelia, 1964, nr. 10, pg. 4–5–7

Celarianu C.
Contribuţii la studiul emisiunii de mărci uzuale 1919–1926. Tipuri la valoarea de 5 Lei şi defecte tipice
Filatelia, 1964, nr. 11, pg. 9

Celarianu C. Falsurile cunoscute la emisiunea uzuale din 1919–1926
Filatelia, 1969, nr. 2, pg. 4–5

Cohen E. Contribution a l'etude des essaises des timbres postes de Roumanie
Lisabonne, 1945

Craiu Gh., Grozea A., Cezar-Ionescu N.
Mărcile poştale uzuale
Filatelia, 1947, nr. 57, pg. 4–5–6 şi 12

Crăciun I. Noi varietăţi tipice de tipar la emisunea „uzuale 1919–1928"
Filatelia, 1991, nr. 1–2, pg. 10

Cserni Gh., Munteanu E.,
Francaturile din Sibiu cu marca înjumătăţită
Filatelia, 1983, nr. 3, pg. 4

Cserni Gh. Francaturi mixte şi deosebite la emisiunile uzuale 1920–1928
Filatelia, 1984, nr. 1, pg. 8–9

Cserni Gh. Aspecte din circulaţia poştală a emisiunii Ferdinand bust mare şi mic
Filatelia, 1995, nr. 5, pg. 1 şi 4

Cserni Gh. Mărcile poştale Ferdinand supratipărite cu inscripţia „Ziarişti 1920-Ujságirók" (I)
Filatelia, 1996, nr. 4, pg. 3

Cserni Gh. Mărcile poştale Ferdinand supratipărite cu inscripţia „Ziarişti 1920-Ujságirók" (II)
Filatelia, 1996, nr. 5, pg. 1

Cutlic T. Timbrele de factaj
Filatelia, 1969, nr. 8

Demetrescu I.C. Mărcile uzuale 1920–1926. Problema plăcilor de 3 Lei cu tipuri combinate (I)
Filatelia, 1966, nr. 7, pg. 4–5

Demetrescu I.C. Mărcile uzuale 1920–1926.Problema plăcilor de 3 Lei cu tipuri combinate (II)
Filatelia, 1966, nr. 8, pg. 8 şi 12

Demetrescu I.C. Microsemne relevante la mărcile uzuale 1920–1926
Filatelia, 1973, nr. 4, pg. 6–8

Demetrescu I.C. Eseurile mărcilor uzuale 1920–1926 (I)
Filatelia, 1976, nr. 2, pg. 4–5

Demetrescu I.C. Eseurile mărcilor uzuale 1920–1926 (II)
Filatelia, 1976, nr. 3, pg. 4–5

Dragomir K., Surpăţeanu A.
Catalogul Mărcilor Poştale Româneşti 1974
pg.183–189

Dragomir S. Prima ştampilă aeriană din România
Filatelia, 1978, nr. 10, pg. 9

Dragomir S. Pe marginea unui articol din Almanahul Filatelic 1985
Filatelia 1985, nr. 4, pg. 12

Dragomir S. Studiul tiparului şi semnele de cuie
Transilvania, 1986, nr. 7

Grozea A. Rarităţi în dantelura mărcilor uzuale Ferdinand
Filatelia 1946, nr. 26, pg. 6

Ilea I. Mărcile supratipărite la Cluj-Napoca cu inscripţia „Ziarişti – 1920–Ujságirók"
Almanah Filatelic 1978, pg. 96–98

Konrad F. Cataloage Filatelice 1946–1947–1948, Oradea

Luchide O., Neska G.
Timbrele de factaj
Filatelia, 1959, nr. 6

Marinescu C. Cursele poştale cu avioanele companiei CFRNA-CIDNA-AIR FRANCE (1920–1940)
Filatelia, 1986, nr. 3, pg. 4–5.

Murea P. Istoricul timbrelor poştale româneşti 1858–1938
Valoarea şi importanţa lor culturală şi filatelică
Tipografia Rapid Timişoara 1938

Nicolau A. Contribuţii la cunoaşterea mărcilor uzuale româneşti tip Ferdinand
Craiova (manuscris)

Nowak F. (citat de I.C. Demetrescu)

Orădeanu T. Hârtia la emisiunea de mărci uzuale 1919–1926
Indreptarul filatelistului
Bucureşti, 1969, pg. 79–83

Popescu A. B. Care sunt dimensiunile reale în cazul mărcilor dantelate „în pieptene" sau dantelate K
Filatelia, 1978, nr. 3, pg. 10

Popescu A. B. Danteluri noi la emisiunea „uzuale 1920–1926"
Filatelia, 1978, nr. 6, pg. 6–7

Popescu A. B. Filigranele emisiunii „uzuale 1919–1925"
Filatelia, 1979, nr. 4, p. 14

Popescu A. B. Au existat margini de coală la emisiunea uzuale 1919–1925?
Filatelia, 1979, nr. 7, pg. 6–7

Popescu A. B. Dantelurile mărcilor poştale româneşti postclasice (1876–1928)
Filatelia, 1979, nr. 9, pg. 12–13

Popovici M. Arad-Prima poartă aeropoştală transcontinentală Paris – Bucureşti – Constantinopol
Filatelia, 1984, nr. 4, pg. 9

Popvici M. Liniile aeriene române 1926–1928
Filatelia, 1986, nr. 6, pg. 12

Scăiceanu C. Filigranul X linie la emisiunile uzuale 1920–1927
Almanah Filatelic, 1990
Scăiceanu C. Varietăți de clișeu la emisiunea Ferdinand (I)
Filatelia, 1993, nr. 4, pg. 2–3
Scăiceanu C. Varietăți de clișeu la emisiunea Ferdinand (II)
Filatelia, 1993, nr. 5, pg. 2
Spineanu C. Catalogul Mărcilor Poștale Românești 1985, vol. I, pg. 68–77
Șapira M. Mărcile cu danteluri incomplete în CMPR 1974 și câteva contribuții privind perioada 1920–1939
Filatelia, 1975, nr. 4, p. 6
Șapira M. Perechi nedantelate la mijloc – mărci poștale românești – varietăți
Almanah Filatelic, 1988
Șapira M. Introducere în studiul urmelor tehnologice întâlnite pe mărcile poștale românești
Filatelia , 1995, nr. 7–8, pg. 19
Șapira M. Din nou despre erorile mărcilor poștale românești
Magazin de Filatelie, Cartofilie și Numismatică 2002, nr. 5, pg. 3

Colecții de studiu consultate

Celarianu C., București
Cserni Gh., Arad
Demetrescu I. C., București
Dumitrescu Al., București
Herman G., București
Popescu A. B., București
Șapira M., București

Cataloage consultate

Michel 1930.
Romania – Catalog Filatelic 1948 (Ediția a III-a) F. Konrad.
Catalogul Mărcilor Poștale Românești 1964, București.
Zumstein Katalog, 1964.
Catalogul Mărcilor Poștale Românești, 1974 de K. Dragomir și A. Surpățeanu Yvert și Tellier, 1978.
Catalogul Mărcilor Poștale Românești, 1984 – București de C. Spineanu, D. Vasiliu, Angela Harnaj.
Banca de articole – Revista Filatelia și Almanah Filatelic 1954–1999 nr. 1–517 de ing. M. N. Pătrășcoiu – București, 1999.
Michel – Europa – Katalog Band 4, Ost – Europa, 2002/2003.

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

1920–1929

CUPRINS

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ 1920–1928

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ 1920–1928 181

Introducere 183

Denumirea 183

Machetatorul 184

Data emiterii şi circulării 185

Tirajul 186

Modul de imprimare.Semne de cuie 187

Desenul 188

Culorile. Erori de culoare 189

Tipurile 192

Clasificarea 193

Varietăţi 195

Hârtia 196

Filigranul 196

Guma 197

Dantelura 197

Nedantelatele 199

Tarife poştale 200

Francatura 205

Tipul I – cifre mici 1920 / 1921 215

Tipul II A – cifre mari 1921- 1924 220

Tipul II B – cifră mare –Filigran X1 1928 223

Taxa de plată – Asistenţa Socială 225

Seria din 1920/1921 226

Seria din 1921/1924 229

Seria din 1926 231

Bibliografie 231

CONTENTS

SOCIAL ASSISTANCE STAMPS 1920–1928

Introduction 181
Denomination 183
Drawing model maker 183
The date of issue 184
The number of issue 185
The mode of printing 186
Drawing-stamp image 187
Colors. Color errors 188
Types 189
Classification 192
Varieties 193
Paper 195
Watermark 196
Gum 196
Perforation 197
Imperforated items 197
Delivery prices 199
The prepayment 200

Type I – lesser ciphers 1920/1921 205
Type II A – greater ciphers 1921–1924 215
Type II B – greater cipher Watermark XI–1928 220
Taxa de plata – Social Assistance 223
Issue since 1920/1921 225
Issue since 1921/1924 226
Issue since 1926 229
References 231

Introducere

Timbrele de Asistență Socială sunt taxe suplimentare de contribuție la diverse fonduri.

Taxele suplimentare (sau suprataxe după unii autori) realizate prin punerea în circulație a unor emisiuni (poștale, fiscale sau poștal-fiscale) au avut rolul de a procura fonduri necesare sprijinirii acțiunilor de interes social sau ajutorării unor categorii sociale.

Deși cu caracter tranzitoriu pe parcursul a trei decenii, apariția acestor taxe a fost impusă, de la caz la caz, de contextul de moment.

Taxele suplimentare românești de contribuție la diverse fonduri :

– evident nu sunt taxe poștale, pentru că (deși unele erau obligatorii) nu puteau înlocui mărcile poștale de francare (acesta fiind, de altfel, argumentul clasic de dezavuare a lor), însă pentru același raționament nu sunt nici timbre fiscale;

– nu poartă inscripția POȘTA (al doilea argument major de dezavuare), dar există excepții atât pentru timbrele suplimentare, cât și pentru cele poștale, de altfel, bine cunoscute de filateliști;

– nu sunt suprataxe, pentru că nu se aplicau în depășirea prevederilor obișnuite poștale (sau fiscale) și totuși, uneori, aveau caracterul unei suprataxări în seriile mixte (poștale și de contribuție);

– nu sunt timbre poștal-fiscale (acestea fiind mărci cu uzaj dublu, poștal sau fiscal, după nevoie);

– nu sunt „taxe de plată", chiar dacă au și emisiuni porto;

– deasemeni, nu trebuie confundate cu timbrele ocazionale de contribuție (de sprijin, de propagandă etc.) întrucât, spre deosebire de acestea, taxele suplimentare au avut cel puțin pentru o perioadă, un caracter obligatoriu și o relație cu unele emisiuni poștale.

Timbrele de Asistență Socială au fost gândite și emise inițial ca o supratxă poștală (dar și cu valori fiscale) pentru emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand 1919–1928.

Timbrele de Asistență Socială erau menite să procure fonduri pentru sprijinirea diverselor organizații particulare, care se ocupau cu asistența socială (după O. Gh. Boehm, 1963).

În realitate, numărul mare de orfani, bătrâni şi văduve de război rămaşi fără nici un ajutor şi sprijin din partea celor ce se sacrificaseră pentru întregirea neamului după Primul Război Mondial, a necesitat constituirea acestui fond de întrajutorare.

În contextul taxelor suplimentare de contribuţie la diverse fonduri, trebuie remarcat că :

– timbrele de ajutor au apărut numai în timp de război, dar au circulat până la epuizare şi în timp de pace;

– timbrele Asistenţă Socială (3 emisiuni franco şi tot atâtea porto) au circulat după Primul Război Mondial timp de aproape un deceniu.

Acestor timbre le este contestată apartenenţa la Filatelie, de către unii autori, pentru următoarele argumente:

– nu au fost emise cu intenţia utilizării poştale;

– nu poartă inscripţia POŞTA, firească;

– nu toate au circulat prin poştă.

Dar, caracterele intrinseci, circularea efectivă prin poştă a celor mai multe, acceptarea lor în cataloagele filatelice, chiar optica contemporană asupra lor, când (deşi în mod excepţional!) uneori, au înlocuit francarea poştală, studiile filatelice ce le-au acordat atenţie ş.a.m.d, denotă, totuşi, apartenenţa lor la Filatelie.

Corelaţia emisiunii timbrelor de Asistenţă Socială cu alte emisiuni simultane sau ulterioare, ne arată o serie de coincidenţe care ne ajută la plasarea în timp a diverselor valori, dar ne arată şi influenţa şi legătura acestei emisiuni cu alte emisiuni poştale.

Se observă relaţia cu mărcile uzuale Regele Ferdinand (1919–1928):

– 2L. albastru din primul model (apărut în 1921!)

– 10b.verde din modelul doi (1923) şi

– 1L. violet din modelul doi (apărut în 1922).

S-ar putea ca ideea schimbării culorii valorii de 1 LEU (verde în 1919, roşu în 1921) în violet la mărcile uzuale Regele Ferdinand să fi provenit de la emisiunea pentru Asistenţă Socială şi la fel şi pentru valoarea de 2L. galben la albastru din primul model sau de la 10b. roşu de la primul model la verde în cel de-al doilea model.

Există şi o serie întreagă de asemănări între emisiunea de timbre de Asistenţă Socială şi mărcile uzuale Regele Ferdinand:

– au circulat simultan;

– nu se cunoaşte la ambele machetatorul;

– ambele sunt tipografiate în acelaşi mod şi în acelaşi loc, Fabrica de Timbre din Bucureşti;

– au aceleaşi dimensiuni;

– imprimare monocromă;

– în general, hârtia, guma şi dantelura sunt asemănătoare;

– au semne de cuie, semne de ace, unele culori asemănătoare la aceleaşi valori ş.a.m.d.

Erorile de dantelură şi francatura înjumătăţită sunt alte asemănări izbitoare, dar le deosebeşte faptul că la Asistenţa Socială tariful a fost relativ constant (sau s-a modificat mai rar şi mai puţin), pe când la mărcile uzuale Regele Ferdinand tariful poştal a fost modificat foarte des şi foarte mult (de circa cinci ori în 10 ani – Gh. Cserni).

Apoi mărcile uzuale Regele Ferdinand au avut o utilizare numai poştală, pe când cele de Asistenţă Socială au avut o utilizare cu mult mai largă (poştală, fiscală, pe note de plată la telefon etc.).

Ciudat este că există (deşi numai excepţional) francatură numai cu timbre de Asistenţă Socială (acceptată, deci şi ca taxă poştală!) sau numai cu mărci poştale (dar în care o parte reprezintă şi taxa de asistenţă socială).

Corelaţii privind culorile se mai pot face şi cu valorile de 10b. verde şi 1 L. violet din emisiunea Regele Ferdinand 60 de ani (din 1926).

O altă remarcă interesantă constă în aceea ca începând cu emisiunea de Asistenţă Socială, culorile negru pentru 25b. şi violet pentru 1L. au făcut o adevărată tradiţie pentru o perioadă îndelungată şi iată dovada:

– 25b. negru – CMPR, 1974: 423, 456, 471, 493, 521, 545, 589, 615, 610, 656, 674, 679;

– 1L. violet – CMPR, 1974: 369, 399, 406, 425.

Denumirea

Denumirile uzitate sunt :

– timbre de Asistenţă Socială;

– taxe suplimentare de contribuţie la fondul de asistenţă socială;

– timbre de contribuţie la asistenţa socială.

Machetatorul

Este necunoscut (de altfel, ca şi la mărcile uzuale Regele Ferdinand!). Şi acest fapt este cu atât mai curios, cu cât la timbrele de Asistenţă Socială sunt, totuşi, tipărite iniţialele machetatorului.

În stânga jos, sub chenar, se observă cu multă dificultate trei litere, iar după fiecare este un punct (se disting ceva mai bine la 25b. negru şi 2L. albastru şi mult mai greu la celelalte valori!). Dar sunt atât de mici şi atât de

greu lizibile, încât ridică mari probleme pentru descifarea lor la examinarea sub lupă sau microscop.

Sigură este numai litera a doua, care este A. Celelalte sunt dubitabile.

Prima literă ar putea fi mai degrabă P (sau F), iar cea de a treia literă ar putea fi G, C, Z sau chiar o alta.

Supoziția că cea de a treia literă ar fi S (după O. Gh. Boehm) sau I, trebuie să cadă, pentru că se vede clar o linie oblică în jos şi spre stânga (ceea ce nu se poate regăsi la aceste litere!).

Ar fi deci, PA S (O. Gh. Boehm, 1963) sau PA I (Ataman, 1983).

Datorită literei A şi a faptului că la timbrele de ajutor din 1916 machetatorul a fost Audisio, s-a sugerat şi această posibilitate (Ataman, 1988).

Data emiterii şi a circulării

Există opinia că au circulat între:

– ianuarie 1921 şi 31 decembrie 1929 (O. Gh. Boehm, 1963);

– între 1920 şi 1929 (Ataman, 1983);

– 1 ianuarie 1921 şi 31 decembrie 1929 (M. Jianu, 1995).

Între 1920 şi 1922 au circulat în paralel cu timbrele de ajutor (1915-1920), pe care treptat le-au înlocuit.

Dar trebuie menționat că se putea folosi fie timbrul de ajutor, fie cel de asistență, deci niciodată împreună.

Deşi oficial s-a retras emisiunea de Asistență Socială în 31 decembrie 1929, există totuşi exemplare circulate şi după această dată.

De menționat că era obligatorie taxarea cu timbrele de Asistență Socială (pe lângă taxarea poştală) **numai** pentru trimiterile interne, cele externe fiind exceptate (deşi există francare facultativă cu Asistență Socială şi pentru acestea din urmă).

Deasemenea, era o francare minimă obligatorie cu Asistența Socială, cu toate acestea există suprafrancări facultative (din ignoranță, din lipsa valorilor corespunzătoare sau din capriciu!).

Aceste situații diverse au creat multe confuzii.

S-a acceptat utilizarea francării cu timbre de Asistență Socială cu valori poştale pe acte (deci în loc de francare fiscală), dar şi invers.

Mai mult încă, s-a acceptat (deşi excepțional) numai francare cu timbre de Asistență Socială, în loc de francare poştală plus francare cu timbre de Asistență Socială (Ataman, R. Popescu, 1986).

Datele de emitere şi datele de circulație precum şi tariful de francare cu timbrele de Asistență Socială sunt neclare pentru anumite perioade, pentru că încă nu s-au descoperit actele ce pot dovedi acestea.

Atât în cataloage, cât şi în lucrări, se dau date incerte.

Am plasat data de emitere pentru tipul I – cifre mici – în 1920, pentru că am avut surprize cu mărcile uzuale Regele Ferdinand în care „early date" descoperite au schimbat datele cunoscute, dar şi pentru că părea ilogic ca în acelaşi an (1921) să circule numai câteva luni tipul I şi să se emită şi tipul II (o consider contradicție majoră). Apoi un mare semn de întrebare este şi de ce s-a emis Taxa de plată – Asistența Socială prima serie în 1922? (dacă această dată este corectă şi nu este sigur că este aşa!).

Tarifele poştale interne s-au modificat în 1 august 1920, în aprilie 1922 şi la 1 ianuarie 1926 (pentru perioada care ne interesează în mod special). Ori atunci trebuie să deducem că în 1920 ar fi trebuit să apară tipul I iar tipul II în 1922.

Tipul I a fost schimbat cu tipul II din motive de modificare a costului francării poştale, dar şi datorită modificării taxelor fiscale.

Tipul I are valori mai mici la taxele fiscale decât la cele poştale (10b., 25b., 50b., 1L. şi 2L.), față de tipul II (10b., 25b., 50b., 1L.,5L.şi 50L.).

Modificările de tarif ulterioare sunt dificil de apreciat pentru că francarea cu timbrele de Asistență Socială nu a fost concordantă cu modificarea tarifului la francarea poştală şi în plus mai există şi supratаxări facultative cu timbre de Asistență Socială.

Tirajul

Tirajul la primul tip, apărut în 1920 sau 1921, este relativ mic (la fel şi la tipul II din 1928, pe hîrtie bavareză), pentru că a fost rapid înlocuit de tipul al doilea.

Bineînțeles că tirajul a fost mult mai mare la valorile uzuale de 10b., 25b., 50b. şi 1L. şi mult mai mic la 2L. albastru.

Tipul II cu cifre mari – din 1922 – la valorile uzuale de 10b., 25b., 50b. şi 1L. a avut un tiraj mare (în jurul a 500.000), dar la valorile de 5L. şi 50L., firește, mult mai mic (circa 100.000).

Aproximările au ținut cont de emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand.

Timbrele Taxa de plată – Asistența Socială (după dificultatea de a le găsi) par a fi avut un tiraj relativ mic.

Există o ciudățenie ce trebuie semnalată. Deşi anumite valori (10b., 25b., 50b., 1L.) au fost emise într-un tiraj mare, numărul de varietăți de tipar şi de erori (comparativ cu aceleaşi tiraje din mărcile uzuale Regele Ferdinand) este surprinzător de mic.

Modul de imprimare. Semne de cuie

Tehnologia imprimării a fost prin tipografiere fără relief, cu tipar înalt şi imprimare monocromă.

Placa matrice era formată din 2 jumătăți distincte a câte 100 de timbre, deci în total avea 200 de imagini. Placa reproducătoare era formată din opt plăcuțe (negativ) a câte 25 de timbre (5 × 5), care se ataşau cu cuie de un suport de lemn.

Placa matrice reproducătoare era dată cu vopsea (se pare cu o pensulă!), urma presarea pe coala de hârtie şi imprimarea, uscarea, gumarea, din nou uscarea, dantelarea, detaşarea marginilor şi înjumătățirea colii tipografice în două coli comerciale a câte 100 de timbre (pentru o manevrare mai facilă).

Există şi la această emisiune semnalate semnele de cuie descrise de O. Gh. Boehm în 1963, de Ataman în 1987 şi M. Jianu în 1997.

Marginile de coală nu au fost găsite (deşi, evident, au existat) decât la emisiunea cu hârtie bavareză din 1928, din care s-au mai găsit exemplare având margini de coală (Ataman, Jianu M.).

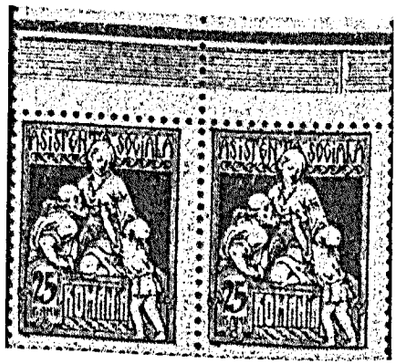

Există semne sau perforări de ace la hemicoala sigma la exemplarele 1 şi 91 şi la hemicoala delta la exemplarele 20 şi 200. Aceste semne de ace sunt la fel de enigmatice ca la emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand.

Aceste emisiuni franco şi porto de Asistență Socială au fost tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti.

Desenul

Desenul este unic pentru toate emisiunile **franco de Asistență Socială.**

Dimensiunile clişeului sunt 18,5 / 24,5 – 25 mm.

Desenul are ca figură centrală o tânără femeie în costum național, încadrată la stânga de un bătrân iar la dreapta de un copil ce îşi întinde mâinile spre ea.

Tânăra femeie stă în genunchi pe un piedestal şi a fost interpretată ca o alegorie a caritătii (Boehm, 1963; Ataman, 1983), dar dacă ținem cont că aceste timbre de asistență socială continuă timbrele de ajutor, atunci există ideea că tânăra femeie reprezintă văduvele eroilor ce s-au jertfit pentru reîntregirea țării şi a poporului român.

Bătrânul reprezintă părinții ce şi-au pierdut fiii şi totodată sprijinul, iar copilul reprezintă orfanii celor morți în război.

Această emisiune a avut ca scop ajutorarea acestor categorii sociale (văduve, orfani, bătrâni fără sprijin) pentru gravele lor probleme sociale şi economice după Primul Război Mondial.

Timbrele de ajutor au fost emise în timpul războiului pentru a se colecta fonduri pentru ajutorarea familiilor ostaşilor sub drapel. Timbrele de ajutor au fost obligatorii în aplicarea poştal-fiscală între 1915–1921. Faptul că aceste timbre de ajutor au fost substituite de timbrele de Asistență Socială în 1921, arată filiația lor directă, dar şi o aceeaşi intenție.

Aceste timbre de Asistență Socială sunt o mărturie a imenselor sacrificii făcute de poporul român pentru realizarea visului de reîntregire a țării.

Această emisiune de Asistență Socială a fost un gest de solidaritate cu cei ce au suferit de pe urma războiului. Faptul că aproape un deceniu au fost emise arată şi cât de profund a fost marcată societatea românească de pe urma acestui război.

În porțiunea superioară a desenului, încadrând capul tinerei femei este scris ASISTENTA SOCIALA iar jos, central, pe piedestalul pe care stă în genunchi femeia, este scris ROMANIA.

În stânga jos, într-o tabletă (sau scut) aparte este scrisă în cifre şi litere valoarea.

În stânga jos, în afara cadrului desenului, sunt tipărite inițialele machetatorului.

Există varietăți de tipar la aceste litere:

– fie o linie groasă (atunci când este ancrasat clişeul);
– fie trei litere, ceea ce este normalul;
– fie două litere sau chiar una singură.

O varietate rară de tipar la 25b. negru din 1928 (pe hârtie bavareză) la care lipsesc toate trei literele a fost deasemenea comunicată (Ataman, 1988).

Desenul timbrelor **Taxa de plată – Asistență Socială** are dimensiunile de 19/24,5 mm. Desenul este, deasemenea, unic pentru toate valorile și emiterile.

Desenul este format din :

– inscripția ROMANIA, central superior, deasupra cercului valorii;

– cercul valorii este situat central în jumătatea superioară a machetei;

– inscripția Taxa de plată este plasată asimetric în jumătatea inferioară;

– într-o tabletă centrală inferior este inscripția ASISTENTA SOCIALA;

– totul fiind încadrat într-o bogată ornamentație.

Culori. Erori de culoare

Culorile utilizate pentru timbrele de Asistență Socială franco au fost :

– verde pentru 10b., existând nuanțe de închis (ancrasat) și deschis (lăptos) iar ca varietăți :

verde –gălbui, verde aprins, verde-oliv, verde-albăstrui.

– negru pentru 25b., cu varietatea de cenușiu sau negru profund și eroarea de brun-negricios;

– roșu pentru 50b., cu varietățile de roz, roz-carmin și roșu aprins (imperial);

– violet pentru 1L. cu varietatea lila și eroarea de culoare gri-verde (semnalată de Ataman, 1985);

– albastru pentru 2L., cu nuanțe de albastru închis și albastru deschis (mat lăptos) iar ca varietăți albastru cobalt și bleu;

– gri pentru 5L., cu nuanțe de gri închis și gri deschis (lăptos) și având o eroare de culoare brun-oliv (semnalată de Ataman, 1985);

– galben pentru 50L., având și o nuanță de galben-portocaliu.

Corelarea emisiunii de Asistență Socială cu alte emisiuni simultane sau ulterioare, ne arată o serie de coincidențe care ne facilitează plasarea în timp a unor valori.

Se observă relația cu mărcile uzuale Regele Ferdinand din 1919–1928:

– la 2L. albastru din primul model ;

– 10b.verde și 1L. violet din cel de-al doilea model ;

S-ar putea ca ideea schimbării culorii valorii de 1L. din verde în roșu și apoi în violet la mărcile uzuale Regele Ferdinand să fi provenit de la

emisiunea pentru asistență socială. La fel și la 2L. galben, cu trecerea la albastru (în primul model) sau de la 10b. roșu din primul model, la verde în modelul doi.

Alte corelații privind culorile se mai pot face și cu emisiunea Regele Ferdinand 60 de ani din 1926, pentru valorile de 10b. verde și 1L. violet.

O altă remarcă constă în aceea că începând cu această emisiune de asistență socială, culoarea negru pentru 25 de bani și violet pentru 1L. au făcut deja o adevărată tradiție.

Tipurile

La anumite valori există două tipuri diferite a cifrelor valorii (ca dimensiuni).

La valorile de 10b. și 25b. au fost menționate aceste tipuri în cataloage, dar în anonimat.

La valorile de 50b. și 1L. tipurile au fost descrise de O. Gh. Boehm-Reney în 1963. El considera (în mod eronat!) că :

– tipul I avea cifrele mai groase cu circa 0,25 mm și mai înalte decât tipul II;

– tipul II ar avea cifre mai svelte și ceva mai mici

Mai menționează că „ este evident că în felul acesta și intervalele între căsuță și cifră diferă". Și atât!

Reluarea studiului tipurilor (Ataman 1983) prin măsurători riguroase sub microscop, acordându-se atenție atât dimensiunilor cifrelor, cât și a literelor dar și a scutului valorii, a permis următoarele constatări:

Valoarea	Cartuș	Litere	Cifre	Cifra			
				1	2	5	0
10b. (I)	6/3,1	0,9/2,5	3,5/2	3,5/0,5			3,5/1,1
25b. (I)	6/3,1	0,9/2,4	3,3/2,5		3,3/1,1	3,3/1,2	
50b. (I)	6/3,1	0,9/2,4	3,5/2,5			3,3/0,9	3,6/1,2
1L. (I)	6/3,1	0,9/2,1	3,7/0,8	3,7/0,8			
2L.	6/3,1	0,8/1,9	3,3/1,2		3,3/1,2		
10b.(II)	6/3,2	0,9/2,8	3,8/2,3	3,8/0,8			3,8/1,3
25b.(II)	6/3,2	0,9/2,8	3,8/2,8		3,8/1,2	3,8/1,4	
50b.(II)	6/3,2	0,9/2,6	3,8/2,8			3,8/1,2	3,8/1,3
1L.(II)	6/3,2	0,9/2,4	3,9/0,8	3,9/0,8			
5L.	6/3,2	0,9/2,1	3,8/1,2			3,8/1,2	
50L.	6/3,2	0,9/2,1	3,8/2,8			3,8/1,2	3,8/1,3

– există două tipuri distincte de scut sau cartuş al valorii şi anume: 6 / 3,1 mm şi 6 / 3,2 mm;

– literele valorii au o înălţime constantă de 0,9 mm, dar variază foarte mult lăţimea lor;

– înălţimea cifrelor diferă, dar se pot distinge două tipuri:

- tipul mic (sau tipul I-Ataman) de la 3,3 la 3,7 mm
- tipul mare (sau tipul II-Ataman) de la 3,8 la 3,9 mm.

– existând combinaţii din patru cifre (1, 2, 5, 0), acestea diferă între ele ca lăţime;

– la 25 b. şi 50b. tipul I nu atinge chenarul iar la tipul II se lipesc de chenar (invers decât cred Pataki, 1981 şi Jianu, 1997);

– la 1L. la tip I, cifra 1 este mai la stânga iar la tipul II este mai mare şi plasată central.

Aceste date tipologice, coroborate cu alte date explicate în continuare, permit autorului (Ataman, 1983) o clasificare corectă temporală a tipurilor, astfel:

– **prima emisiune (1920–1921) – tipul I (cifre mici)** cuprinzând: 10b. verde, 25b. negru, 50b. roşu, 1L. violet şi 2L. albastru;

– **emisiunea a doua (1921–1924) – tipul II A (cifre mari)** cuprinzând: 10b. verde, 25b. negru, 50b. roşu, 1L. violet, 5L. gri şi 50L. galben;

– **emisiunea a treia (1928) – tipul II B (cifre mari pe hârtie bavareză cu filigran XI)** cu 25b. negru.

Tipurile se pot distinge mai uşor astfel: dacă prelungim imaginar marginea superioară a ornamentului de deasupra tabletei cu inscripţia ROMANIA peste cartuşul valorii, atunci se observă că:

– la tipul I (cifre mici) – cifrele se plasează sub această linie;

– la tipul II (cifre mari) – cifrele depăşesc această linie;

– în general, cifrele de la tipul I sunt mai mici şi nu ating chenarul cartuşului iar la tipul II este exact invers;

– la 10b. verde, la tipul I este un spaţiu mai mare între cifra 1 şi chenar, în timp ce la tipul II, cifra este aproape lipită de chenar;

– la 25b. negru, la tipul I, cifra 2 este distanţată de chenar iar linia superioară a cifrei 5 este, deasemenea, distanţată de chenar, în timp ce la tipul II cifra 2 este lipită de chenar şi la fel şi linia superioară a cifrei 5;

– la 50b. roşu la tipul I cifra 5 este distanţată de chenar, în timp ce la tipul II este lipită de chenar;

– la 1L. violet la tipul I cifra este mai scurtă şi plasată mai la stânga, în timp ce la tipul II cifra este mai lungă şi plasată mai central, deasemenea, inscripţia LEU este plasată mai central la tipul mic şi mai spre dreapta la tipul mare.

Boehm consideră că cifrele mari au fost cele iniţiale, fiind ulterior schimbate cu cifrele mici, pentru că „apăsau" prea mult asupra întregului desen. Argumentaţia este hilară!

Faptul că tipul cu cifrele mari este cel repetat în 1928 şi că în perioada 1921–1929 se observă pe trimiterile poştale numai tipul cu cifre mari, sunt argumente clare pentru clasificarea propusă (Ataman, 1983) mai sus.

Dar nu numai atât, există probe-exemplare ştampilate – pe care se disting datele : martie 1921, iulie 1921, august 1921 şi noiembrie 1921 – toate de tip I (cifre mici).

Raritatea tipului I (cifre mici) este un alt argument.

Tipul I (cifre mici) a fost schimbat din două motive:

– pentru o inscripţie mai clară şi deci mai mare a valorii;

– dar şi pentru emiterea unor valori mai mari datorită modificării tarifelor (în special pentru valorile fiscale).

Emisiunea de Asistenţă Socială a fost gândită ca o suprataxă fiscal-poştală a emisiunii de mărci uzuale Regele Ferdinand.

Cred că a fost emisă în 1920, dar s-a întârziat punerea ei în circulaţie pentru a se da timp epuizării timbrelor de ajutor pe care treptat le-a înlocuit în 1921. Încă nu este găsită o dată certă pentru „early date" a acestei emisiuni.

Dar nu era logic ca în acelaşi an (1921) să se pună în circulaţie ambele tipuri (ar fi existat francări cu date simultane pentru ambele tipuri sau francaturi mixte cu ambele tipuri, ceea ce nu s-a găsit). Oricum, rămân o serie de probleme în suspensie cu datele de circulaţie ale celor două tipuri.

CMPR 1974 recunoaşte câte două tipuri la 10b. verde şi 25b. negru (deşi încă din 1963 apăruse lucrarea lui O. Gh. Boehm-Reney cu tipurile la 50b. şi 1L.).

Iar CMPR 1984 recunoaşte numai aceleaşi două tipuri la 10b. verde şi 25b. negru (deşi erau descrise tipurile toate din 1963 de O. Gh. Boehm-Reney şi era şi restabilită cronologia şi clasificarea corectă de Ataman din 1983).

Receptarea tardivă se datorează, firește, faptului că timbrele de Asistenţă Socială nu se bucură de prea multă atenţie din partea filateliştilor. Şi aceasta pe nedrept, pentru că studiul acestor timbre de Asistenţă Socială oferă satisfacţii deosebite.

Clasificare

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

EMISIUNILE FRANCO

Prima emisiune – 1920 / 1921 – Tip I (cifre mici):
- 10b. verde;
- 25b. negru;
- 50b. roşu;
- 1L. violet;
- 2L. albastru.

Emisiunea a doua – 1922 /1924 – Tip II (cifre mari):
- 10b. verde;
- 25b. negru;
- 50b. roşu;
- 1L. violet;
- 5L. gri;
- 50L. galben.

Emisiunea a treia – 1928 – Tip II (cifre mari) pe hârtie bavareză:
- 25b. negru.

EMISIUNILE PORTO (Taxa de plată – Asistența Socială) :

Prima emisiune – 1922 (?) – hârtie albă:
- 10b. brun;
- 20b. brun.

Emisiunea a doua – 1924 (?) – hârtie colorată gălbuie:
- 10b. brun;
- 20b. brun;
- 25b. brun;
- 50b. brun.

Emisiunea a treia – 1926 – hârtie albă:
- 25b. brun;
- 50b. brun.

Varietăți

În acest capitol se va face referire numai la varietățile de tipar, pentru că celelalte varietăți (de culoare, dantelură, hârtie etc.) vor fi tratate la capitolele respective.

Deasemenea se exclud „urmele tehnologice" (M.Şapira) adică: semnele de cuie, chenarul lovit ş.a.m.d.

Varietățile de tipar la emisiunile franco semnalate până în prezent sunt:

La 10b. verde:

- lumen alb cu spărtură la chenar în dreapta mijloc (Jianu M., 1997);
- deformare cadru sus mijloc (Jianu M., 1997);
- lumen alb între spatele copilului şi chenar (Jianu M., 1997);
- punct de culoare verde pe colțul chenarului în dreapta sus (Ataman, 2002) cu diametrul de circa 2 mm la 10b. tip I-cifre mici;
- clişeu dublu (Ataman, 2002);
- 0 din 10 spart sus la stânga şi cu un punct de culoare, de tip I, nesemnalat în poziție neprecizată;
- cadrul cartuşului valorii spart în stânga jos, la tipul I, nesemnalat, în poziție neprecizată.

La 25b. negru:

- primul T din ASISTENȚA cu piciorul vertical întrerupt sus (Jianu M., 1997); se găseşte şi la emisiunea din 1928 pe hârtie bavareză (Ataman, 2002);
- linie oblică de culoare pe M din ROMANIA (Jianu M., 1997);
- I din ASISTENȚA întrerupt (Jianu M., 1997);
- cadru deteriorat deasupra lui L din SOCIALĂ (Jianu M., 1997);
- punct după 25 (Jianu M., 1997) în poziția 74 din coala comercială delta şi 174 din coala tipografică (Ataman, 2002);
- colțul stâng inferior spart (Jianu M., 1997);
- linie marginală de culoare (Jianu M., 1997);
- clişeu spart (linie albă oblică ce pleacă din vârful lui R din ROMANIA, ieşind din cadrul mărcii în dreapta copilului) (Jianu M., 1997).

La 25b. negru tip II- cifre mari se mai constată următoarele varietăți:

- 25 cu cifrele unite sus cu o linie, în poziția 36 din coala comercială delta şi 136 din coala tipografică (Ataman, 2002);
- cifrele 2 şi 5 unite cu o linie oblică, în poziția 46 din coala comercială delta şi 146 din coala tipografică (Ataman, 2002);

– RU în ROMANIA din cauza unui punct de culoare sus, în poziția 14 din coala comercială sigma (Ataman, 2002);

– linia superioară a cifrei 5 întreruptă (Ataman, 2002);

– linie oblică deasupra cifrei 2, de la chenarul cartușului valorii peste 2 și până la mijlocul cifrei 5 (Ataman, 2002);

– un punct între S.T din ASISTENȚA în poziția 54 din coala comercială delta (Ataman, 2002);

– un punct între N și T (din ASISTENȚA) în stânga capului femeii, în poziția 65 din coala comercială delta (Ataman, 2002).

La 50b. roșu:

– 0 din 50 întrerupt în stânga sus (Gh. O. Boehm-Reney, 1963);

– 0 tăiat cu o linie roșie transversal (Ataman, 1987);

– linie verticală ce taie linia superioară a cifrei 5 (Ataman, 2002);

– 50 cu 0 subțiat parțial în stânga jos, semănând cu cifra 9, ce pare a fi în poziția 66 din coala comercială sigma (Ataman, 2002);

– chenarul tăiat de o linie albă oblică în stânga mijloc (Ataman, 2002).

La 2L. albastru:

– linie albă oblică ce taie chenarul în dreapta, în spatele copilului (Ataman, 2002);

– punct de culoare în colț dreapta inferior la cartușul valorii, nesemnalat, în poziție neprecizată;

– pată de culoare în afara cartușului valorii, în stânga jos, nesemnalat, poziție neprecizată;

– litera S din SOCIALĂ cu o pată de culoare ce afectează și litera O, nesemnalată în poziție neprecizată.

În mod surprinzător, TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ nu s-a bucurat de atenția filateliștilor, fiind semnalate varietăți de tipar numai la valoarea de 20 bani brun pe hârtie gălbuie (1921 / 1924), deși cu siguranță există încă multe de descoperit.

Varietățile de tipar la **20 bani brun** pe hârtie galbenă sunt :

– clișeu spart în colțul din stânga jos (CMPR – 1974, pg. 460)

– bară oblică pornind din litera S a cuvântului SOCIALĂ spre stânga jos până la chenar (CMPR, 1974, pg. 460).

Există exemplare imprimate pe spatele timbrului (Abklatsch) datorita așezării foilor tipografice una peste alta înainte de a se fi uscat.

Există anomalii de imprimare prin plierea colii tipografice (la fel ca la emisiunea de mărci uzuale Regele Ferdinand).

Hârtia

Hârtia acestei emisiuni a fost studiată de Gh. Odo Boehm-Reney în 1963.

La **emisiunea franco,** acesta distinge 2 mari categorii de hârtie și anume :

– hârtie albă;

– hârtie bavareză.

A. **Hârtia albă are următoarele varietăți:**

– hârtie albă simplă, subțire sau de grosime obișnuită (w);

– hârtie albă simplă, foarte subțire și transparentă – pelur (x);

– hârtie albă netedă, relativ groasă, vărgată vertical (y);

– hârtie albă sau ușor gălbuie, groasă, cartonată (z);

Această hârtie poate avea, foarte rar, filigranul X (linie orizontală).

Mai există o varietate de hârtie galbenă, poroasă, de grosime medie (nesemnalată) la tipul I (cifre mici) la 10b., 25b., 50b., 2L., dar și la tipul II (cifre mari) la 10b., 25b., 50b.

B. **Hârtia bavareză** – hârtie fină, cu filigran XI (linii ondulate orizontal sau vertical) – numai pentru 25b. negru tip II din 1928.

La **emisiunea porto** (Taxa de plată – Asistența Socială) se disting următoarele varietăți de hârtie:

– hârtie gălbuie, netedă, de grosime mjlocie (w) din 1922;

– hârtie albă-gri, netedă, de grosime mijlocie (x) din 1922, uneori cu filigran X (în linie);

– hârtie verzui-gălbuie, netedă, de grosime mijlocie (y) în perioada 1923-1925;

– hârtie albă, netedă, subțire(y) din 1926.

Filigranul

Timbrele de Asistență Socială franco emisiunile din 1920/1921 și 1921/1924, precum și emisiunile porto (Taxa de plată – Asistența Socială) s-au imprimat pe hârtie albă sau gălbuie fără filigran. Totuși, la emisiunile mai sus amintite se întâlnește extrem de rar filigranul X (linie orizontală, mai rar verticală). Acest pseudofiligran s-a format la nivelul sârmelor de fixare a hârtiei în cursul procesului tehnologic.

La emisiunile franco s-au comunicat filigrane la valorile de 10b. și 25b.

Emisiunea de 25b. negru din 1928 este o excepție pentru că s-a tipografiat pe hârtie bavareză cu filigran XI – linii ondulate orizontal sau vertical.

La emisiunile porto (Taxa de plată – Asistența Socială) din 1922 s-au comunicat filigrane atât la 10b. cât și la 20b.

Guma

Guma este albă sau gălbuie, netedă sau cu „stropi".

Există exemplare cu defecte de gumare (porțiuni lineare mai mult sau mai puțin late, negumate).

Exemplarele atinse de „rugină" sunt irecuperabile.

Este recomandabilă utilizarea pensetei la manevrarea lor și evitarea atingerii cu mâna (mai ales umedă, pentru a se evita contaminarea și apariția unor micoze).

Dantelura

Dantelura a fost studiată de Gh. Odo Boehm-Reney (în 1963), atât la emisiunile franco, cât și la cele porto.

La emisiunile franco de Asistență Socială se disting următoarele danteluri:

– 10b. verde – **A** (13,5); **B** (11,5); **C** (11,5/13,5); **D** (13,5/11,5); K(13,5/14);

– 25b. negru – **A** (13,5); **B** (11,5); **C** (11,5/13,5); **D** (13,5/11,5); K(13,5/14);

– 50b. roz – **A** (13,5); **B** (11,5); **C** (11,5/13,5); **D** (13,5/11,5); K(13,5/14);

– 1L. violet – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5); **K** (13,5/14);

– 2L. albastru – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5);

– 5L. gri – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5); **K** (13,5/14);

– 50L. galben – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5).

Cea mai rară și firește cea mai scumpă dantelură este B, după ea urmând dantelura C.

La emisiunile porto (Taxa de plată - Asistența Socială) se întâlnesc următoarele danteluri:

– la emisiunea din 1922 – **A** (13,5); **B** (11,5); **D** (13,5/11,5) – după CMPR, 1974, dar Gh.O.Boehm-Reney menționează și dantelurile C(11,5/13,5); **K** (13,5/14);

– la emisiunea din 1924 – **A** (13,5); **K** (13,5/14);

– la emisiunea 1926 numai **K** (13,5/14).

Nedantelatele

Se cunosc următoarele perechi nedantelate :

– la emisiunea din 1920/1921 (tip I, cifre mici):

- 50b. roz-perechi nedantelate vertical;
- 1L. violet – perechi nedantelate vertical;
- 2L. albastru – perechi nedantelate vertical.

– la emisiunea din 1921/1924 (tip II, cifre mari):

- 10b. verde – perechi nedantelate vertical;
- 25b.negru – perechi nedantelate vertical sau orizontal.

B. **Hârtia bavareză** – hârtie fină, cu filigran XI (linii ondulate orizontal sau vertical) – numai pentru 25b. negru tip II din 1928.

La **emisiunea porto** (Taxa de plată – Asistența Socială) se disting următoarele varietăți de hârtie:

– hârtie gălbuie, netedă, de grosime mjlocie (w) din 1922;

– hârtie albă-gri, netedă, de grosime mijlocie (x) din 1922, uneori cu filigran X (în linie);

– hârtie verzui-gălbuie, netedă, de grosime mijlocie (y) în perioada 1923-1925;

– hârtie albă, netedă, subțire(y) din 1926.

Filigranul

Timbrele de Asistență Socială franco emisiunile din 1920/1921 și 1921/1924, precum și emisiunile porto (Taxa de plată – Asistența Socială) s-au imprimat pe hârtie albă sau gălbuie fără filigran. Totuși, la emisiunile mai sus amintite se întâlnește extrem de rar filigranul X (linie orizontală, mai rar verticală). Acest pseudofiligran s-a format la nivelul sârmelor de fixare a hârtiei în cursul procesului tehnologic.

La emisiunile franco s-au comunicat filigrane la valorile de 10b. și 25b.

Emisiunea de 25b. negru din 1928 este o excepție pentru că s-a tipografiat pe hârtie bavareză cu filigran XI – linii ondulate orizontal sau vertical.

La emisiunile porto (Taxa de plată – Asistența Socială) din 1922 s-au comunicat filigrane atât la 10b. cât și la 20b.

Guma

Guma este albă sau gălbuie, netedă sau cu „stropi".

Există exemplare cu defecte de gumare (porțiuni lineare mai mult sau mai puțin late, negumate).

Exemplarele atinse de „rugină" sunt irecuperabile.

Este recomandabilă utilizarea pensetei la manevrarea lor și evitarea atingerii cu mâna (mai ales umedă, pentru a se evita contaminarea și apariția unor micoze).

Dantelura

Dantelura a fost studiată de Gh. Odo Boehm-Reney (în 1963), atât la emisiunile franco, cât și la cele porto.

La <u>emisiunile franco</u> de Asistență Socială se disting următoarele danteluri:

– 10b. verde – **A** (13,5); **B** (11,5); **C** (11,5/13,5); **D** (13,5/11,5); **K**(13,5/14);

– 25b. negru – **A** (13,5); **B** (11,5); **C** (11,5/13,5); **D** (13,5/11,5); **K**(13,5/14);

– 50b. roz – **A** (13,5); **B** (11,5); **C** (11,5/13,5); **D** (13,5/11,5); **K**(13,5/14);

– 1L. violet – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5); **K** (13,5/14);

– 2L. albastru – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5);

– 5L. gri – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5); **K** (13,5/14);

– 50L. galben – **A** (13,5); **D** (13,5/11,5).

Cea mai rară și firește cea mai scumpă dantelură este B, după ea urmând dantelura C.

La <u>emisiunile porto</u> (Taxa de plată - Asistența Socială) se întâlnesc următoarele danteluri:

– la emisiunea din 1922 – **A** (13,5); **B** (11,5); **D** (13,5/11,5) – după CMPR, 1974, dar Gh.O.Boehm-Reney menționează și dantelurile **C**(11,5/13,5); **K** (13,5/14);

– la emisiunea din 1924 – **A** (13,5); **K** (13,5/14);

– la emisiunea 1926 numai **K** (13,5/14).

Nedantelatele

Se cunosc următoarele perechi nedantelate :

– la emisiunea din 1920/1921 (tip I, cifre mici):

- 50b. roz-perechi nedantelate vertical;
- 1L. violet – perechi nedantelate vertical;
- 2L. albastru – perechi nedantelate vertical.

– la emisiunea din 1921/1924 (tip II, cifre mari):

- 10b. verde – perechi nedantelate vertical;
- 25b.negru – perechi nedantelate vertical sau orizontal.

o 50b. roşu – perechi nedantelate vertical sau orizontal;

o 1L.violet – perechi nedantelate vertical;
o 5L. gri – perechi nedantelate vertical;
o 50L. galben – perechi nedantelate orizontal.

– la emisiunea din 1928 – 25b. negru pe hârtie bavareză nu s-au comunicat perechi nedantelate.

Există exemplare complet nedantelate din 10b. verde tip I sau nedantelate numai pe o latură din 10b. tip II, acestea sunt falsuri prin „tunderea" laturilor dentate la exemplare cu margini late!

Nu s-au comunicat nedantelate la emisiunile porto.

Tarife

Asistența Socială a fost o emisiune de supratаxă pentru mărcile uzuale Regele Ferdinand, dar spre deosebire de acestea, a avut o mai mare constanță în tarifare.

Din 1920 / 1921 au fost următoarele tarife de supratаxă cu Asistența Socială:

– 10b. pentru cărți poştale şi ilustrate;
– 25b. pentru scrisori;
– 50b. şi 1L. pentru telegrame şi mandate poştale;
– 2L. pentru documente fiscale şi administrative.

Din 1922 au fost următoarele tarife de supratаxă cu Asistența Socială:

– 10b. pentru cărți poştale şi ilustrate;
– 25b. pentru scrisori;
– 50b. şi 1L. pentru telegrame şi mandate poştale;
– 5L. şi 50L. pentru documente fiscale şi administrative.

Utilizarea lor practică nu a fost întotdeauna absolut strictă la aceste valori, spre exemplu, există 25b. negru aplicat pe acte, precum şi 50b. roşu pe scrisori.

Supratаxarea cu timbrele de Asistență Socială era obligatorie **numai** pentru trimiterile poştale interne şi nu pentru trimiterile poştale externe, dar cu toate acestea există şi supratаxare benevolă şi pe trimiteri externe (acestea fiind excepții şi rarități!).

Există, deasemenea, şi exemplare cu valorile mari (50b., 1L., 2L., 5L. şi chiar şi 50L.) circulate şi ştampilate autentic.

Dar există şi exemplare sau blocuri ştampilate poştal de complezență (datarea obliterării după 1930, când aceste emisiuni au fost retrase, demască aceasta), dar fără intenția de a falsifica (a existat o modă de colecționare de mărci ştampilate şi de aici şi ştampilarea lor de complezență).

Francarea porto (Taxa de plată –Asistența Socială) penaliza, de regulă, cu dublu valoric insuficiența sau absența francării corecte cu suprataxă.

Emiterea valorii de 10b. din Taxa de plată – Asistența Socială din primele două emisiuni era perfect justificată pentru că, putea să existe o insuficiență de 5 bani la francarea cu timbrele de Asistență Socială.

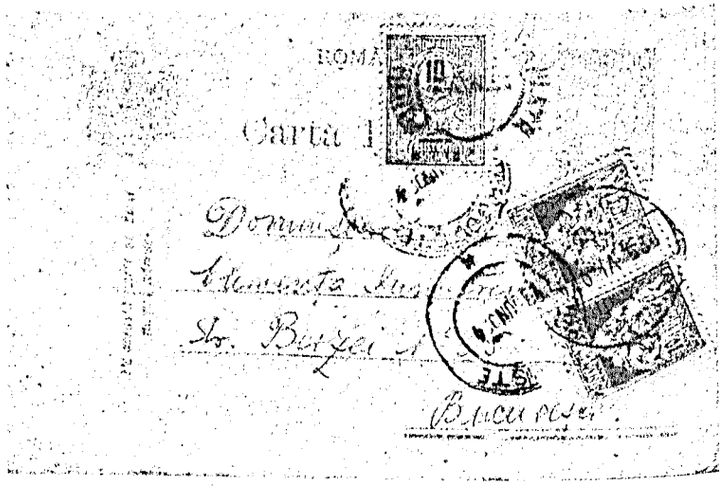

Francatură

Francarea cu timbrele de Asistență Socială a fost obligatorie între anii 1920 şi 1930, dar numai pentru trimiterile interne.

Ataman T. şi Popescu R. în 1986 au comunicat următoarele francaturi deosebite de Asistență Socială:

– trimiteri interne numai cu taxa poştală şi fără timbrul de Asistență Socială, „scăpate" probabil din neatenție;

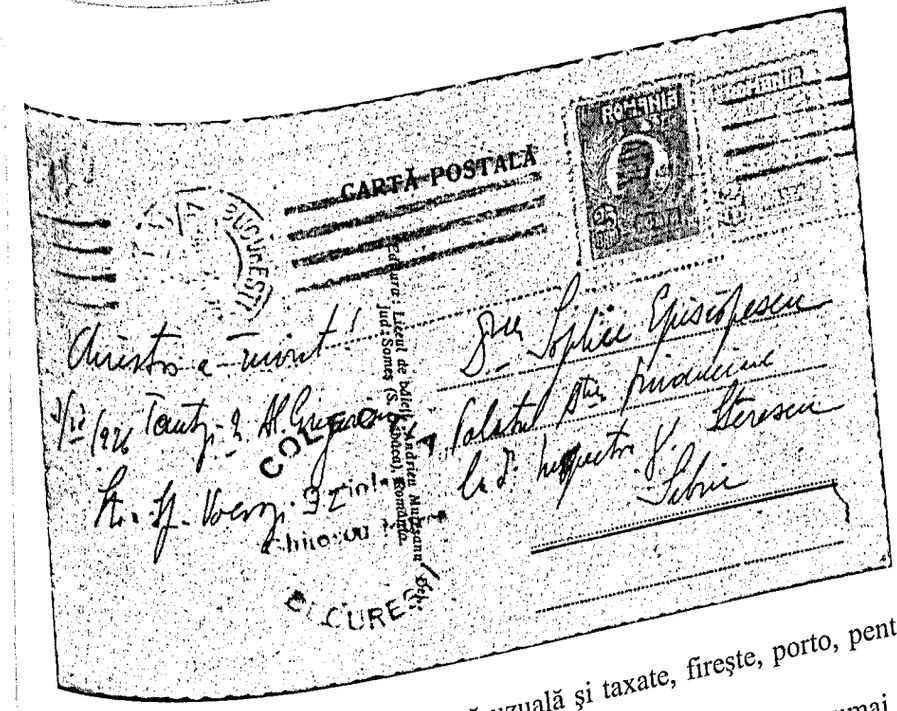

– trimiteri numai cu francatură uzuală şi taxate, firește, porto, pentru lipsa timbrelor de Asistență Socială;

– francare corectă ca valoare (cu valoare cumulativă) dar numai cu mărci poştale (ceea ce este o echivalare a timbrelor de Asistență Socială cu mărcile poştale!);

– francare corectă ca valoare dar numai cu timbre de Asistență Socială (ceea ce este, la fel, o echivalare a timbrelor de Asistență Socială cu mărcile poştale!);

– adaptări fortuite ale timbrelor de Asistență Socială în cazul lipsei unor valori, spre exemplu:

- valoarea de 50b. înjumătățită pe citații judecătoreşti în 1926 (comunicată de Gh. O. Boehm-Reney, în Filatelia, 1963, nr. 9, p.4);
- francatură cu marca înjumătățită din Taxa de plată – Asistența Socială (comunicată de Max Kummer în Filatelia, 1971, nr. 11, p.13);
- francatura înjumătățită – 2 timbre întregi şi unul înjumătățit de 10b. verde (comunicat de M. Teleguț, în 1983, Dumitrașcu, 1986);
- trei timbre de 10b. (ambele situații pentru a înlocui timbrul de 25b.);

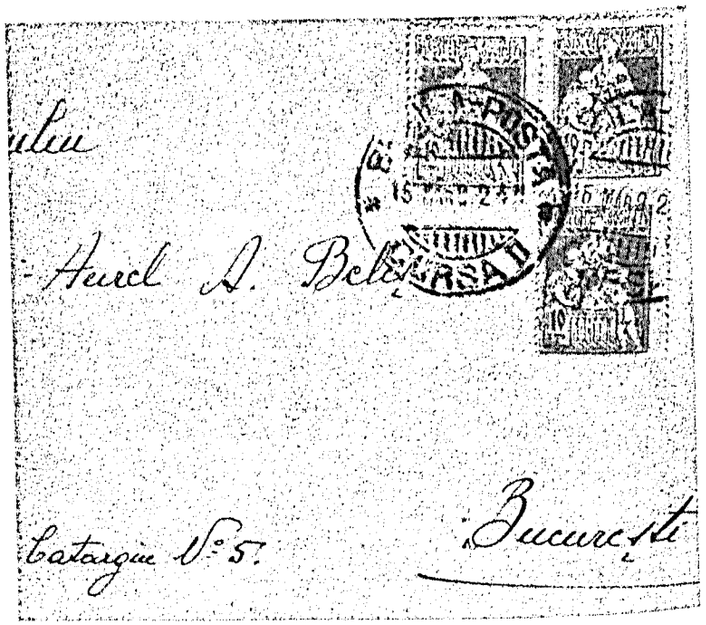

- francarea cu un timbru de 50b. sau două de 25b. de Asistență Socială pe lângă francatura corectă poștală;
- francarea cu două timbre de 50b. sau patru de 25b. pe scrisori , pe lângă francarea corectă poștală este o francatură excepțională și deci și foarte valoroasă.

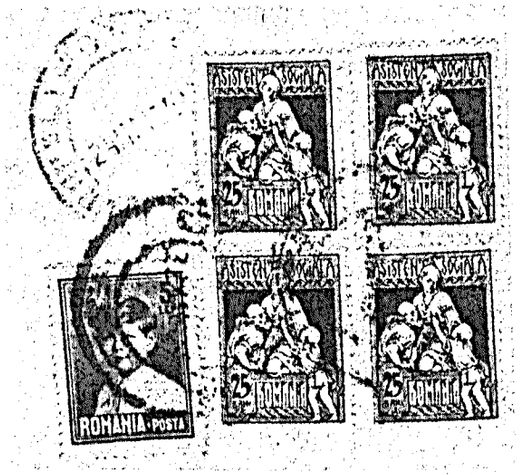

Francatura de suprataxă cu bloc sau șraif de patru timbre de Asistență Socială este o francatură excepțională și deci și foarte rară.

Deși se afirmă că 10b., 25b. și 50 b. au avut o utilizare numai poștală, aceste timbre se regăsesc și pe acte.

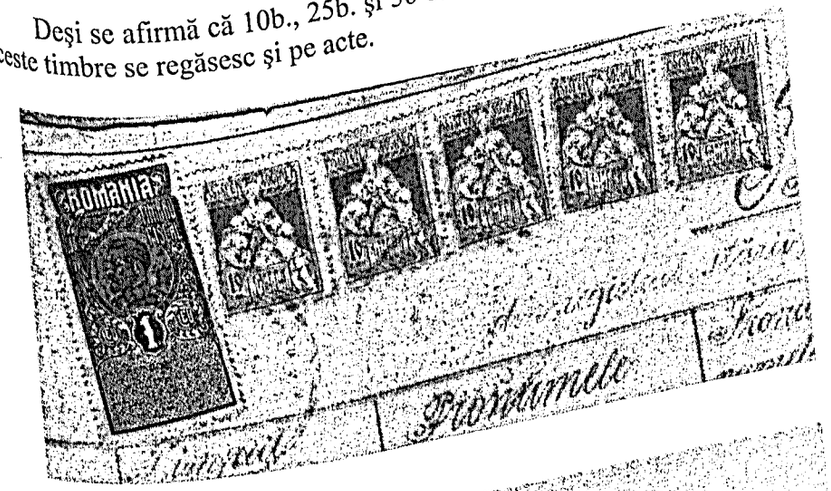

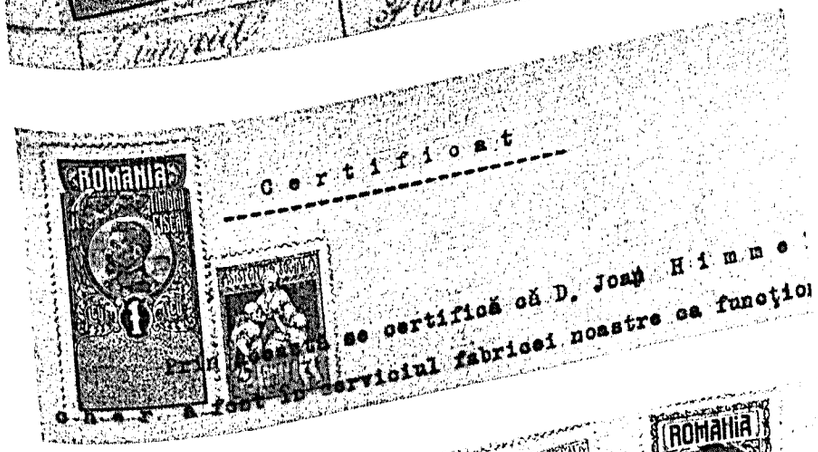

Certificat de naționalitate.

Emiterea valorii de 10 bani din Taxa de Plată – Asistența Socială din primele două emisiuni era perfect justificată pentru că putea să existe o insuficiență de 5 bani la francarea cu timbrele de Asistență Socială.

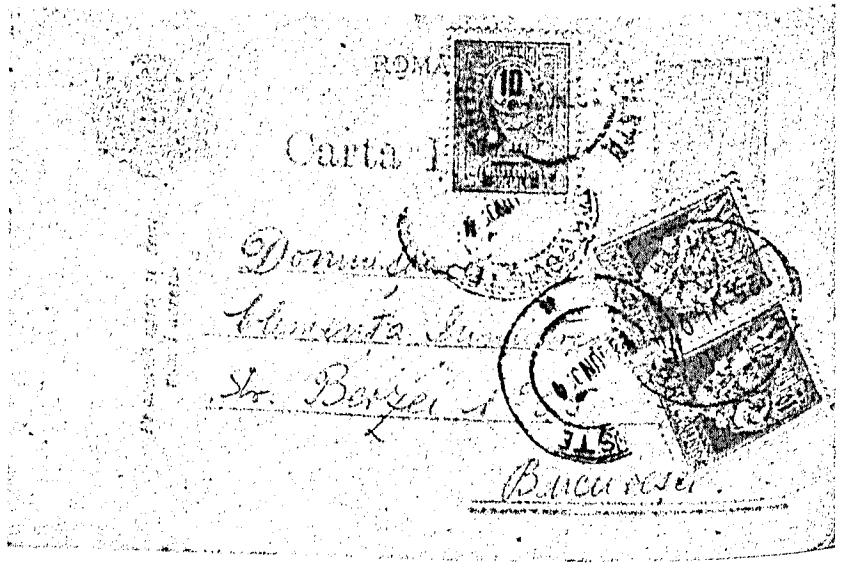

Se pare că francarea peste tarif cu timbre de Asistență Socială începând din 1925 era facultativă si nu se datorează unei măriri de tarif pentru că am găsit exemplare din acelaşi an francate în mod diferit.

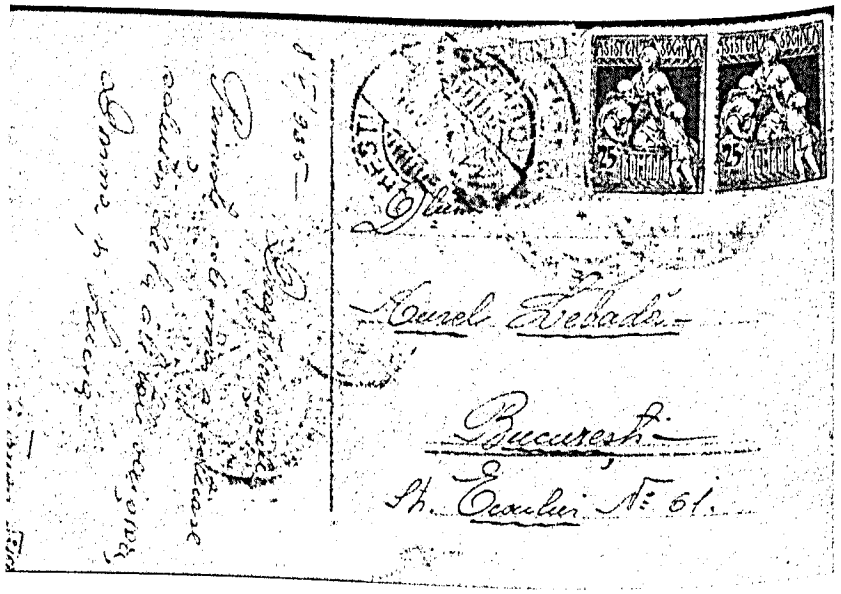

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

PRIMUL TIP – CIFRE MICI

1920–1929

1920 / 1921 ASISTENȚA SOCIALĂ

Suprataxe poştale şi fiscale.
Tip I (cifre mici).
Tipografiate pe hârtie albă fără filigran.
Dimensiunea desenului: 18,5 / 24, 5 mm, distanța între timbre 3 mm.
Colile tipografice conțin 200 de timbre, cu margini de coală.
Colile comerciale conțin 100 de timbre.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Seria formată din 5 valori.

10	**bani**	**verde**	A, B, C, D, K
25	**bani**	**negru**	A, B, C, D, K
50	**bani**	**roşu**	B, D, K
1	**leu**	**violet**	A, D, K
2	**lei**	**albastru**	A, D

1920 / 1921 ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Tip I (cifre mici).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

10 BANI VERDE

Varietăți de culoare și de dantelură:
– verde închis;

B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O
15	5	10	3	10	3	4	1

– verde gălbui și verde deschis-lăptos;

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
3	1	10	3	8	2	3	1	3	1

– perechi nedantelate vertical 400R;
– dublu dantelat vertical (C) 50R-25R.

Varietăți de hârtie:
– carton 50R-25R;
– hârtie vărgată 80R-40R;
– cu filigran X 400R-50R.

1920/ 1921 ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Tip I (cifre mici).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

25 BANI NEGRU

Varietăți de culoare:
– negru;
– cenușiu.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
4	1	250	250	50	20	70	15	10	1

– perechi nedantelate vertical 400R;
– perechi nedantelate orizontal 400R;
– dublu dantelat vertical 50R-25R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 200R-100R;
– carton 200R-150R;
– hârtie vărgată 250R-150R;
– filigran X 400R-50R.

1920/ 1921 ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Tip I (cifre mici).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate B, D, K.

50 BANI ROȘU

Nuanțe de culoare:
– roz;
– cărămiziu;
– roșu;
– roșu aprins.

Varietăți de dantelură:

B		D		K	
*	O	*	O	*	O
80	40	80	40	5	1

– perechi nedantelate vertical 400R;
– perechi nedantelate orizontal 400 R.

Varietăți de hârtie:
- pelur 200R-100R;
- carton 200R-150R;
- filigran X 400R-50R.

1920/ 1921 ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Tip I (cifre mici).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D, K.

1 LEU VIOLET

Varietăți de dantelură:

A		D		K	
*	O	*	O	*	O
10	4	70	30	5	1

- perechi nedantelate vertical 400R.

1920/1921 ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Tip I (cifre mici).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D.

2 LEI ALBASTRU

Nuanțe de culoare:
- albastru închis (cobalt);
- albastru deschis-lăptos.

Varietăți de dantelură:

A		D	
*	O	*	O
10	1	20	2

- perechi nedantelate vertical 400R.
- perechi dublu dantelate vertical 50R-25R.

Varietăți de hârtie:
- carton 80R-30R.

TIMBRELE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

TIPUL DOI – CIFRE MARI

1920–1929

1921/1924 ASISTENȚA SOCIALĂ

Supratаxe poştale şi fiscale.
Tip II (cifre mari).
Tipografiate pe hârtie albă fără filigran.
Dimensiunea desenului : 18,5 / 24, 5 mm, distanța între timbre 3 mm.
Colile tipografice conțin 200 de timbre, cu margini de coală.
Colile comerciale conțin 100 de timbre.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Seria formată din 6 valori.

		A, B, C, D, K
10 bani	**verde**	A, B, C, D, K
25 bani	**negru**	B, D, K
50 bani	**roşu**	A, D, K
1 leu	**violet**	A, D, K
5 lei	**gri**	A, D
50 lei	**galben-portocaliu**	

1921/1924 ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Tip II (cifre mari).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

10 BANI VERDE

Nuanțe de culoare:
– verde închis;
– verde deschis-lăptos;
– verde gălbui.

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
2	1	15	5	8	3	5	3	5	1

– perechi nedantelate vertical 400 R;
– dublu dantelat vertical 30R-25R.

Varietăți de hârtie:
– carton 50R-25R;
– hârtie cu filigran X-400R.

1921/1924 ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Tip II (cifre mari).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

25 BANI NEGRU

Nuanțe de culoare:
– negru;
– cenușiu;
– negru oliv (K) 50R-15R.

Varietăți de dantelură:

Negru

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
2	1	250	250	50	20	75	30	15	1

Cenușiu

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
5	1	250	250	50	20	75	30	5	1

– perechi nedantelate orizontal 400R;
– perechi nedantelate vertical 400R;
– dublu dantelat vertical 30R-25R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 30R- 20R;
– caron 30R- 20R;
– filigran X 400R.

1921/1924 ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Tip II (cifre mari).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate B, D, K.

50 BANI ROŞU

Nuanțe de culoare:
– roşu;
– roz;
– roz-cărămiziu.

Varietăți de dantelură:

B		D		K	
*	O	*	O	*	O
80	40	80	40	5	1

– perechi nedantelate vertical 400R;
– perechi nedantelate orizontal 400R.

Varietăți de hârtie:
– pelur 30R-20R;
– carton 30R-20R;
– hârtie gălbuie 100R.

1921/1924 ASISTENŢĂ SOCIALĂ
Tip II (cifre mari).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D, K.

1 LEU VIOLET

Nuanțe de culoare:
– violet;
– lila.

Varietăți de dantelură:

A		D		K	
*	O	*	O	*	O
10	5	60	30	5	1

– perechi nedantelate vertical 400R.

Eroare de culoare:
– 1 LEU verde gri (1000R).

1921/1924 ASISTENŢĂ SOCIALĂ
Tip II (cifre mari).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D, K.

5 LEI GRI

Nuanțe de culoare:
– gri închis;
– gri deschis;
– gri oliv 100R;
– gri brun 100R.

Varietăți de dantelură:

A		D		K	
*	O	*	O	*	O
5	1	10	2	5	1

– perechi nedantelate vertical 400R.
– dublu dantelat vertical 50R-40R.

1921/ 1924 ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Tip II (cifre mari).
Hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D.

50 LEI GALBEN-PORTOCALIU

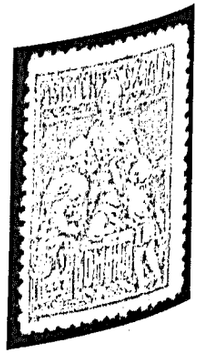

Nuanțe de culoare:
– galben;
– portocaliu.

Varietăți de dantelură:

A		D	
*	O	*	O
6	2	10	5

– perechi nedantelate orizontal 400R;
– dublu dantelat orizontal 70R-60R.

Varietate de hârtie:
– carton 60R – 30R.

1928 ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Supratxă poştală.
Tip II (cifre mari).
Reemitere pe hârtie albă cu filigran XI (linii ondulate) orizontal sau vertical (rareori).
Dimensiunea desenului: 18,5 / 24, 5 mm, distanța între timbre 3 mm.
Colile tipografice conțin 200 de timbre, cu margini de coală.
Colile comerciale conțin 100 de timbre.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din Bucureşti.
Gumă gălbuie.
Dantelate numai K.
Seria formată dintr-o singură valoare.

25 BANI NEGRU

Dantelură K-30R-3R.

TAXA DE PLATĂ-ASISTENȚA SOCIALĂ

1920 – 1926

1920/1921 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ

Timbre porto la suprataxa de Asistență Socială.
Tipografiate pe hârtie albă fără filigran.
Tipar înalt.
Dimensiunea desenului 19/24,5 mm, distanța între timbre 3 mm.
Colile tipografice conțin 200 de timbre cu margini de coală.
Colile comerciale conțin 100 de timbre.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.
Seria formată din două valori.

10 BANI BRUN
pe hârtie albă
20 BANI BRUN
pe hârtie albă

1920/1921 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.

Tipografiate pe hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, B, C, D, K.

10 BANI BRUN

Varietăți de dantelură:

A		B		C		D		K	
*	O	*	O	*	O	*	O	*	O
4	1	30	15	100	30	15	5	15	5

Varietăți de hârtie:
– hârtie cu filigran X 400R-100R.

1920/1921 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ
Tipografiate pe hârtie albă fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, D.

20 BANI BRUN

Varietăți de dantelură:

A		D	
*	O	*	O
10	6	10	6

Varietăți de hârtie:
– hârtie carton 40 R-20R;
– hârtie cu filigran X 400R-100R.

1921/1924 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ
Timbre porto la suprataxa de Asistență Socială.
Tipografiate pe hârtie gălbuie fără filigran.
Tipar înalt.
Dimensiunea desenului 19 / 24,5 mm, distanța între timbre 3 mm.
Colile tipografice conțin 200 de timbre cu margini de coală.
Colile comerciale conțin 100 de timbre.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.
Seria formată din patru valori.

10 BANI BRUN pe hârtie gălbuie.
20 BANI BRUN pe hârtie gălbuie.
25 BANI BRUN pe hârtie gălbuie.
50 BANI BRUN pe hârtie gălbuie.

1921/1924 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.
Tipografiate pe hârtie colorată în galben, fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

10 BANI BRUN pe galben

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
6	2	6	2

1921/1924 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.
Tipografiate pe hârtie colorată în galben, fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

20 BANI BRUN pe galben

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
6	2	6	2

1921/1924 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.
Tipografiate pe hârtie colorată în galben, fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

25 BANI BRUN pe galben

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
10	4	10	4

1921/1924 TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.
Tipografiate pe hârtie colorată în galben, fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate A, K.

50 BANI BRUN pe galben

Varietăți de dantelură:

A		K	
*	O	*	O
6	2	6	2

Marca de 50 de bani a fost folosită înjumătățită orizontal sau vertical în loc de 25 bani (pe corespondență – 500R sau pe fragmente, 100R).

1926 – TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.
Timbre porto la suprataxa de Asistență Socială.
Tipografiate pe hârtie albă fără filigran.
Tipar înalt.
Dimensiunea desenului 19 / 24,5 mm, distanța între timbre 3 mm.
Colile tipografice conțin 200 de timbre cu margini de coală.
Colile comerciale conțin 100 de timbre.
Tipografiate la Fabrica de Timbre din București.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate K.
Seria formată din două valori.

25 bani brun pe hârtie albă;
50 bani brun pe hîrtie albă.

1926– TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.
Tipografiate pe hârtie albă, fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate K.

25 BANI BRUN pe hârtie albă

Varietăți de dantelură:

K	
*	O
6	2

1926 – TAXA DE PLATĂ – ASISTENȚA SOCIALĂ.
Tipografiate pe hârtie albă, fără filigran.
Gumă albă sau gălbuie.
Dantelate K.

50 BANI BRUN pe hârtie albă

Varietăți de dantelură:

K	
*	O
6	2

Bibliografie

Ataman T. Asistența Socială (1920–1928)
Filatelia 1983, nr. 7, pg. 2–3

Ataman T. Culori și nuanțe la emisiunile de Asistența Socială (1920–1928)
Filatelia 1985, nr. 2, pg. 5

Ataman T. Taxe suplimentare de contribuție la diverse fonduri
Almanah Filatelic, 1986, pg. 172–174

Ataman T., Popescu R. Francaturi deosebite cu Asistența Socială
Filatelia, 1986, nr. 8, p. 5

Ataman T. Unele varietăți de tipar la emisiunile Asistența Socială și IOVR
Filatelia 1987, nr. 6, p.13

Ataman T. Semnele de cuie la emisiunea de Asistența Socială
Filatelia 1987, nr. 11–12, p. 26

Ataman T. O varietate rară la Asistența Socială
Almanah Filatelic, 1988, pg. 111–112

Ataman T. Timbre de asistență – puncte de vedere
Almanah Filatelic, 1987, pg. 173–175

Ataman T. Marginile de coală la Asistența Socială din 1928
Filatelia, 2001, nr. 12, pg. 6

Ataman T. Noi varietăți de tipar la emisiunea de Asistență Socială
Filatelia, 2003, nr. 4, pg. 16–17

Boehm-Reney Odo Gh. Timbrele românești de Asistență Socială
Filatelia 1963, nr. 8, p. 4–5

Boehm-Reney Odo Gh. Timbrele Taxa de plată pentru Asistență Socială
Filatelia 1963, nr. 9

Boehm-Reney Odo Gh. Mărcile Taxa de plată românești din perioada 1911–1930
Filatelia 1966, nr. 1 și nr. 8

Cutlic T. Timbrele de ajutor și de asistență socială
Filatelia 1969, nr. 5

Dumitrașcu A. Din nou despre francaturi înjumătățite
Filatelia 1986, nr. 10, p. 3

Jianu M. Timbrele de Asistenţă Socială
Filatelia 1997, nr. 12, p. 29–32

Kummer M. Injumătăţiri
Filatelia 1971, nr. 11, p. 13

Pataki G. Mărcile româneşti pentru Asistenţă Socială
Romanian Philatelic Studies, 1981, nr. 4 p. 4–6

Şapira M. Perechi nedantelate la mijloc
Almanah Filatelic 1988, pg. 135–140

Teleguţ M. Francaturi înjumătăţite
Filatelia 1983, nr. 9, pag. 8